

1 § Aktuell debatt: Skolan

Aktuell debatt: Skolan

Anf. 1 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Det finns mycket som är bra i svensk skola. Men det stora problemet är att så många elever inte når kunskapsmålen. Var femte kille klarar inte läsförståelsen i nian. För oss moderater är utgångspunkten att ingen elev osedd ska kunna gå igenom grundskolan utan att nå kunskapsmålen. Varje elev ska ges denna möjlighet. Det är fråga om att få livets körkort, som ger förutsättningar för utbildning och arbete.

Vi accepterar inte den socialdemokratiska trekvartsskola där bara tre av fyra elever ges möjlighet att nå grundskolans kunskapsmål. Så är det år efter år. Skolverket har nu tagit fasta på att svenska elevers kunskapsresultat faller både jämfört med andra länder och över tid. Verket lägger nu fram en total reformagenda med förslag som på punkt efter punkt är hämtade från oss moderater.

Därmed har också grunden för regeringens skolpolitik fallit. Den underkänns av regeringens egen skolmyndighet, och statsministern har själv tvingats konstatera att man har tappat kunskapsfokus. Vi har inte lyckats hålla fokus på kunskap, har han sagt till TT.

På flera punkter står skolministerns och Skolverkets uppfattningar i direkt strid med varandra. På flera punkter stoppar, försenar och hindrar regeringen de åtgärder som Skolverket vill vidta för att fler elever ska kunna nå kunskapsmålen. Jag har tidigare i dag därför KU-anmält Ibrahim Baylan igen för styrningen av Skolverket.

Vi moderater vill ha system för att kvalitetssäkra skolans arbete och tillse att ingen elev osedd tillåts halka efter. Vi föreslår bland annat nya kontrollstationer som ska tydliggöra hur varje elev ligger till jämfört med målen och vars resultat ska kopplas till extra stöd, tid och insatser för eleven.

I dag vill vi från den samlade oppositionen ha besked av Ibrahim Baylan om när och hur den svenska skolpolitiken ska läggas om så att fler elever kan nå målen.

Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Insikten om att den svenska skolan har djupa problem sprider sig. Ju närmare skolans verklighet man befinner sig, desto tydligare ser man att skolpolitiken måste läggas om.

I förra veckan krävde lärarfacken att skollagen måste bli tydligare när det gäller lärares och rektors disciplinära befogenheter. Någon dag senare kom Skolverket med ett arbetsmaterial, förankrat i verkets styrelse och bland samtliga chefer med ett antal förslag som hittills har varit tabu i socialdemokratisk skolpolitik: tidigare betyg och nationella prov, möjligheter för elever att gå om ett år, förbättrad lärarutbildning, mätbara mål i lågstadiet, tydligare disciplinära befogenheter för lärare och rektorer.

Folkpartiet har försökt få till stånd en sådan politikomläggning i snart tio år. Inför skoletablissemålet har vi talat för döva öron. Men nu tycks de internationella jämförelser som kom i höstas och den stora nationella undersökning som Skolverket självt gjorde ha fått också inbitna motståndare till Folkpartiets skolpolitik att tänka om.

Men skolminister Ibrahim Baylan säger nej. Han och den krets socialdemokratiska skolideologer som backar upp honom framstår nu som det sista hindret för en skolpolitisk reform i Sverige med tydlig inriktning på kunskap och arbetsro. Därför är den här debatten nödvändig.

Väljarna kan byta skolpolitik i valet 2006, men det är mer än ett år dit. Är Ibrahim Baylan redo att på någon punkt tänka om? Eller kommer också läsåret 2005/06 att bli ännu ett förlorat år i arbetet för en svensk kunskapsskola?

Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Tack för denna möjlighet att återigen få diskutera och debattera framtiden för den svenska skolan!

Av en händelse eller kanske en slump är det på dagen sex månader sedan vi förde den senaste aktuella debatten om läget i den svenska skolan och framtiden för densamma. Då stod jag i den här talarstolen och redogjorde för vilka insatser jag såg framför mig för att komma till rätta med de brister som framkom i den nationella utvärderingen av grundskolan.

Men jag har inte nöjt mig med att bara ta del av de slutsatser som kommer fram i olika rapporter. För mig har det också varit både nödvändigt och viktigt att med egna öron och egna ögon höra och se hur vår svenska skola fungerar ute i verkligheten.

På sex månader har jag därför besökt runt 50 grund- och gymnasieskolor från Pauliskolan i Malmö i söder till Centralskolan i Boden i norr. Jag har mött glada barn, studiemotiverade ungdomar, engagerade lärare och entusiastiska skolledare. Min slutsats av dessa besök är att det pågår ett positivt utvecklingsarbete i skolan som vi ska ta till vara och förstärka.

Sverige ska fortsätta att vara ett land som konkurrerar med kunskap och kompetens – inte med låga löner och dåliga arbetsvillkor. För att detta ska vara möjligt måste vi ha ett skolsystem som ger alla barn och ungdomar de kunskaper och egenskaper som krävs för att klara sig på en arbetsmarknad som blir alltmer komplex.

Regeringen har därför under de månader som har gått tagit ett antal mycket viktiga initiativ för att ge skolan och skolans personal de förutsättningar som krävs för att förverkliga kunskapsuppdraget.

För det första: Vi vill ha ökat fokus på baskunskaperna. Det ska vara självklart att man ska kunna läsa, skriva och räkna ordentligt i den svenska grundskolan.

Under debatten i november betonade jag att kunskaper i svenska och matematik är avgörande för framgång i alla ämnen. Givetvis är det mycket allvarligt att svenska elever halkar efter i framför allt matematik och naturvetenskap. Regeringen har därför gett Skolverket i uppdrag att inom ramen för nuvarande system redogöra för de behov av omedelbara preciseringar och förtydliganden av grundskolans kursplaner och det nationella uppföljningssystem som verket bedömer nödvändiga utifrån resultaten i de nationella och internationella utvärderingarna av den svenska grundskolan.

I uppdraget ingår också att omedelbart föreslå nödvändiga justeringar i de kursplaner för grundskolan där brister i elevers kunskaper har konstaterats. Detta uppdrag gäller framför allt ämnena matematik och svenska.

Regeringen har också gett Skolverket i uppdrag att utveckla fler nationella diagnostiska prov och nationellt kvalitetssäkrat stödmaterial för de tidiga åldrarna i grundskolan så att lärarna får bättre redskap att följa upp elevernas utveckling redan från första årskursen. Även i det här uppdraget ska matematik och svenska prioriteras.

På område efter område lyfter vi nu upp de här ämnena. Ingen ska behöva tvivla på att förbättringar av baskunskaperna står högt upp på regeringens dagordning för skolan.

För det andra har vi alltför stora skillnader i den svenska skolan i dag. I november pekade jag på hur den etniska och sociala segregationen påverkar resultaten i skolan. Vi vet att det finns många skolor i vårt land där näst intill hundra procent av eleverna klarar av att få behörighet till gymnasiet. Samtidigt vet vi att vi också har skolor där inte ens hälften gör det.

I Stockholm visar det sig att nästan var fjärde elev med utländsk bakgrund inte klarar godkända betyg i matematik, svenska eller engelska. Bland elever med svensk bakgrund är det bara en av 16 som inte når godkänt i något av dessa ämnen. Skillnaderna mellan olika stadsdelar är också stora. I Rinkeby är det 38 % som inte är behöriga till gymnasiet medan bara 3 % av eleverna på Östermalm saknar behörighet.

Med detta som bakgrund är det obegripligt att den borgerliga oppositionen vill ha ett skolpengssystem som är lika för alla elever där man förväntas kosta lika mycket oavsett förutsättningar. Kommer ni att införa ett sådant system om ni vinner valet? Väljarna har rätt att få ett tydligt svar på den frågan före valet.

Som socialdemokrat tycker jag att det är självklart att resurser ska fördelas efter behov och att alla skolor ska vara bra skolor. Regeringen kommer därför under de kommande två åren att satsa 225 miljoner kronor på de skolor som har de tuffaste förutsättningarna. Pengarna ska bland annat användas till att stärka det svenska språket, utveckla modersmålsundervisningen samt utveckla gymnasieskolan.

När denna satsning behandlades i Sveriges riksdag röstade Moderaterna nej. Är Moderaterna beredda att satsa mindre resurser på de elever som behöver mest stöd? Hur ställer sig de övriga partierna i maktalliansen till detta?

För det tredje är tryggheten och studieron väldigt viktiga i skolan. I november lyfte jag fram de elever som drabbas hårdast när det inte är lugnt i klassrummet. Det är de barn som inte har möjlighet att få hjälp med läxorna av välutbildade föräldrar, det är de barn och ungdomar som lever under tuffa sociala förhållanden och det är de barn som bor i förorterna runt våra storstäder.

För en vecka sedan överlämnade regeringen ett lagförslag till Lagrådet om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling i förskolan och skolan. Ambitionen är att lagen ska träda i kraft redan under första kvartalet nästa år. Alla former av kränkning, till exempel mobbning, omfattas av den här nya lagen.

I riksdagen har Moderaterna tidigare motionerat mot den här lagen, men frågan är vad de övriga partierna i den borgerliga maktalliansen tycker om att barns och elevers skydd mot diskriminering och mobbning inte ska stärkas. Sveriges barn och elever förtjänar ett svar. Vad tycker ni?

Det räcker inte bara med att förtydliga skolans ansvar. För mig och den socialdemokratiska regeringen har det också varit väldigt viktigt att vara tydlig med att samtidigt som vi förtydligar skolans ansvar för tryggheten och studieron ska naturligtvis också skolans personals befogenheter vara tydliga. Det ska inte råda något som helst tvivel om att när man har ansvaret ska man också ha tydliga befogenheter att garantera tryggheten och säkerställa studieron.

För det fjärde ska uppföljningen av elevernas resultat stärkas. I november pekade jag på behovet av att elever får en individuell utvecklingsplan redan från det första läsåret i grundskolan. Jag betonade också det viktiga i att en sådan här plan arbetas fram tillsammans med elever och föräldrar. Nu har vi gått från ord till handling. Den 30 mars fattade regeringen beslut om att under våren 2006 införa individuella utvecklingsplaner för samtliga elever i den svenska grundskolan redan från det första året. Det är viktigt att man redan på ett tidigt stadium får reda på hur man ligger till och framför allt vilken hjälp och vilket stöd man behöver för att nå upp till de mål skolan och hemmet gemensamt har satt upp. Det är viktigt att involvera föräldrarna.

För det femte innebär regeringens politik också att vi satsar rejäla resurser på den svenska skolan. Vi vill öka antalet lärare och annan personal i skolan. Vi har gjort en satsning som under de tre första åren har lett till att vi har ökat personaltätheten i den svenska skolan. Netto har antalet lärare och andra specialister ökat med 12 000 på tre år. Nu vill vi gå vidare med detta och satsa ytterligare resurser för att se till att det blir fler lärare och annan personal i skolan. På det viset vill vi också möjliggöra mindre klasser där det behövs.

Från och med nästa läsår kommer vi också att satsa 450 miljoner kronor på att stärka kvaliteten på det individuella programmet. Det resultat som vi har där räcker inte. Vi måste gå vidare. Hur ser ni i alliansen på satsningen på det individuella programmet? Jag har förstått att några av er vill ta bort det individuella programmet helt och hållet. Vad har ni för gemensam politik på det här området? Vad kan väljarna förvänta sig om det skulle gå så illa att ni vinner valet?

Fru talman! Regeringen har under sex månader vidtagit ett antal åtgärder och lyft fram konkreta och tydliga områden där vi behöver göra insatser och förstärka och utveckla den svenska grundskolan.

För det första ska vi alltså ha fokus på baskunskaperna. Det ska vara självklart att alla elever ska kunna lära sig skriva, räkna och läsa.

För det andra ska segregationen i skolan brytas.

För det tredje ska trygghet och studiero råda i skolan.

För det fjärde måste vi stärka uppföljningen redan från det första året.

För det femte behövs fler och behöriga lärare i den svenska grundskolan. Det är en viktig del av regeringens politik, och den kommer vi att fullfölja.

Anf. 4 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Så fick vi då äntligen höra det: En socialdemokratisk skolminister som i riksdagen tvingas medge att det inte längre finns en likvärdig skola i Sverige i dag. Vilken utbildningskvalitet man får styrs av var man bor. Här finns skolor med en bra bit över hälften underkända. Här finns skolor där alla barn når målen.

Det intressantaste är dock att av den totala variationen i resultat mellan elever förklaras de största delarna av variationen inom en och samma skola, inte mellan skolor. Det gör att hela den lösning som Ibrahim Baylan här anvisar, att ge mer pengar till mer eller mindre godtyckligt bestämda skolor, faller. I stället krävs det individinriktade insatser. Det krävs individuell hjälp och stöd för alla elever att nå målen, inte generella satsningar.

Jag kan nämna för kammaren, eftersom det tycks ha undgått skolministern, att Moderaterna vill lägga 10,2 miljarder kronor mer än regeringen gör på den svenska skolan de kommande åren.

Det är vidare så att inte något parti vad jag vet företräder en skolpeng som är lika för alla, och så har Moderaterna heller aldrig gjort, utan den ska vara efter behov. Det gör att eleverna på Ekeskolan, dit förhoppningsvis Ibrahim Baylan kommer om två veckor för att möta mig i en debatt, kan ha en skolpeng på uppåt en och en halv miljon när snittet ligger på kanske 60 000, därför att den är anpassad efter behov. Det är något som en borgerlig regering ska ta tag i under den andra mandatperioden när vi har vunnit valet.

Problemet med regeringens insatser mot mobbning är att de inte påverkar just förekomsten och frekvensen av mobbning därför att de bortser från två saker. För det första att det behövs en massiv kunskapshöjning av vad mobbning beror på, hur man upptäcker den och hur man bemöter den. Det finns inte med i regeringens förslag. Det andra är att det behövs ökade kvalitetskrav på skolan. Man behöver börja använda forskningsbaserade åtgärdsprogram i Sverige. Det ger en bevisad halvering av mobbningen på två år. Det används i Norge och Island. Det finns inget sådant förslag från skolminister Ibrahim Baylan.

Han nämnde också att han har begärt omedelbara preciseringar av målen för skolan från Skolverket. De senaste dagarna har det visat sig att det är precis tvärtom. Sådana förslag finns färdiga på Skolverket. De fanns redan under april månad, men Ibrahim Baylan har gett dem i uppdrag att försena detta med ett halvår fram till november. Så var det med det omedelbara i de preciseringarna.

Vi ser, som Lars Leijonborg sade, en situation där Skolverket nu föreslår tidigare betyg och skriftliga omdömen som får vara betygsliknande, precis som de borgerliga partierna har föreslagit. Man preciserar att lärarutbildningen måste förbättras. Man föreslår mer individualiserad undervisning och tydligare befogenheter för lärare och rektorer. Det är en blåkopia på moderat skolpolitik som Baylan nu måste förhålla sig till. Det är ett oerhört kraftigt underbetyg för en regering som så totalt har förlorat initiativet i en fråga man ansvarar för.

Vi vill ha förslag som för tillbaka ansvaret tidigt i skolan. Varje skolform ska lösa sitt uppdrag, och varje elev ska få stöd i tid. Det är därför vi lägger fram förslag om kontrollstationer. Ingen elev ska osedd kunna gå igenom grundskolan utan att få det stöd och den hjälp som man behöver. Men regeringen är emot en tydlig utvärdering av elevers kunskap. Man är emot betyg, mot skriftliga omdömen och mot kontrollstationer. Det leder till att problem döljs. Man upptäcker bildligt och bokstavligen i åttan att killen var dyslektiker. Då är det för sent att göra något åt problemet.

Det är precis vad Skolverket säger. Jag citerar: "Svagheter i kunskapsbedömning leder till att elevers svårigheter upptäcks för sent". Baylan gör som han brukar: Han hänvisar till en enda av pusslets alla bitar för att slippa diskutera resten. Nu är det individuella utvecklingsplaner som han har upptäckt, något som vi andra har drivit i årtal. Skolverket tycker att det är bra med individuella utvecklingsplaner – det gör också vi – men man säger att betygen kommer som en överraskning och att det blir för sent att göra någonting åt dem när de väl kommer. Här går Skolverket öppet emot regeringen.

Baylan gör precis tvärt emot vad alla vill. Han säger att genom att regeringen nu reglerat utvärdering, och information om elevers resultat endast får ske muntligt, bidrar förordningen till att rensa upp och stävja de tendenser som finns att upprätta rent betygsliknande dokument. Skolverket säger precis tvärt emot skolministern. Man menar att förbudet mot betygsliknande information riskerar att rikta uppmärksamheten bort från kunskapsmålen så att det i stället blir mer fråga om omdömen om elevers personlighet. Skolverket säger alltså att regeringen riktar uppmärksamheten bort från kunskapsmålen när man förbjuder och hindrar skriftliga omdömen som ger besked om hur eleverna ligger till jämfört med kunskapsmålen. Om man följer Ibrahim Baylans politik så är det okej att en lärare muntligt berättar hur en elev klarar kunskapsmålen, men det är förbjudet för samma lärare att berätta för samma föräldrar i skrift om hur eleven ligger till. Nu står Baylan där ensam, övergiven till och med av sin egen myndighet, Skolverket.

De som förlorar mest på den här kunskapsföraktande politiken är de elever som behöver mest stöd, som osynliggörs. Johan Hofvendahl vid Linköpings universitet menade i P 1 för ett tag sedan att upp till år fem kan elever klara sig genom skolan på att vara glada, positiva och trevliga. Det säger ingenting om vad eleverna lär sig över huvud taget.

Individuella utvecklingsplaner, som vi nu tydligt alla är för, kräver ju också fortbildning av dagens lärare och bättre utbildning av morgondagens. Lärare får ju i dag ingen utbildning på lärarlinjen i hur elever ska utvärderas, hur man använder prov eller hur man sätter betyg. Det är klart att vi inte kan få en kunskapsskola då.

Men Baylan väljer att hellre bränna en och en halv miljard på att inför ett nytt betygssystem på gymnasiet än att se till att de elever som lämnar grundskolan och ska börja i gymnasiet har med sig de grundkunskaper som behövs för att klara gymnasieutbildningen. Det är en helt vansinnig väg att gå.

(Applåder)

Anf. 5 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Ja, flumskolans bastioner faller en efter en, och den fråga Ibrahim Baylan måste ställa sig är väl om han ska vara siste man på skansen eller om, för elevernas skull, också han ska inse att svensk skolpolitik måste läggas om.

Lärarnas tidning, som kom i dag, ägnar 14 sidor åt Finland, ett land som har prövat en helt annan skolpolitik än Sverige. Tidningen skriver om till exempel lärare med hög status, fokus på lågpresterande elever och en eftertraktad lärarutbildning. På de 14 sidorna ser man rubriker av typen: "Här ställs krav på alla", "Satsning på svaga elever en av hemligheterna" och "Yrkesutbildning med status". Allt det här är sådant som vi i årtal har väjdat till Socialdemokraterna att satsa på också i Sverige. Nu ligger Finland i världstopp i de internationella utvärderingarna, medan Sverige faller nedåt.

Jag blir väldigt illa berörd av den undersökning som lärarfacken kom med förra veckan. Det gäller vardagliga händelser. Knuffar i en korridor övergår till knytnävsslag – lärarna vet inte vad de får göra. En elev spelar spel på sin mobiltelefon. Han vägrar att sluta trots tillsägelse – läraren och rektorn vet inte vad de får göra. Men detta är ju katastrof!

Då var det så här: Vi drev den här frågan om mera arbetsro genom större disciplinära befogenheter i valrörelsen 1998, och året efter tillsattes en utredning med uppdrag att se över skollagen. Detta skedde alltså 1999. Den dåvarande skolministern sade att den skulle vara färdig före valet 2002, vilket vi tyckte var mycket bra, därför att då skulle vi få en ordentlig debatt om de här frågorna. Thomas Östros, om någon minns honom – det har varit många skolministrar som har kommit och gått – gjorde på sin första dag i ämbetet så att han gav tilläggsdirektiv till Skollagskommittén så att den inte skulle bli färdig före valet 2002. Och varför det? Jo, därför att Socialdemokraterna skulle undvika en svår valdebatt. Men de som fick betala priset var ju Sveriges elever.

Nu är det 2005, och nu meddelar skolminister Ibrahim Baylan att den nya skollagen fortfarande inte är klar i departementet utan ännu en gång ska ut på remiss. Alltfler befarar att vi inte ens före 2006 års val kommer att få en ny skollag.

Nu är det känt att man i Utbildningsdepartementet förhandlar med stödpartierna om just de här frågorna som har med arbetsro att göra. Jag såg att lärarfacken fäster stor vikt i dessa samtal. De är naturligtvis viktiga därför att de berör ett viktigt ämne. Men jag tycker att det kunde vara intressant om Ibrahim Baylan berättade vad de samtalen handlar om. Det är ju tyvärr inte alls som lärarfacken hoppas, nämligen att de handlar om att i skollagen tydliggöra lärarnas disciplinära befogenheter, utan precis tvärtom, nämligen hur de befogenheter som nu finns i gällande skollag ska suddas ut och det ska bli ännu mer oklart vad man egentligen får göra. Också här är Finland ett mycket intressant exempel. Jag läste

just paragraferna i den finska skollagen om disciplinära befogenheter. Det är mycket tydligt och mycket rakt, och det är naturligtvis ett utmärkt stöd för de lärare som ofta har att hantera svåra situationer.

Skolministern kom härom veckan med besked om att skollagspropositionen, som redan nu är skandalöst försenad – det här hade ju kunnat finnas framme för ett par år sedan åtminstone – nu ska försenas ytterligare. Jag tycker att det var ett mycket allvarligt besked. Jag måste ställa frågan återigen, när nu Skolverket, den ansvariga myndigheten på detta område, också säger att det är nödvändigt att precisera de disciplinära befogenheterna: Är skolministern åtminstone på den punkten redo att tänka om och forcera arbetet? Jag är övertygad om att det finns en stor majoritet av Sveriges väljare som tycker att det är självklart att lärare får ingripa för att upprätthålla arbetsron, att de elever som förstör för andra och utsätter andra för allvarlig mobbning måste kunna flyttas och så vidare.

Men på ett ställe råder den definitiva arbetsron. Det är på Utbildningsdepartementet. Men det är ju där saker och ting nu äntligen måste börja hända!

(Applåder)

I detta anförande instämde Gunnar Andrén, Marita Aronson, Hans Backman, Axel Darvik, Anne-Marie Ekström, Mia Franzén, Karin Granbom, Liselott Hagberg, Ana Maria Narti, Ulf Nilsson, Christer Nylander, Nyamko Sabuni, Marie Wahlgren och Christer Winbäck (alla fp).

Anf. 6 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag vet inte vilken gång i ordningen vi håller en aktuell debatt om skolan, men jag vet att det är precis samma frågor vi diskuterar i dag som vi hållit på och diskuterat i årtal.

Jag har en känsla av att Kristdemokraterna och de övriga allianspartierna driver Socialdemokraterna och deras stödpartier framför sig bit för bit, steg för steg. Själva backar de in i framtiden, och ryggen kommer närmare och närmare väggen. Det borde äntligen vara dags för skolministern att lyssna på och ta till sig vad allianspartierna länge sagt och som vi också hört upprepas i dag.

Det är fler än jag och Kristdemokraterna som tycker att ni borde lyssna. Jag ska ge ett exempel. Kennet Lutti i Arbetarbladet, som knappast kan beskyllas för att ha borgerliga värderingar, skrev häromdagen: ”Men han och regeringen har problem; när Skolverket, lärarnas fackliga organisationer och ganska många föräldrar vill ha andra betygsregler och möjligheter att mäta kunskap borde nog regeringen lyssna.” Ta åtminstone den uppmaningen på allvar, Ibrahim Baylan, även om du inte heller i dag vill lyssna på oss i alliansen. Det är nämligen ingen tvekan om att det behövs genomgripande förändringar av den svenska skolpolitiken – inte bara spackel och övermålning där det flagar som mest.

Skolverkets redovisning av hur de bedömer läget i skolan kan inte ha varit någon munter läsning för Socialdemokraterna. Visserligen finns det ljuspunkter, och framför allt skiljer sig resultaten från skola till skola, men sammantaget är det en mörk bild. Det är tydligt, så tydligt det kan bli, att skolans kärnuppdrag, att ge eleverna kunskap, normer och värden, långt ifrån uppfylls överallt i dag.

Skolverket konstaterar: ”Tidigare och tydligare kunskapsbedömningar är en viktig väg för bättre resultat.” Har ni hört det förut? I motion efter motion, i debatt efter debatt, har Kristdemokraterna och de övriga partierna i alliansen krävt att utvecklingssamtalen ska dokumenteras skriftligt för att kunna följas upp, att nationella prov ska genomföras tidigare och oftare för att underlätta för lärarna att upptäcka de elever som behöver stöd och att betyg ska sättas tidigare än i årskurs 8 för att eleverna ska vänja sig vid vad som krävs för att uppnå godkänt resultat. Allt har kategoriskt avvisats av Socialdemokraterna. Inget av dessa verktyg har lärarna ansetts behöva för att kunna göra ett riktigt bra jobb. Att många klarar det ändå beror i alla fall inte på skolpolitiken.

I min hemkommun Nacka infördes för några år sedan skriftliga omdömen redan i de första årskurserna. Det prickades av Skolverket eftersom omdömena var för betygsliknande, och det är regeringen bestämt emot. Nu begär Skolverket en ändring av den bestämmelsen för att slippa ingripa mot fler kommuner som vill intensifiera arbetet med att följa upp elevernas resultat. Vad säger Ibrahim Baylan om det? Hittills har jag i alla fall inte sett några tecken på att han ändrat inställning på den punkten.

Vi kristdemokrater har länge krävt att ett ansvarskontrakt mellan lärare, elever och föräldrar ska upprättas i alla skolor. Det skulle kunna ersätta flera av de utvärderingsdokument som översvämmar skolan i dag. Det talas till och med om en ”papperisering” som leder till att lärare och skolledare får ägna mer och mer tid åt att fylla i papper i stället för att ägna tid åt eleverna. Skolministern har också börjat tala om kontrakt. Intressant. Men han vidhåller bestämt att det som skrivs i kontrakten inte får vara betygsliknande omdömen utan ska enbart vara framåtsyftande. Det vore bra att få veta vad åtgärderna ska bygga på om man inte först får konstatera vad som behöver åtgärdas. Det är ju precis det som de så kallade betygsliknande omdömena handlar om. Vad säger Ibrahim Baylan om det?

Sedan har vi, fru talman, detta med arbetsro och trygghet. Det har varit en mycket medveten strävan från Socialdemokraterna att ta ifrån lärarna de medel som de haft till sitt förfogande för att se till att det är lugnt och tryggt i skolan. Moral, etik, fostran, disciplin – alla sådana ord, och innehållet i dem, var bannlysta under lång tid. Och nu är det så att det man sår det får man skörda. Svenska elever kommer för sent, stör lektionerna, har ogiltig frånvaro och medverkar till skadegörelse betydligt oftare än elever i andra länder. ”Fram tonar en bild av sena ankomsster, högljutt prat och allmän oro”, skriver Skolverket. De konstaterar också det självklara att de elever som drabbas värst är de som kommer från studieovana hem och inte så lätt kan ta igen det som de går miste om under lektionerna på grund av det här. Socialdemokratisk skolpolitik har lett till att skillnaderna mellan elever som har respektive inte har högskoleutbildade föräldrar ökar. Det är inte riktigt det som brukar framhållas när regeringen stolt talar om en skola för alla.

Allt pekar på att det är hög tid att ändra inriktning på skolpolitiken och ge lärare och skolledare de verktyg de behöver för att skapa en trygg miljö, som är förutsättningen för all inläring. De vill varken ha kadaverdisciplin eller oinskränkt makt över eleverna, men de behöver ha tydliga befogenheter för att kunna ingripa när elever stör och trakasserar sina

kamrater och lärare. Och de vill ha bättre möjligheter att utvärdera skolarbetet för att kunna ge varje elev det stöd hon eller han behöver. Är det verkligen för mycket begärt, Ibrahim Baylan?

I detta anförande instämde Alf Svensson, Mikael Oscarsson och Torsten Lindström (alla kd).

Anf. 7 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Hittills skulle man kunna sammanfatta debatten från de borgerliga företrädarnas sida i tre ord: Elände, eländes elände.

En av slutsatserna i det arbetsmaterial från Skolverket som ligger till grund för dagens debatt är att det behövs mer betyg och betygsliknande information. Jag ska i mitt anförande huvudsakligen uppehålla mig vid den slutsatsen. Inledningsvis måste jag dock säga att Skolverkets material på flera punkter lyfter fram frågor som jag som vänsterpartist, och jag tror de flesta andra, ställer upp på, nämligen hög lärarkompetens, lugn och trygg studiemiljö, stark skolledning och effektivt kvalitetsarbete. Dessa målsättningar är bra.

Fru talman! För mig som vänsterpartist är betygen som princip orättvisa. Man kan aldrig i ett betyg sammanfatta en elevs hela situation, alla kunskaper och färdigheter. Man kan heller inte säga att betygen ger en säker prognos för framtida framgång.

Vilken roll har då betygen? För det första anses betygen nödvändiga som morot, som stimulans, som belöning i skolarbetet. Visst är det trevligt för de elever som kommer hem med höga betyg, och visst tror jag att deras föräldrar också uppskattar denna form av stimulans. Men vilket betygssystem vi än har kommer det alltid att finnas elever som av olika anledningar har svårare än andra att få bra betyg. Vi ska inte heller blunda för att en del människor har svårare att lära än andra. För många av dessa är det föga meningsfullt att betygen används som lockbete.

Vad är då alternativet? Jag litar på våra lärare. En av läraryrkets stora och krävande utmaningar är att göra undervisningen så meningsfull och stimulerande att elever tar vara på de möjligheter till utveckling på alla områden som skolan ger dem. Skolan bör vara en plats där barn och ungdomar har möjlighet att tillägna sig goda kunskaper och effektiva arbetsmetoder utan den psykiska press som hotande låga betyg innebär.

Fru talman! Ett annat sätt att motivera betygen är att de behövs för att ge information. Genom betygen ska man få veta vad eleven kan eller hur eleven ligger till. Jag tror att man kan se betygens informationsbetydelse som ett underkännande av elevers, föräldrars och inte minst lärares kunskap. Kan läroplanen verkligen förenas med betyg, eller innebär den situation vi har i dag att betygssystemet styr mycket mer det som händer i skolan än exempelvis läroplanen?

Vilka alternativ finns det? Jag menar att vi ska använda och utveckla det vi har, nämligen utvecklingssamtalen. Vi kan utveckla både muntlig och skriftlig information. Fortlöpande kontakter ger en mycket fylligare bild än bokstäver på papper.

Fru talman! Ett tredje motiv för betygen är deras funktion som urvals-instrument. Betygen anses behövas för att sortera in elever i grupper som kommer in eller inte kommer in på önskad utbildning. Betygen anses också vara viktiga för kommande möjligheter att få anställning.

För mig är alternativet med förstärkt studie- och yrkesvägledning och utökade möjligheter att komma in på sitt förstahandsval i gymnasieskolan långt mycket bättre än intagning enbart på betyg.

Jag vill citera ur Skolverkets arbetsmaterial, som ligger till grund för den här debatten. Där säger man: ”Svenska elever är goda läsare, kunniga i engelska och duktiga på samarbete och problemlösning. De trivs i skolan och har gott självförtroende. De demokratiska värdena har en stark förankring hos elever och lärare. Mobbningen i skolorna minskar.” Det finns olika bilder.

Vänsterpartiet menar att elever och lärare förtjänar en saklig debatt om hur vi får en bättre skola med mer harmoniska, samarbetsvilliga och kunskapsstörstande elever och en lärarkår som får utlopp för sin förmåga att inspirera, stimulera och förmedla kunskap. Därtill tjänar inte en storstadfixerad och svartmålande debatt.

Därtill tjänar inte heller en skönmålande debatt. Den svenska skolan kan och ska bli bättre. I den här debatten hör vi en högerledd borgerlighet, som minsann ska ge skolan mer resurser och större möjlighet att lyckas i sitt uppdrag.

Fru talman! Skolan är en del av samhället. Skolan är en del av helheten. Om klassamhället förstärks, om den offentliga sektorn minskas och om vi får ett hårdare samhälle, påverkas naturligtvis verkligheten i landets skolor. Min fråga till framför allt Moderaterna är: På vilket sätt gynnas skolan av en politik som med era förslag om sänkta nivåer i sjukersättning och arbetslöshetsersättning konkret innebär att i en kommun som Tolgfors hemkommun Örebro drygt 20 000 människor får försämrad ekonomi? Kommunen förlorar nära 38 miljoner i skatteintäkter. Klassisk högerpolitik ökar klyftorna i samhället i stort, och det kommer att märkas i skolan!

Jag som vänsterpartist kommer att fortsätta att försöka föra en politik som försöker minska klyftorna i samhället och ser idén om en sammanhållen, likvärdig skola med hög kvalitet för alla som grundbulten i svensk skolpolitik.

I detta anförande instämde Karin Thorborg och Lars Bäckström (båda v).

Anf. 8 BIRGITTA SELLEN (c):

Fru talman! I dagens skola läggs alldeles för mycket tid, kraft och resurser på att reparera misstag som har skett under elevens tidiga år. Vi lägger mer och mer tid och pengar på att lära eleverna läsa under skolans senare del, och vi har individuella program på gymnasiet som bara växer och växer. Något är fel när var femte 16-åring inte kan läsa och ta till sig det som står i en vanlig dagstidning, när var femte högstadieelev inte kan lösa ett enkelt matematiskt problem och en av tio elever inte når grundläggande behörighet i grundskolan.

Skollagen skriver så vackert att ”utbildningen skall ge eleverna kunskaper och färdigheter samt, i samarbete med hemmen, främja deras harmoniska utveckling till ansvarsställande människor och samhällsmedlemmar”. Varför klarar vi då inte att ge eleverna en sådan skolgång?

Jo, det beror på att Socialdemokraterna och samarbetspartierna inte har lyckats skapa en bra skolpolitik under de sju år som de har samarbetat.

I dag är jag mycket tacksam över den rapport som Skolverket presenterade för några veckor sedan. Där slaktar man flera heliga skolpolitiska kor som regeringen har. Man föreslår att åtgärder ska vidtas på områden som betygen, de nationella proven och kunskapsplanerna, kontrollen över lärarutbildningen, stark skolledning och effektivt kvalitetsarbete, kompetensutveckling av lärare, bestämmelser om skolstart och individuella utvecklingsplaner. Dessa sju punkter är bara några av de områden som Centerpartiet har lyft fram under många år.

Vi har länge sett att någonting måste göras för att stärka kvaliteten på utbildningen i våra skolor. Centerpartiet ser nu med glädje en rapport från Skolverket som genomsyras av en flexibel syn på skolan och som ställer sig i motsats till den fyrkantiga skola som Socialdemokraterna vill ha.

Skolministern har på den relativt korta tid som han har haft ansvaret för skolan upptäckt att det finns många brister. Det hedrar honom. Några av de åtgärder som han har avisat är att individuella utvecklingsplaner ska införas från 2005, att kompetensutvecklingsinsatserna för lärare behöver stärkas, att lärarprofessionen ska stärkas och nu senast att det ska bli förbud mot diskriminering och kränkning, vilket är glädjande eftersom det är sådant som vi har efterlyst länge.

Det finns dock mycket kvar att göra som Baylan hittills inte har avisat. Centerpartiet hoppas innerligt att skolminister Ibrahim Baylan lyssnar till alla problem punkter som Skolverket har lyft fram. De flesta av dem har vi och partierna i alliansen för Sverige pekat på i många debatter under de år som den socialdemokratiska regeringen har styrt över skolpolitiken utan att regeringen har lyssnat när vi har satt upp ett varnande finger. Kanske lyssnar regeringen nu, när det är Skolverket som har kommit med klagomålen.

Fru talman! Elever behöver olika lång tid för att nå målen i utbildningen, skriver Skolverket. De orden ligger väldigt bra i min mun, för det har vi sagt i många år och tagit upp i debatt efter debatt i den här kammaren. Vi talar om hur viktigt det är att ge varje elev den kunskap som just den eleven behöver för ett livslångt lärande. Skolan ska vara individuellt anpassad och sätta eleven i fokus. Därför vill vi införa flexibel skolstart. Det handlar om att ge elever möjlighet att börja förskoleklass, grundskola och gymnasieskola vid fler tidpunkter än vid höstterminens start.

Jag har närmast blivit förlöjligad när jag har sagt detta i debatter. Nu talar Skolverket i klartext om flexibilitet. De möjligheter som finns i dag för olika tidsanvändning i skolan utnyttjas i väldigt liten utsträckning. Det är naturligt eftersom eleverna i dag alla börjar skolan vid samma tidpunkt på året, oavsett vilken utvecklingsnivå de befinner sig på.

Med Centerpartiets modell kan man lättare ha olika tidsanvändning i skolan. Det viktiga är att eleverna når kunskapsmålen för grundskolan innan de ska börja i gymnasiet. Det ska vara kunskap och inte tid som ska räknas i skolan.

Fru talman! Bland elever som har utländsk bakgrund vet vi att problemen med att nå kunskapsmålen i år nio är väldigt stora. Hela 43,5 % av pojkarna når inte målen. I den skola som Centerpartiet vill se, nämligen en likvärdig skola, måste vi se till att skillnaderna i prestationer minskar. I dag har vi en kunskapssegregering i den svenska skolan som är ett hot mot den uppväxande generationen.

Elever med utländsk bakgrund måste få undervisning i sitt modersmål. Om detta har utredningen *Mål i mun* skrivit mycket. När kommer förresten den propositionen? Utredningen var klar redan förra mandatperioden. Nu har vi väntat länge nog på den och på skollagspropositionen.

Alla elever som är i behov av stöd och hjälp måste få det i ett tidigt skede av skolgången. Det gäller invandrare och det gäller andra. Vi i Centerpartiet har betydligt mer pengar än regeringen, 1,2 miljarder kronor, i stöd till de elever som är i behov av det. Centerpartiet vill ge alla elever de bästa förutsättningarna för att gå en positiv framtid till mötes.

I detta anförande instämde Birgitta Carlsson (c).

Anf. 9 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Återigen har Skolverket slagit larm om situationen i den svenska skolan. Skolverket lyfter fram ett antal områden i den svenska skolan som man har brottats med under de senaste åren. Det är inget nytt som tas upp i utredningen. Vi känner alla till det, men jag tycker ändå att det är bra att vi återigen får debattera skolan här i kammaren.

Jag vill ta upp några av dessa punkter, som jag tycker är av väsentlig karaktär. Några har vi redan varit inne på.

En fjärdedel, 25 %, av eleverna når inte målen i basämnena svenska, engelska och matematik. Att inte nå dessa ganska självklara mål är inget annat än en katastrof för de unga. Tänk att gå nio år i obligatorisk grundskola och lämna den med underkänt eller icke-betyg i matematik, svenska eller engelska! Det är inte värdigt.

De individuella utvecklingsplanerna fungerar inte tillfredsställande. Det är en livlina som så många elever behöver för att nå de uppsatta målen. Jämförelsen med andra länder utfaller också illa, enligt texten från Skolverket. Det är oro och hög frånvaro, och skadegörelse är vanligare i den svenska skolan än i andra länder.

Att nu Skolverket pekar på att det bör stå i skollagen att eleverna ska ha rätt till lugn och trygg arbetsmiljö tycker Miljöpartiet är bra. Det är ett steg i rätt riktning.

Det allvarligaste är att vi kan läsa att vi halkar efter kunskapsmässigt. Den senaste Pisaundersökningen visar detta.

Frågan är nu om utbildningsministern och regeringen lyssnar på kritiken och vidtar kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med de problem som nu lyfts upp.

Vad skoldebatten ska handla om från och med nu är inriktning på målen som eleverna ska uppnå. Det är vad debatten ska handla om och kraften läggas på.

Varför ser den svenska skolan ut som den gör? Det handlar om att det efter tio år med det nya betygssystemet fortfarande finns uppenbara brister i att tolka betygssystemet. Lärarna har inte fått den kompetens och

utbildning de behöver och så vidare. Det är i sig ett hot mot likställdheten i svensk skola.

Det avgörande är att elevers svårigheter upptäcks för sent eller att man inte har analyserat elevernas behov tillräckligt. Det gör att eleverna får det stöd som de är berättigade till alldeles för sent.

När sedan eleven får de stöden är det många gånger för sent, och kvaliteten på stöden är för låg. Detta gör att eleven inte får den hjälp som eleven har rätt till enligt skollagen.

Utbildningsministern måste se till att de lägre årskurserna prioriteras. Ingen elev ska lämna årskurs 5 utan att kunna räkna och läsa. Det ska de naturligtvis kunna långt tidigare.

Miljöpartiet tycker att det är bra att Skolverket utvecklar diagnosiska test för de lägre årskurserna. Det ger en indikation på hur eleven ligger till. Men detta måste samtidigt kopplas till att föräldrarna får skriftliga omdömen. Miljöpartiet är positivt till detta.

I en rapport som vi nu har läst om ville Skolverket att det ska ske i årskurs 5, tror jag. Miljöpartiet kan se att det kan ske mycket tidigare. Varför ska man gå fem år i skolan innan man får ett skriftligt omdöme?

Miljöpartiet har krävt de skriftliga omdömena under väldigt lång tid. Vi vill naturligtvis ersätta betygen med det, som ni säkert känner till. Nu tar Skolverket upp detta som ett sätt att nå målen och komma åt problemen. Vi tycker att det är bra.

Vi välkomnar också att det finns förslag till mål för årskurs 2 i svenska och matematik i den nya kursplanen. Det är ett steg i rätt riktning. Jag tycker att ministern ska titta på detta.

När vi talar om detta tycker förhoppningsvis de flesta att det är självklarheter. Men ingen talare har hittills sagt någonting om kanske skolans viktigaste resurs, nämligen lärarna. Dessa för eleven positiva förändringar som jag nyss har talat om medför också att lärarnas arbetssituation måste ses över.

Jag vädjar till ministern att han också tittar på den delen. Man lägger på arbetsuppgift efter arbetsuppgift för lärarna. Någon gång finns det ett stopp.

Att dagens betygssystem har brister borde vara uppenbart för alla här i kammaren. Kritiken grundar sig på att betyg enligt många undersökningar visar sig vara ett dåligt mätinstrument för kunskap.

En utvärdering av dagens betygssystem kopplat till de skriftliga omdömena som ett alternativ till dagens betygssystem vore önskvärt.

Politiker ska tala om vad som ska göras, och skolan och lärarna ska tala om hur man ska göra detta. Därför vore det bra om utbildningsministern kunde bidra till en ökad flexibilitet inom den offentliga skolan och låta de kommuner och skolor som vill arbeta lite mer fritt utan att ha det kommunala regelsystemet hängande över axeln.

Det är väl ändå inte så, ministern, att det är formerna inom skolan som är det viktigaste? Det är väl resultaten som kommer ut efter nio års grundskola som vi ändå måste sätta fokus på?

Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag sitter och lyssnar till debatten. Det är bedrövligt att höra hur oppositionen ägnar nästan hela sin tid åt att svartmåla den svenska skolan. De talar om betygen som den enda lösningen. Det är en

väldigt fattig politik som bygger på att bara koncentrera sig på betygssystemet.

Jag har svårt att tro att betyg i sjunde klass i stället för åttonde klass skulle revolutionera i den omfattning som de borgerliga partierna verkar tro. Jag menar att vi ska stärka uppföljningen redan från första året. Det är därför regeringen från och med nästa vårtermin inför individuella utvecklingsplaner.

Det är också beklämmande att höra hur Folkpartiet beskriver de svenska eleverna. I Folkpartiets värld, Lars Leijonborgs värld, verkar de svenska eleverna mer eller mindre bara ägna sig åt att djävlas med sina lärare. Jag vet att det inte är så. Du vet att det inte är så. Men det är också viktigt med en riktig beskrivning.

Elevperspektivet är väldigt viktigt. Vi socialdemokrater vet att elever har olika förutsättningar. Vi vet också att när skolan fick vara med och ta stora besparingar under 90-talet, med en lärartäthet som gick ned som följd, blev också resultaten sämre.

Det är därför som det är så viktigt för oss att nu när vi har möjlighet satsa pengar på att anställa fler lärare och annan personal i skolan. Det handlar om att öka lärartätheten och möjliggöra mindre klasser.

Det är också viktigt för oss att satsa på de skolor där vi vet att man har det tuffast. Det hedrar Moderaterna att de tydligt säger nej till satsningar på de tuffaste områdena. Det är de områden där vi i dag i alltför hög grad har skolor där elever lämnar skolan utan godkända resultat.

Det är inte acceptabelt. Vi socialdemokrater vidtar åtgärder. Vad är borgarnas gemensamma politik? Vi har hört ett antal olika framställningar från de fyra borgerliga partierna. Vad är ni ense om? Vi har hört att ni är ense om betyg. Okej, det ska vara betyg i sjuan i stället för åttan. Men om det är det enda ni är överens om är det väldigt fattigt.

Kan inte ni gemensamt redogöra för vad en borgerlig regeringspolitik skulle vara om det gick så illa att ni vann valet? Jag tror att Sveriges väljare förtjänar ett svar på den frågan innan valet.

Jag har sett de förslag som ni lägger fram var och en för sig. Det handlar framför allt om att sortera i den svenska skolan. Det är förslag som ska tvinga kvar barn som inte har uppnått målen för årskurs 3 i samma årskurs. Det handlar om att sortera ungdomarna i de högre åldrarna utifrån allmän och särskild kurs i matematik, engelska och svenska. Det handlar om att hålla kvar 17- och 18-åringar i en miljö som är till för 13- och 14-åringar i grundskolan.

När Lars Leijonborg talar om yrkesutbildningarna blir jag väldigt förvånad. Det enda konkreta förslaget jag har hört från Folkpartiet är att ni ska minska ambitionerna. Ni ska dra ned de yrkesförberedande utbildningar från tre år till två år med lägre krav när det gäller att kunna lära sig läsa, skriva och räkna ordentligt och att kunna kommunicera på engelska. Är det en kvalitetshöjning vill jag inte ha den.

Anf. 11 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Att skolministern är i behov av att höra borgerliga idéer tror jag alla som ser den här debatten förstår. Det kommer inte värst mycket nytt därifrån.

Det är för oss i den borgerliga alliansen allvarligt att var fjärde elev kan gå osedd genom den svenska grundskolan utan att nå kunskapsmålen. Skolan är faktiskt till för att ge kunskap. Klarar inte skolpolitiken det målet blir det mesta andra mindre relevant.

De här eleverna, de här barnen, nämns inte i skolministerns tal. De är totalt osynliggjorda. Vi hör inga brandtal från Baylan om den fjärdedel av landets elever som inte når grundskolans mål. Vi hör inga brandtal om den tiondel som inte når nationell gymnasiebehörighet. Vi hör inga brandtal om de 17 % svenska killar som går ut ur grundskolan utan att kunna läsa ordentligt. Vi hör inga brandtal om de 23 ½ % killar med utländsk bakgrund som går ut ur grundskolan utan att kunna läsa ordentligt. Det vi hör brandtal om gäller Moderaterna, friskolor och påstådda förslag från den borgerliga alliansen.

Socialdemokraterna är inte i närheten av Moderaterna när det gäller att finansiera kvalitetsinsatser i den svenska skolan. Vi lägger, Ibrahim Baylan, 10,2 miljarder mer än vad regeringen gör på att finansiera skola och utbildning i Sverige den kommande perioden. Välkommen tillbaka när regeringen finns i närheten av detta för att prata resurser.

Grundproblemet är att det inte finns något kvar av regeringens skolpolitik annat än att angripa oppositionen. Vi har nu till och med diskussioner om socialförsäkringarna i en extra debatt om skolan. Ingenting är viktigare i välfärdspolitiken än att ge barn kunskap. Det är det som ger verktygen för barn att klara det framtida livet, vare sig det handlar om arbetsliv eller fortsatt utbildning. Ingenting kan kompensera ett barn för förlorade år när man osedd har gått genom grundskolan.

Vi ser också i undersökningar att den svenska skolan inte längre förmår att kompensera barn för social bakgrund. Förr gjorde den det. Nu gör den inte det längre. Det är ett resultat av årtal av bristande kunskapsfokus i den socialdemokratiska skolpolitiken. Man har haft tio år på sig. Det framgår oerhört tydligt i undersökningar att det har skett något de senaste fem å sju åren. Svenska åttor kan i dag mindre matematik än vad svenska sjuor kunde för bara fem å sju år sedan. Regeringen är ansvarig. Den bristande kunskapsfokuseringen drabbar allra hårdast dem som är i behov av extra stöd. Det är de som inte får det. Det har också Skolverket tydligt pekat ut.

Vi har kommit att få närmast två parallella skolsystem i Sverige i dag. Det är dels det officiella som Ibrahim Baylan talar om. Där går elever i grundskola, gymnasieskola och högre utbildning. Det är dels det verkliga som alltfler elever tyvärr tvingas uppleva. De når inte målen i grundskolan. Individuella programmet följer därpå. Det var tänkt att de skulle gå där en kort tid för att snabbt gå över till ett nationellt program. En femtedel lyckas göra den resan. Det treåriga gymnasiet är nu för många fyraårigt. Ändå är det bara tre av fyra – trekvartsskolan igen, Ibrahim Baylan – som klarar sig igenom. Direkt efter gymnasieskolan följer kompletteringar på komvux, konkurrenskompletteringar och kompletteringar för att nå behörighet. Efter komvux följer för många introduktionsår i den högre utbildningen. Detta är ett oerhört resursslöseri. Det är en total förnekelse av alla elevers rätt och möjlighet att uppfylla kunskapsmålen i tid.

Från moderat sida föreslår vi kontrollstationer för att tidigt upptäcka alla de barn som i dag bara går osedda genom grundskolan. Goda skolor har redan detta. Men det är alldeles uppenbart, Ibrahim Baylan, att alla skolor inte har det. Vi accepterar inte längre att det är så. God utbildning är den bästa och viktigaste fungerande delen av den svenska välfärdspolitiken.

Prot. 2004/05:123

19 maj

Aktuell debatt: Skolan

Anf. 12 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! När det började gå bra för Folkpartiet i valrörelsen 2002 ökade intresset också från internationella medier. Jag hade en presskonferens med utländska journalister. En av frågorna var: "Hur kan det i ett europeiskt land 2002 vara en politisk fråga om en lärare får beslagta en mobiltelefon?" Jag svarade att det är märkligt, men det här är ett märkligt land. Det finns nämligen de som argumenterar emot när vi för fram det självklara kravet.

Nu är det 2005. I lärarnas enkät framgår att lärare i Sverige fortfarande inte vet om de har befogenheter att beslagta en mobiltelefon som missbrukas på lektionstid.

Det är en del av verkligheten. Tack och lov finns det många andra delar av verkligheten. Men det är inget bra arbetssätt för en skolminister att stänga ute de delar av verkligheten som är besvärande.

Vad är problemet? Ett stort problem är Socialdemokraternas partikongress i Västerås. Där slogs återigen fast att Socialdemokraternas principiella inställning är att grundskolan ska vara betygsfri. Jag tror mig veta att ledningen i Socialdemokraterna egentligen inte ville ha det beslutet, men fotfolket pressade fram det. Nu sitter Ibrahim Baylan i den pressen. De som vet någonting om verkligheten i skolan säger att det måste vara en tidigare och tydligare utvärdering. Utvecklingssamtal och planer i all ära, men de ersätter inte det tydliga beskedet om vad som har uppnåtts som ligger i själva betyget. Ibrahim Baylan vet då att hans eget partis fotfolk inte accepterar det.

Då är vi där. Svagheten i skolministerns position framgår i hans argumentering. Alla hör hans orimliga angrepp. Han gjorde en poäng i sitt första inlägg av att borgerliga partier skulle vilja ha en skolpeng lika för alla. Så är det naturligtvis inte. Jag tror inte att något borgerligt parti har den ståndpunkten. Självklart är det i själva verket vi, mer än regeringen, som betonar vikten av att satsa mer på de svagaste eleverna. Det är de som är de stora förlorarna i en skola utan struktur, utan kunskapskrav och utan ordning och reda.

Frågorna som kvarstår är: Hur länge ska socialdemokratisk fraseradikalism och dogmatism få förstöra svensk skola? Hur länge ska nödroppen från verkligheten, som nu tränger in i maktens allra innersta från skolverk och lärarfack, få vara ohörda? Det är Ibrahim Baylan som mer än någon annan har ansvaret för vilket vägval regeringen nu gör. Regeringen har förmodligen bara ett drygt år på sig. Det kan bli ett förlorat år. Men om Ibrahim Baylan har kraften att tänka om kan det också bli ett år då vi äntligen tar itu med de grundläggande problemen i svensk skola. Valet är Ibrahim Baylans.

Anf. 13 INGER DAVIDSON (kd):

Fru talman! Jag vet inte om skolministern fick tag på fel manus i sitt andra inlägg. Jag kände i alla fall inte igen det han sade. Inte heller blev jag så mycket klokare på vad regeringen vill göra för att tillmötesgå de förslag som Skolverket lägger fram i sin viktiga rapport. Det är den vi debatterar i dag. Den rann bara förbi. Jag hoppas verkligen att den kommer tillbaka i Ibrahim Baylans sista inlägg. Annars är det sorgligt för elevernas och lärarnas skull.

Det som är bra med den här debatten är att det är så tydligt hur skilje-linjerna ser ut i svensk skolpolitik. Det är Socialdemokraterna med stödpartierna på den ena sidan, som gör allt för att försvara det gamla, och som tvingas till små förändringar under galgen först när både internationella och nationella undersökningar och lärarfacken visar att allt inte står rätt till. Skolverket kräver nu också åtgärder.

På den andra sidan står Kristdemokraterna tillsammans med allianspartierna, som vill ha en uppryckning och förnyelse av skolpolitiken som leder till att eleverna får en trygg skola. Det ska vara en skola där alla lär sig det de behöver kunna och får med sig normer och värderingar som inte bara gör skolarbetet lättare utan faktiskt också gör livet lättare att leva. Det ska vara en politik som med hjälp av ett tydligt regelverk vill stödja lärare, rektorer och all övrig personal i deras arbete att skapa ordning och trivsel i skolan. Den här skillnaden ska vi kristdemokrater inte missa någon chans att lyfta fram inför valet 2006. Om bara alla duktiga och engagerade människor som arbetar i våra skolor får den politiska uppbackning och det stöd de är värda finns alla möjligheter att Sverige hamnar i topp i framtida utvärderingar och mätningar. Den målsättningen måste vi ha – inte för att slå oss för bröstet utan för att bara det bästa är gott nog för våra barn.

Anf. 14 LENNART GUSTAVSSON (v):

Fru talman! Om det nu satt en stor mängd personer här på läktaren och skulle sätta betyg på den här debatten tror inte jag att särskilt de borgerliga debattörerna skulle bli bättre av att få betyg. Jag tror att ni känner i magen hur man lyckas. Om ni ska bli bättre kanske ni hellre behöver en bra coach, en bra handledare, som hjälper er framåt, att bli bättre i debatten och kanske också att utforma en ännu bättre politik. Betygsfrågan tycker jag är lite märklig.

Sedan till Folkpartiet: När jag läser på Folkpartiets hemsida om grundskolan står det en mening med anledning av debatten om nationell skolpeng: "En nationell skolpeng ska införas så att det inte längre satsas olika beroende på vilken kommun skolorna ligger i."

Det kan ju hända att det har gått snabbt att ändra Folkpartiets politik. Folkpartiet har också ganska snabbt ändrat sin politik. För inte så länge sedan stod det på deras hemsida om en trappa av sanktioner. Man hade delat in ett sanktionssystem inom skolan i nio trappsteg, där avstängning väl var det sista.

Det är lite grann av Folkpartiets politik som alltför mycket är präglad av personer i dess ledning som har annan bakgrund än skolan. Själv har jag en genuin skolbakgrund, en lång tid i skolan.

Avslutningsvis får jag konstatera att med Moderaternas politik i Sten Tolgfors hemkommun kommer antalet barn som lever i familjer med lägre inkomster att öka. Moderaternas politik innebär att kommunernas möjlighet att satsa mer på skolan minskar.

Prot. 2004/05:123

19 maj

Aktuell debatt: Skolan

Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Ibrahim Baylan säger att vi bara svartmålar och tror att betygen är skolans problemlösare. Jag nämnde inte betyg i mitt anförande, trots att Centerpartiet är positivt till att ha betyg i ett tidigare skede. Nej, jag lyfte fram olika förslag om att möta barnen på deras egen nivå och erbjuda individanpassad skolgång. För det behöver vi verkligen värna den duktiga personalen i skolan.

Till Lennart Gustavsson kan jag inte låta bli att säga att om jag skulle få dåligt betyg i dag tror jag att jag skulle överväga en kompetensutveckling i retorikens konst.

När det gäller personalen, fru talman, är det så att 32 000 personer med lärarutbildning i dag arbetar inom andra yrken. Det är 32 000 som skulle behövas i skolan, eftersom det fattas väldigt många lärare med fullständig lärarutbildning i dagens skola. Den siffran talar sitt eget tydliga språk. Statusen måste öka. Ja, vi bör nog kunna ta lite lärdom från Finland, som Lars Leijonborg sade, där det är hög status att vara och arbeta som lärare.

Jag oroas också över den lärarutbildning som vi har i dag. Den valfrihet som dagens lärarutbildning innebär är förödande. Tack och lov har Högskoleverket uppmärksammat detta, och Centerpartiet förväntar sig snabba åtgärder när det gäller lärarutbildningen. Lärarna är den viktigaste resursen för att vi ska ha en väl fungerande skola.

Centerpartiet har en dröm om hur vår skola ska fungera, nämligen att alla elever får en ärlig chans att lära sig, utvecklas och få en bra start. Om det kommer vi och hela alliansen att presentera program under hösten och vintern kommande år, i god tid före valet.

Anf. 16 PETER RÅDBERG (mp):

Fru talman! Inger Davidson sade att stödpartierna försvarar det gamla. Då lyssnade hon inte på vad vi sade. Miljöpartiet är ju för att vi ska ha det som Skolverket säger. Om Inger Davidson hade lyssnat på vad jag sade i mitt första anförande skulle hon ha förstått att vi är ganska positiva till stora delar av detta.

Jag tolkar även det Lennart Gustavsson sade i sitt första anförande så att han var rätt positiv till det här.

Då kommer frågan direkt till statsrådet. Det kunde vara bra om han kunde ge något svar på de krav som Skolverket ställer. Det vore bra om vi fick någon ledning i den här debatten.

Det är väl helt uppenbart för oss alla att skolans problem måste åtgärdas tidigt. Det borde vara självklart för alla ledamöter. De svårigheter som en elev kan ha uppstår inte på hösten i årskurs 9, utan de börjar mycket tidigare. Därför är det helt avgörande att en elev får det stöd som han eller hon är berättigad till mycket tidigt.

Därför vädjar jag till ministern ännu en gång att ge besked om att en satsning på de lägre årskurserna är en prioriterad fråga för regeringen. Det är egentligen där vi måste sätta in våra resurser. Vi kan inte köra med

brandkårsutryckning i årskurs 9, utan det måste ske redan på lågstadiet eller i tidigare årskurser.

En sista vädjan till ministern: Kan du ge någon form av besked?

Anf. 17 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Skolverket har på regeringens uppdrag tagit fram ett antal konkreta förslag, en analys av hur läget är i den svenska skolan. De framhåller en hel del positivt, som de borgerliga ledamöterna naturligtvis inte låtsas om. De framhåller ett antal bristområden. Vi ska ta till oss detta och med intresse se vad vi kan förverkliga. En del har vi redan gjort, och en del kommer vi att fortsätta att arbeta med.

Självklart ska vi satsa på den svenska grundskolan. Nästa år kommer sammanlagt 15 miljarder att ha satsats på den svenska skolan för att öka antalet lärare och annan personal i skolan. Det är viktigt.

Det är också viktigt med en riktig beskrivning. I dag är det 10 % av de svenska grundskoleeleverna som lämnar grundskolan utan behörighet till gymnasiet. Av dem är det väldigt många, närmare 40 %, som har kommit hit till Sverige när de varit tio år eller äldre. Det betyder att även om vi ska göra satsningar på de tidigare åldrarna i grundskolan – och det ska vi göra – kommer vi inte att nå den här gruppen. I likhet med mig själv har de aldrig gått de första åren i den svenska grundskolan.

Det är därför det är så oerhört viktigt att vi också kan ge dem en chans, via att stärka kvaliteten på det individuella programmet. Det är någonting som vissa av de borgerliga partierna inte vill, därför att de vill lägga ned det helt och hållet.

Vi har nu hört ett flertal borgerliga företrädare framträda här, ställa frågor och komma med sinsemellan olika förslag. Det är bra, men jag återkommer till frågan: Vad är er gemensamma politik? Vi vet att allt detta inte kommer att kunna gå.

Sten Tolgfors pratar om satsningar. Hur ska det gå till när ni har en ambition att sänka skatterna i Sverige med sammanlagt 250 miljarder eller, som ni pratar om, att föra ned dem till europeisk nivå? Är det bluffpengar? Är det luftpengar?

Det är uppenbarligen så att det inte går att kombinera satsningar på välfärden med massiva skattesänkningar. Ska också detta betalas av de sjuka och arbetslösa, Sten Tolgfors? Det är en viktig fråga för väljarna att få svar på.

Ställer de andra borgerliga partierna upp på detta? Är det någonting som är en gemensam borgerlig politik? Det är viktigt att veta.

Det har framkommit ett antal saker här som jag tycker att vi kan vara överens om. Det är självklart att skolans personal ska ha ett tydligt ansvar men också tydliga befogenheter när det gäller tryggheten och studieron. Det kan vi vara överens om; det är ingen tvistefråga.

Vi kan också vara överens om att det är viktigt med en tidig uppföljning. Vi går vidare med individuella utvecklingsplaner tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Jag hoppas också att det får stöd från de andra partierna. Från första året ska vi följa upp hur det går för våra elever, och vi ska inte nöja oss med bara det, utan vi ska också se till att man kan få hjälp och stöd där det finns brister. Och för att det ska vara möjligt är det viktigt att vi är beredda att satsa.

Jag blir något beklämd när Sten Tolgfors står här och pratar om de många tjejer och killar som inte lyckas nå behörighet till gymnasiet samtidigt som han säger nej till att satsa på just de skolor där vi vet att många av de eleverna går.

En gemensam skolpeng – är det det ni står för? Hur ska den administreras? Hur ska den se ut? Är det en nationell skolpeng, lika för alla? Nej, säger Leijonborg. Hur ska den då se ut? Det förtjänar väljarna att få veta före valet. Jag menar att det är behovet som ska styra, inte en syn på att elever är lika. Det ställer jag inte upp på.

Anf. 18 STEN TOLGFORS (m):

Fru talman! Det är intressant att skolministern nu uppenbarligen fullt ut accepterar att vi moderater lägger drygt 10 miljarder kronor mer än regeringen på skola och på utbildning. Sedan tror jag att skolministern och Socialdemokraterna inför valet får bestämma sig för vad de ska kritisera oss moderater för. Antingen finansierar vi faktiskt fullt ut, till varje krona, våra skattesänkningar, våra ökade satsningar på välfärdens kärnverksamheter, jobb framför bidrag och verksamheter framför bidrag. Då kan de kritisera det. Eller så är det tvärtom. Skolministern föll tillbaka i Östros fem till sju år gamla tema, att vi moderater inte finansierar. Då kan man kritisera det. Men det blir lite lätt tramsigt, fru talman, att höra skolministern försöka stå för alla ståndpunkter samtidigt.

Det är också intressant att höra när skolministern tar upp situationen för de elever som kommer till Sverige och grundskolan sent. Där föreslår både vi och Skolverket att man ska jobba med extra tid i grundskolan. Det vill inte skolministern. I stället har vi en situation där vi skickar elever genom grundskolans sista år på ett à två år när vi vet att de inte kan nå målen. Sedan får någon annan, någon annanstans, någon annan gång, se till att ge dem den kunskap de behöver.

Vi moderater har system för att kvalitetssäkra skolans arbete för alla elever och tillse att ingen elev osedd tillåts halka efter. Det handlar om nya kontrollstationer, tydliga besked om hur det går, med skriftliga omdömen och betyg. Där noterar jag att frågan vad gäller utgångspunkten för dagens debatt, att Skolverket vill ha skriftliga omdömen som kan vara betygsliknande och att skolministern vill förbjuda dem, fortfarande inte är löst.

Skolministern är på kollisionskurs med sin egen myndighet. Därför tycker jag att skolministern i sitt sista inlägg ska ge den svenska skolan ett besked. Vad är det som gäller som regler för den svenska skolan? Är det Skolverkets idéer, eller är det skolministerns? De är nämligen fullkomligt oförenliga. Väljer man en borgerlig allians kan jag försäkra att de flesta punkterna i Skolverkets arbetsmaterial kommer att förverkligas. Väljer man fortsatt socialdemokrati blir det kvar en skola utan kunskapsfokusering.

Anf. 19 LARS LEIJONBORG (fp):

Fru talman! Jag kom in i riksdagens utbildningsutskott 1985, och min bedömning är att de borgerliga partierna aldrig har varit så eniga i skolpolitiken som nu. Därför tycker jag att temat borgerlig splittring är ganska illa valt av Ibrahim Baylan som försvarslinje. Det har väl fram-

gått ganska klart av debatten att alliansen på en rad punkter vill lägga om kursen.

Jag ska också säga att jag med intresse har lyssnat till Peter Rådberg, och efter hans inlägg vill jag gärna säga att jag tycker att Miljöpartiet har en viktig roll att spela under den tid som den nuvarande regeringen har kvar för att försöka göra det bästa möjliga av situationen.

Det förvånar mig att skolministern tar upp yrkesutbildningen. Verkligheten i de yrkesinriktade programmen är ju så allvarlig att skolministern inte borde ha råd att avvisa några idéer om hur situationen med massavhopp från några av programmen skulle kunna förbättras.

Till Lennart Gustavsson kan jag säga att en trappa av sanktioner är just det vi anser ska finnas i skollagen, och det är just det som lärarfacken nu efterlyser. Syftet med en nationell skolpeng är just att minska de regionala orättvisorna, och det förvånar mig att Lennart Gustavsson har något problem med ståndpunkten att de regionala orättvisorna ska minska.

Ja, skolministern har talat i 18 minuter. Han har två minuter kvar. Jag tycker att han skulle kunna ge något konkret besked. Skulle vi inte till exempel kunna få svar på frågan: Kommer vi före valet 2006 att i Sveriges riksdag få rösta om en ny skollag med tydligare befogenheter för Sveriges lärare när det gäller disciplin?

Anf. 20 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s):

Fru talman! Jag kan lugna Lars Leijonborg med att det är min ambition att redan under den här månaden kunna presentera ett förslag på hur en förändrad skollag kan se ut. Så det behöver Lars Leijonborg inte oroa sig för. Det arbetet fortlöper tillsammans med Vänsterpartiet och Miljöpartiet på ett alldeles utmärkt sätt.

Ni säger att ni är eniga – Lars Leijonborg framhåller att de borgerliga partierna aldrig har varit eniga. Ja, men om vad. Det är bra att ni är eniga, men det hade varit ännu bättre om ni här, tillsammans, hade kunnat presentera en gemensam politik. Svartmålningen av den svenska skolan är ni eniga om. Det är uppenbart. Ni är också eniga om betyg, men det är en väldigt fattig politik som bara bygger på betyg i sjunde klass i stället för i åttonde.

Jag menar att vi har mycket att vara stolta över i den svenska skolan. Vi har engagerade lärare som gör ett jättejobb. Vi ska se till att de blir fler. Nio av tio ungdomar lämnar grundskolan med behörighet till gymnasiet. Det är bra, men det räcker inte. Vi ska fortsätta att jobba, se till att det blir ännu fler. Åtta av tio lämnar den svenska gymnasieskolan med en fullgång utbildning vid 25 års ålder. Det är bra, men det räcker inte. Vi är stolta över det. Vi har kommit långt. Vi har fördubblat antalet på tio år. Men det räcker inte. Vi ska fortsätta.

Jag presenterade i mitt första anförande fem konkreta punkter i den socialdemokratiska regeringspolitiken. Det var fem konkreta punkter i fråga om de stora förändringar vi vill göra för att se till att den svenska skolan, som är bra på många sätt, blir ännu bättre. Vad är den borgerliga alliansens alternativ? Var och en för sig, fyra olika riktningar, har vi sett. Men vad tycker ni, och vad kan väljarna vänta sig om det skulle gå så illa att ni vinner valet? Det beskedet väntar jag fortfarande på.

2 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 13 maj.

3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Andre vice talmannen meddelade att voteringen *onsdagen den 25 maj kl. 9.00* skulle utgå. Voteringen kl. 16.00 skulle äga rum enligt tidigare planering.

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2004/05:569

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:569 av Rossana Dinamarca om feministiskt självförsvar i skolan

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 24 maj.

Skälet till dröjsmålet är att kammarkansliet inte kunnat meddela interpellanten i tillräckligt god tid.

Utbildnings- och kulturdepartementet

Ibrahim Baylan

Interpellation 2004/05:578

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:578 av Nina Lundström (fp) om journalisters rätt att bevaka FN-möten

Interpellationen kommer att besvaras måndag den 30 maj 2005.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 17 maj 2005

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

Interpellation 2004/05:579

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:579 av Sten Lundström (v) om den nya MR-lagstiftningen i Turkiet

Interpellationen kommer att besvaras måndag den 30 maj 2005.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 17 maj 2005

Utrikesdepartementet

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:581 av Lars Ångström (mp) om riksdagens inflytande och UCAV-projektet

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 7 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 17 maj 2005

Försvarsdepartementet

Leni Björklund

Enligt uppdrag

Helena Lindberg

Expeditions- och rättschef

Interpellation 2004/05:583

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:583 av Alice Åström (v) om den baskiska frågan

Interpellationen kommer att besvaras måndag den 30 maj 2005.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor.

Stockholm den 17 maj 2005

Utrikesdepartementet

Laila Freivalds

Interpellationerna 2004/05:584 och 589

Till riksdagen

Interpellation 2004/05:584 av Sven Brus (kd) om förtidspensionering av sjukskrivna och interpellation 2004/05:589 av Anna Lilliehöök (m) om förtidspensioneringarna

Interpellationerna kommer gemensamt att besvaras onsdag den 8 juni 2005.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 17 maj 2005

Socialdepartementet

Hans Karlsson

Enligt uppdrag

Erna Zelmin

Expeditions- och rättschef

5 § Svar på interpellation 2004/05:549 om rävbandsmask

Svar på interpellation

Anf. 21 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Catharina Elmsäter-Svärd har frågat vilka åtgärder jag avser att vidta för att rävens dvärgbandsmask inte ska komma in i Sverige samt på vilket sätt jag avser att verka för att aktivt upplysa allmänheten om problemet.

Jag instämmer med Catharina Elmsäter-Svärd i att det är väsentligt att Sverige vidtar åtgärder för att förhindra att rävens dvärgbandmask kommer in i Sverige. Om smittade hundar och katter kommer in i landet finns en risk att den svenska rävstammen smittas och naturen kontamineras. En sådan utveckling skulle på sikt kunna äventyra den svenska livsstilen med friluftsliv, skogspromenader, bärplockning med mera. Därtill kommer riskerna på kort sikt för ägarna och andra som umgås med smittade hundar och katter. Den som klappar ett djur som bär på rävens dvärgbandmask riskerar att få i sig parasitägg och därmed att drabbas av ett mycket allvarligt sjukdomstillstånd med blåsbildningar i inre organ.

Den ökande smugglingen av hundar till Sverige är oroande. Jag välkomnar därför att frågan uppmärksammas så att allmänheten får upp ögonen för vilka risker det kan innebära att köpa en hund som förts in i landet i strid mot gällande regler. Det är samtidigt viktigt att debatten förs på ett sakligt plan och att riskerna värderas på ett realistiskt sätt.

Införsel av vuxna hundar eller halvstora valpar utan avmaskning innebär en uppenbar risk för den enskilde djurägaren och på sikt för samhället i stort. Den tilltagande smugglingen gäller dock i första hand mycket små valpar, vilka utgör en liten smittspridningsrisk avseende rävens dvärgbandmask. Detta beror på omständigheter kring parasitens livscykel och spridningssätt. I likhet med andra bandmaskar är rävens dvärgbandmask beroende av olika värddjur för sin utveckling. En hund kan inte smittas av en annan hund, katt eller räv, utan måste äta ett djur som är mellanvärd för parasiten, det vill säga en sork eller annan smågnagare, för att smittas. Bedömningen är att en valp som aldrig varit utomhus i praktiken inte löper risk att smittas, även om valpens mor skulle bära på dvärgbandmask i sin tarm.

För att förhindra att en hund eller katt för med sig rävens dvärgbandmask till Sverige krävs en enkel avmaskning med ett receptfritt avmaskningsmedel före införseln. Krav på sådan avmaskning, utförd av veterinär, ingår i gällande införselregler som framgår av den nya EG-förordningen på området (Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 998/2003 av den 26 maj 2003 om djurhälsovillkor som ska tillämpas vid transporter av sällskapsdjur utan kommersiellt syfte och om ändring av rådets direktiv 92/65/EEG.) Förordningen kompletteras av föreskrifter från Statens jordbruksverk (SJVSF 2004:55 om införsel av sällskapsdjur).

Jag bedömer att gällande införselbestämmelser ger ett tillräckligt skydd mot rävens dvärgbandmask. Kommissionen ska år 2007 göra en översyn av förordningen (998/2003) för att utvärdera de särskilda införselkrav avseende rabieskontroll och avmaskning som gäller för Sverige, Storbritannien, Irland och Malta. Sverige kommer i samband med denna översyn att kräva att avmaskningskravet upprätthålls.

Men självklart är jag inte nöjd med att vi har bra regler om de inte efterlevs. Åtgärder behövs på många plan för att stävja smugglingen. Dels behövs uppmärksamhet från Tullverkets sida för att så långt möjligt upptäcka och beivra smugglingsfallen, dels behövs information till djurägare och presumtiva djurägare om riskerna för dem själva och på sikt för allmänheten.

Genom underrättelseverksamhet och spaning har Tullverket avslöjat organiserad hundsmuggling vid Sveriges gräns. Åtal har väckts och smugglarna har befunnits skyldiga till smugglingsbrott, vilket i några fall lett till fängelsestraff. I de hundratal fall där Statens jordbruksverk har anmält till Tullverket att uppenbart insmugglade hundar redan finns i landet har däremot inte åtal väckts i något fall. Jordbruksverket anser att detta är ett stort problem, eftersom det kan ge en signal till allmänheten om att det är riskfritt att smuggla in hundar så länge man inte fastnar i tullfältet vid gränsen. Tullverket och Jordbruksverket utökar nu sitt samarbete för att effektivisera åtgärderna framför allt mot den organiserade smugglingen för att komma åt också bulvaner inne i landet.

En utredning pågår för närvarande av Tullverkets befogenheter enligt lagen (1996:701) om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen (inregränslagen). I utredningsuppdraget ingår att även se över Tullverkets befogenheter när det gäller kontroll av djurhälsovillkor vid införsel från andra EU-länder.

Statens veterinärmedicinska anstalt undersöker årligen rävar med avseende på rävens dvärgbandmask, men inga fall har påvisats i Sverige.

I dagsläget bedöms det därför inte finnas smittrisker i samband med friluftsliv, bärplockning med mera.

För att Sverige ska kunna behålla sin frihet från rävens dvärgbandmask är det av största vikt att allmänheten informeras om betydelsen av att följa gällande djurhälsobestämmelser vid införsel av sällskapsdjur till Sverige och om riskerna med att köpa valpar av okänt ursprung. Genom förbättrad information kan efterfrågan på insmugglade hundar minska.

Jordbruksverket bedriver informationsverksamhet om betydelsen av att följa införselbestämmelserna. Utöver information på verkets hemsida ger verket ut skriftligt informationsmaterial som även förts in i fackpress som riktar sig till hundägare, jägare med flera. Nyligen har Jordbruksverket inrättat en arbetsgrupp med representanter från djurägarorganisationer, myndigheter, veterinärförbund med flera för att samarbeta i frågor rörande införsel av sällskapsdjur. Gruppen kommer bland annat att diskutera lämpliga strategier för att nå ut till relevanta grupper med information om riskerna i samband med illegal införsel av djur.

Jag kommer att följa arbetet i den nyinrättade arbetsgruppen för att hålla mig underrättad om de åtgärder som vidtas för att förbättra informationen. Jag följer även den pågående utredningen om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gränser till andra EU-länder.

Anf. 22 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Tack, jordbruksministern. Vi kunde i debatten här precis innan höra om politisk splittring och oenighet. Den här frågan tror jag inte föranleder någon speciell politisk splittring vare sig när det gäller möjligheten att ha kvar vår unika allemansrätt i Sverige eller vad vi tycker om djur som smugglas in och kan innebära risk för svenska människor och djur.

Den här frågan har varit på gång i väldigt många år, egentligen sedan Sverige gick med i EU-samarbetet. För ganska många år sedan var det personer som lyfte fram farhågan om att få in smittor från andra länder. Då var det mycket diskussion om rabies. Jag själv hade inte hört talas om den här dvärgbandmasken förrän till för bara något år sedan.

I medierna så sent som i går – jag har en tidningsartikel här från Expressen – står det att tullen hade tagit ett antal valpar som hade smugglats in från Polen och som man avlivade direkt för att man inte visste om det fanns smitta med. Det känns mer och mer angeläget att människor har kunskap om vad det här kan föra med sig.

Jordbruksministern nämnde att debatten måste föras realistiskt. Det håller jag med om. Samtidigt hör jag att äggen till de små maskarna är så små och överlever både kyla och värme. Om de kommer ut i naturen hos oss i Sverige kommer de inte att frysa ihjäl eller svetts ihjäl, utan de finns där. Om vi får i oss åkomman kanske inte vi som människor upptäcker skadan förrän om 20–30 år. Då är det redan så dags. Så frågan är vad vi kan göra i tid för att vara kloka i förhand och inte i efterhand.

När det talas om att det är mycket valpar som smugglas in, på olagligt vis då naturligtvis, vet vi inte vilket förhållande de har haft. Det mest troliga är kanske att de har varit inomhus.

Vad är det som säger att det inte är mamman som för in det för att det inte går på den väg som vi hörde jordbruksministern beskriva? Det kan finnas leksaker som hundar leker med där äggen hamnar när det har spritts genom luften.

Man kan naturligtvis fundera och spekulera. Det vi kan vara väldigt tydliga i är att risken för smitta är stor med den takt som insmuggling sker.

Jag funderar kring den typ av karantän vi har i dag. Så länge människor är ärliga och talar om att de för in djur, låter dem vaccineras eller avmaskas och håller dem hemma i karantän är allt frid och fröjd. Men vi vet att det finns människor som av okunskap eller rent kriminellt uppsåt inte vill följa reglerna. Då är det oerhört viktigt att tullen klarar av arbetet att stoppa vid gränserna.

I mitt underlag till frågan till jordbruksministern undrade jag också vad vi gör för att sprida kunskap om detta och informera allmänheten. I Polen till exempel, där man har problemen med dvärgbandmasken, ger man ut en varningsinformation till allmänheten.

Det är väl bra att Jordbruksverket har sin hemsida och att man går ut i fackpress. Men är det där vi når de människor som just nu håller på att köpa hundar illegalt eller dem som smugglar?

Jag vill veta hur vi på ett bättre sätt kan ta ansvar för att faktiskt informera och lyfta fram frågan. Därav också den här interpellationen.

Anf. 23 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Smuggling av narkotika, dopningspreparat, alkohol och cigaretter till Sverige har ökat kraftigt. Ett mycket tydligt exempel är de stora mängder nya designade droger som sedan lång tid tillbaka väller in över Sveriges gränser. Tullens beslag har också ökat, trots ansträngda resurser.

Nu smugglas det också in hundar i vårt land. De hittas sällan vid gränskontrollerna. Mörkertalen är stora. Det innebär givetvis, som vi har hört i debatten tidigare, stor fara för smittspridning.

I sitt svar på den här interpellationen uppmärksammade jordbruksministern med rätta tullens viktiga roll. Tullverket har genomgått en stor omorganisation de senaste åren som har inneburit att flera hundra tullare, många med brottsbekämpande uppgifter och rena gränskontrolluppgifter,

har sagts upp. Det rör sig om ca 400 personer. Orsaken till detta är givetvis inte omorganisationen i sig, utan minskande resurser för Tullverket.

Även om omorganisationen i det här tidiga skedet förefaller ha varit framgångsrik har den givetvis påverkat den dagliga tullnärvaron i Sverige negativt.

Med tanke på att ministern i sitt svar på interpellationen efterlyser uppmärksamhet från Tullverkets sida kring de här frågorna vill jag fråga: Vilka åtgärder avser jordbruksministern att vidta för att Tullverket ska ha tillräckliga resurser för att bekämpa just denna nya typ av smuggling?

Anf. 24 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag är, som har framgått av mitt svar, överens med Catharina Elmsäter-Svärd om att det här är ett problem som vi ska ta på största allvar. Vi har inte rävens dvärgbandmask i dag. Tillsammans med Irland, Storbritannien, skandinaviska halvön och Malta är vi fria. Vi ska göra allt vi kan för att se till att det blir förhållandet också framöver.

Vi vidtar ett antal åtgärder. Det handlar dels om att vi vill ha kvar möjligheten att kräva avmaskning. Vi fick en övergångsperiod på fem år tidigare. Vi jobbar på att ta fram ett väldigt gediget underlag till kommissionen. SVA tar 300 prover om året på rävar för att vi ska se hur läget är i Sverige. Det är ett viktigt arbete. Vi ska senast 2007 lämna en rapport till kommissionen.

Det är den ena delen – att se till att vi har bra regler så att vi kan hävda vår frihet från dvärgbandmasken.

Sedan har vi frågan om tillsynen. Jag håller med om att det är mycket angeläget att vi har en effektiv tillsyn. Det var också därför jag tog upp den frågan i mitt svar. Jag är mycket nöjd med att Statens jordbruksverk och Tullverket har kunnat hitta en modell för ett förbättrat samarbete och en förbättrad samverkan.

När det gäller resursfrågan för tullen i dess helhet vill jag hänvisa till finansministern som har ansvar för det.

I just det här fallet känner jag mig nöjd med det samarbete som nu utvecklas mellan Statens jordbruksverk och Tullverket.

Vi har också informationsfrågan. Jag vill inte spekulera i att man skulle kunna få valpar som också har sjukdomen. Jag vill hålla mig till det som våra expertmyndigheter säger. Man säger att i dag är risken väldigt liten att vi får in smittan. Det är i praktiken ingen risk att vi får in smittan med de små valparna.

Jag håller med om att vi ska se till att vi har en bra informationsverksamhet. Det handlar ju både om att kunna varna och att kunna lugna. Därför behöver vi informationsverksamheten.

Vi har fått ett initiativ från våra myndigheter. Jag nämnde i mitt svar vad Jordbruksverket gör. Det handlar inte bara om att verket har informationsmaterial på sin hemsida och att man har skriftligt informationsmaterial. Det handlar också om att man nu har inlett ett arbete med olika organisationer som djurägarorganisationer och Veterinärförbundet. Här kan man nå grupper som är intresserade av och behöver informationen.

Jag tycker också att pressen har en väldigt viktig roll. Det har varit mycket värdefullt med de insatser som pressen har gjort så här långt för att lyfta frågan och få ökad medvetenhet hos befolkningen.

Jag känner mig trygg med det arbete som nu utförs hos våra expertmyndigheter.

Anf. 25 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Jag tror också att det är bra, som ministern säger, om vi kan få ha kvar kravet när det avmaskning och annat.

Jag skulle i det sammanhanget vilja fråga: Märker ministern en ökad diskussion om att eventuellt få mäla sig ur EU-harmoniseringen – vi har ju hemkarantänen som gäller nu – och gå tillbaka till det som var tidigare? Ibland hör jag sådant från veterinärhåll eller andra organisationer. Är det möjligt att ha hårdare tag i Sverige än i EU i övrigt på grund av att vi i dag inte har smittan i Sverige?

Jag funderar på en annan fråga också. Ministern nämnde några länder som fortfarande är fria från smitta och som ska driva kravet på att behålla det så. Hur ser samarbetet ut med Finland? Det är ju inte så ovanligt att man åker mellan Finland och Sverige. Det är ganska naturligt. Finland är ju nästan som Sverige för många som bor här. Smittan finns ju i länder bortanför Finland.

Till mitt eget utskott, miljö- och jordbruksutskottet, har vi fått skrivelser i dagarna från älgjaktlag uppe i norr där man känner oro för att smittan kan komma in. Det gäller till exempel människor som funderar på att smuggla in varg för att stärka upp den vargstam som vi har i Sverige. Då är vi inne på illegala frågor. Men det handlar återigen om kontaktvägarna via Finland. Hur ser samarbetet ut på den sidan?

Anf. 26 ULF SJÖSTEN (m):

Fru talman! Den socialdemokratiska regeringen har ju ett samlat svar för den budget man lägger fram till riksdagen. Jordbruksministern träffar förmodligen det ansvariga statsrådet, i det här fallet Pär Nuder, betydligt oftare än vad jag och Catharina Elmsäter gör. Den budget ni presenterar för riksdagen har också i allra högsta grad bäring på just den problemställning vi pratar om här i dag. Har jordbruksministern verkligen inga idéer om hur Tullverket skulle kunna tillföras resurser för att bekämpa denna ytterst farliga och oroande utveckling?

Anf. 27 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! När det gäller regelverket menar jag att vi ska ha ett kraftfullt och strängt sådant. Det är viktigt.

Catharina Elmsäter-Svärd tog upp frågan om hemkarantän. Den frågan har inte bäring på rävens dvärgbandmask. Hemkarantän hjälper inte där, men däremot i frågan om rabies.

När jag säger att vi ska ha ett strängt regelverk och ett strängt system menar jag också att vi ska ha ett system som är effektivt. I det sammanhanget kan en modell med hemkarantän fungera väl. Det ger ett transparent system där man inte behöver gömma sina djur av rädsla för upptäckt, så att säga. Det finns alltså fördelar med ett sådant system, och jag är givetvis öppen för att diskutera hur vi ska se på detta i framtiden. Dock hjälper det oss inte när det gäller rävens dvärgbandmask.

Samarbetet med Finland i fråga om dvärgbandmask är väldigt viktigt med tanke på den gräns vi har mot Finland. Vi är väldigt överens med finländarna om hur vi ska förhålla oss till frågan. Om de på samma sätt

som vi är fria från smitta i samband med att det blir aktuellt med nya regler kring avmaskning kommer den finska regeringen att begära samma undantag. Vi är helt och hållet på samma linje.

Det är alldeles riktigt att regeringen tar ansvar för budgeten, ett stort ansvar. Det har vi gjort ända sedan 1994 när vi tog över en budget som var i ett moras, skulle jag vilja säga. Det kommer en budgetproposition den 20 september, och då kommer dessa frågor att hanteras.

När det gäller den fråga om rävens dvärgbandmask som vi nu diskuterar och vad tullen liksom Jordbruksverket och tullen i samverkan kan göra har det påbörjats ett arbete. Dessutom har vi en utredning, som jag nämnde i mitt svar, om Tullverkets befogenheter enligt lagen om Tullverkets befogenheter vid Sveriges gräns mot ett annat land inom Europeiska unionen. I den utredningen diskuteras också de frågor som Ulf Sjösten tar upp i sitt inlägg.

Anf. 28 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m):

Fru talman! Jag behöver inte förlänga den här interpellationsdebatten mer än så med tanke på att vi i grunden inte är oeniga. Jag vill bara återigen betona att jag tycker att det är bra om vi kan arbeta för att upplysa allmänheten och dem som i dag har okunskap. Framför allt ska de som här är inne på kriminell verksamhet veta att det blir någon form av åtgärd om de fortsätter denna verksamhet.

Jag tycker också att det är viktigt att tullen har tillräckligt med resurser. Vi vet ju att under samma period som kanske drygt hundra tillslag har gjorts misstänker man att tusentals hundar kommit in i landet i stället. Det är naturligtvis inte heller acceptabelt, som ministern också säger, att tullen inte leder vidare till åtal sådant som Jordbruksverket faktiskt har uppmärksammat. Det kan vi heller inte acceptera.

Min förhoppning är att Sverige fortsättningsvis ska kunna vara fritt från såväl rabies som dvärgbandmask, att vi inte behöver frukta för vår allemansrätt och möjlighet att plocka bär och svamp i skogen, vilket många polacker som har detta problem säkert uppskattar när de kommer till oss, liksom att vi inte ska behöva ha någon rädsla för vår hälsa i framtiden. Låt oss alltså fortsätta att tillsammans upplysa människorna om detta!

Anf. 29 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Fru talman! Jag är helt överens med Catharina Elmsäter-Svärd. Detta är en fråga som vi ska jobba aktivt med. Vi ska se till att vi inte får detta allvarliga problem i Sverige. För mig handlar det om att arbeta med regelverket och kontrollapparaten samt om informationsarbetet. Jag kan alltså lova att regeringen kommer att uppmärksamma detta framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.55 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Prot. 2004/05:123
19 maj

Svar på interpellation

Frågestund

6 § Frågestund

Anf. 30 TALMANNEN:

Från regeringens sida deltar vice statsminister Bosse Ringholm, justitieminister Thomas Bodström, jordbruksminister Ann-Christin Nykvist, försvarsminister Leni Björklund och statsrådet Barbro Holmberg i dagens frågestund.

Dödsfall bland idrottsutövande ungdomar

Anf. 31 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Jag har en fråga till idrottsministern.

Ungdomar är ju ett kärt ämne att prata om. Två barn dog på fotbolls-
träning i veckan. Det hände i måndags i Stockholm och i Malmö. Tidi-
gare i år har fyra unga idrottare avlidit på ett tragiskt sätt i samband med
match eller träning. De drabbades av en så kallad hjärtskakning. De har
fått ett kraftigt slag mot hjärtat så att det blivit en olycklig rytm.

Krismöten anordnas runtom men ingen vet var eller när nästa dödsfall
inträffar. Vad kan vi göra för att förbereda oss för de här tragiska olyck-
orna? Det finns idrottsklubbar som vill låta läkarundersöka ungdomar,
vilket naturligtvis kostar en massa pengar.

Jag är säker på att idrottsministern har funderat över de här frågorna.
Hur tänker idrottsminister Ringholm hantera den frågeställning som
uppkommit i samband med de här tragiska dödsfallen? Ska föräldrarna
betala läkarundersökningen innan barnet börjar eller ska klubben betala?
Vad finns det för tankar runtomkring detta?

Anf. 32 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Regeringen ser allvarligt på det faktum att flera barn
och ungdomar under senare tid har avlidit i samband med idrottsutöv-
ning, oftast på grund av hjärtfel. Det är naturligtvis oerhört viktigt att
både den medicinska vetenskapen och idrottsrörelsen tillsammans med
respektive myndigheter så långt det går försöker kartlägga och klarlägga
orsakerna och bakgrunden till de tragiska händelserna.

Jag hade själv tillfälle för ungefär en månad sedan att vara med under
ett ganska omfattande seminarium som ordnades av idrottsmedicinare
och andra experter på området. Där kunde man konstatera att frekvensen
inte är mer förhöjd än tidigare, men det är naturligtvis i varje enskilt fall
utomordentligt tragiskt, och det finns anledning att tillsammans med
idrottsrörelsen diskutera vad man kan göra för insatser.

Det allra viktigaste är naturligtvis att se till att den som har infektion-
er i kroppen inte ska tävla eller träna idrott eller anstränga sig. Det är en
kunskap som är viktig att föra ut till idrottens ledare, lärare och andra
som är aktiva på det här området. Sjukvårdsminister Ylva Johansson och
jag har också inbjudit till en fortsatt dialog på området.

Anf. 33 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Det gläder mig att det är saker på gång och att idrottsministern tycks ta sitt ansvar.

Ungdomar över huvud taget tangerar en annan fråga som har med ungdomar att göra. De lever ju i en väldigt kravfylld tillvaro. De ska vara idrottsstjärnor eller också ska de ha gott om pengar. För att tjäna snabba pengar, vad gör man? Jo, det är många ungdomar som spelar Internet-spel, trots att de inte får spela förrän de är 18 år.

Pokerspelet är det nya innespelet, och det har ökat med 600 % under de senaste tolv månaderna. Svenska pokerspelare omsätter 100 miljoner varje dag bara här i Sverige.

Anf. 34 TALMANNEN:

Men, Birgitta Sellén, det här är en helt ny fråga.

(BIRGITTA SELLÉN (c): Det handlar om ungdomar.)

Men det går inte. Det måste vara samma fråga, Birgitta Sellén. Det går inte att fortsätta på det sättet.

Anf. 35 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Då vill jag fortsätta fundera över vem som ska ta huvudansvaret när det gäller ungdomar som drabbas av hastigt dödsfall. Vilket ansvar anser idrottsministern att klubbarna har? Eller är det föräldrarna som har huvudansvaret? Är det sådant som kommer att komma fram i samband med de här utbildningarna, tror ministern?

Anf. 36 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Som jag sade i slutet av mitt förra inlägg har sjukvårdsminister Ylva Johansson och jag bjudit in berörd idrottsmedicinsk expertis, Riksidrottsförbundet, Socialstyrelsen och andra till en diskussion om det här problemet. Det är naturligtvis så att det är många olika parter som har en del av ansvaret, allt från den enskilde och hans eller hennes föräldrar naturligtvis, till den enskilda föreningen och idrottsrörelsen som sådan och de samhälleliga myndigheterna som ska ta sitt gemensamma ansvar. Jag tror att det är viktigt att vi kan få den dialogen för att försöka klarlägga orsaker och orsakssamband så mycket som möjligt.

I många fall har det konstaterats att det handlat om ärftliga hjärtsjukdomar. Det är naturligtvis extra viktigt att vara observant om man vet om att det i släkten finns sådana ärftliga hjärtproblem. Man bör också diskutera tillsammans med de berörda vilken typ av handlingslinje vi ska ha i fortsättningen. Regeringen är beredd att ta upp en sådan dialog.

Rättsväsendet

Anf. 37 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Jag har en fråga till justitieministern.

Vi vet att brottsstatistiken varierar både med avseende på olika typer av brott och inom olika län och polisdistrikt. Thomas Bodström brukar

Frågestund

skryta med att ingen annan regering i vårt land har satsat mer på rättsväsendet än den nuvarande regeringen.

Ändå ljuder, herr talman, klagolåten från rättskedjans alla företrädare. Det heter att det är för få poliser och åklagare. Högar med outredda och oavgjorda ärenden gör att en del brott aldrig blir lagförda, delvis också på grund av interna prioriteringar. Domstolar bågner under höga ärendebalanser. Vi har överfulla häkten och fängelser, somliga har till och med kötider, tvivelaktig kriminalvård och så vidare.

Kan justitieministern, handen på hjärtat, verkligen vara stolt, om än kanske inte nöjd, med rättsväsendet och rättstillståndet i vårt land?

Anf. 38 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jag som har förmånen att nästan varje månad diskutera men också få en väldigt bra inblick i hur olika länder har det med sina rättssystem kan verkligen understryka att jag, men också vi alla, har all anledning att vara stolta över vårt rättssystem.

Vi har en poliskår som på alla vis utför sitt arbete på sådant sätt att många länder skulle vara avundsjuka. Vi har en handläggningstid i våra domstolar som är så kort att kommissionen frågar: Hur gör ni i Sverige för att få så korta handläggningstider? Vi har en kriminalvård som har bland det lägsta antalet återfall i världen. Det är klart att vi är stolta över det. Men det är alldeles riktigt att vi inte är nöjda, vi kan bli ännu bättre i framtiden.

Anf. 39 HENRIK S JÄRREL (m):

Herr talman! Om jag förstår saken rätt står generaldirektörerna för rättsväsendets olika grenar på kö för att uppvakta justitieutskottet med sin klagolåt. I Stockholm till exempel har antalet anmälda vålds-, sexual- och frihetsbrott aldrig varit fler än de är i dag. Och det är en mycket sorglig statistik.

Vi moderater vill till exempel ha ytterligare en polishögskola därför att vi behöver utbilda fler poliser. Men Rikspolisstyrelsen planerar i sitt budgetunderlag för färre utbildningsplatser, i praktiken en halvering från den 1 januari 2007 på grund av pengabrist.

Alliansen för maktskifte i Sverige vill rusta upp rättskedjans alla länkar rejält genom att anslå mellan 2 och 3 miljarder mer till rättsväsendet än regeringen för närvarande anser erforderligt.

Inser Thomas Bodström att det fordras större krafttag än vad som hittills visats för att bromsa den svenska rättsstatens gradvisa förfall?

Anf. 40 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Om Henrik S Järrel var lite mer påläst skulle han kanske känna till att vi har 1 200 fler poliser i dag än vi hade för fem år sedan. Jag har aldrig sett en sådan ökning.

Om Henrik S Järrel har läst tidningen i dag kan han också konstatera att vi kommer att fortsätta satsa på utbildningen. Det var inte ett korrekt återgivande från Rikspolisstyrelsen. Man har diskuterat i olika termer om det inte skulle komma nya pengar 2008 eller 2009, precis som man alltid måste ge alternativ. Men liksom tidigare kommer vi att fortsätta satsa på polisen.

Polisen har haft överskott fyra år i rad, trots att Moderaterna och andra har sagt att pengarna inte kan räcka. Men framför allt kommer vi nu att fortsätta att göra denna satsning.

Det går inte att säga att ni har en gemensam satsning när ni har helt olika budgetar och när ni inte ens i opposition kommer överens i er kort-husallians. Då går det inte att säga att ni kan bjuda över på något sätt. Hur ska detta kunna finansieras från Folkpartiet när det bygger på ersättningssänkningar till 65 % och sänkt u-landsbistånd? Man kan inte tala om att man har en gemensam satsning på rättsväsendet när man inte ens nu kan vara överens.

Prot. 2004/05:123
19 maj

Frågestund

Den militära verksamheten i Arvidsjaur

Anf. 41 MARIA ÖBERG (s):

Herr talman! Min fråga går till försvarsminister Leni Björklund.

Det betänkande som vi antog här i riksdagen strax före jul om försvarets framtida organisation innehåller en del skrivningar om verksamheten i Arvidsjaur. Man skriver bland annat:

Den militära test- och övningsverksamheten ska utvecklas. I Arvidsjaur bör enligt utskottets mening skapas en försvarsmaktsgemensam resurs för sådan utbildning och övning som kräver eller gynnas av subarktisk miljö.

Min fråga till försvarsministern är: Hur går det med planerna att utveckla denna försvarsmaktsgemensamma resurs för test- och övningsverksamhet i Arvidsjaur?

Anf. 42 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Det var ett viktigt beslut som riksdagen fattade när man antog inriktningen för den fortsatta förändringen av försvaret. Det är en stor förändring som sker över landet.

Verksamheten i Arvidsjaur när det gäller jägarutbildningen är på plats. Den bedrivs i dag inte som K 4 utan som en del av I 19.

I samband med de personalomställningar som sker kommer man att flytta enskilda personer som tidigare har jobbat i Boden till Arvidsjaur inom Utvecklingsenhet Vinter som har legat där uppe och som är försvarsmaktsgemensam. Tanken är att den nya inriktningen och den slutliga bemanningen ska vara genomförd den 1 september. Det hänger ihop med den allmänna omställning som sker inom Försvarsmakten.

Regeringskansliet kommer att lägga fram förslag om hur den civila testverksamheten ska ske.

Anf. 43 MARIA ÖBERG (s):

Herr talman! Eftersom jag bor och verkar där uppe tror jag att just den militära delen är en förutsättning för att vi på ett positivt sätt ska kunna utveckla det som är vår styrka, alltså den civila test- och övningsverksamheten. Jag är därför tacksam för svaret.

Anf. 44 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag vill säga att det är riktigt att den militära komponenten är viktig som bas för att bygga upp den civila. Men i längden är det

nog så att med den verksamhet som finns på biltestområdet finns det stor potential på det civila området. Därför är det betydelsefullt att också det arbetet kommer i gång i lite större skala än hittills. Det är det som regeringen förbereder.

Mottagandet av asylsökande

Anf. 45 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! Min fråga går till Barbro Holmberg.

I dag är det tusentals människor som lever under fullständigt ovärdiga och omänskliga förhållanden i Sverige. Det är människor som har sökt sig till vårt land i hopp om att få ett bättre liv. De har sökt asyl här, ofta därför att de har trakasserats och förföljts i sitt hemland. Dessa människor flyttas runt mellan flyktingförläggningar. De bor inhysta i små källarskrubbar. De har helt enkelt ett liv som inte är värdigt. De får inte gå till ett vanligt sjukhus för att få läkarvård, och deras barn får inte undervisning.

De apatiska barnen har blivit en symbol och en väckarklocka, skulle jag vilja säga, för hur svensk flyktingpolitik ser ut. Och svenska folket accepterar inte det här längre.

Häromdagen fick Barbro Holmberg ta emot det så kallade påskuppropet som 150 000–160 000 människor har skrivit under för att dessa människor ska få en tillfällig amnesti.

Barbro Holmberg sade att hon uppfattade uppropet som ett stöd för sin politik. Men Barbro Holmbergs politik går ju stick i stäv mot detta. Vad säger Barbro Holmberg om detta?

Anf. 46 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! När det gäller mottagandet av asylsökande skulle jag vilja ge en motbild. Sverige har ett av världens bästa mottaganden av asylsökande. Sverige har tagit och tar ett oerhört stort ansvar för världens flyktingar. I Sverige har alla asylsökande barn samma rätt till hälso- och sjukvård och samma rätt till skolgång som barn som är bosatta i Sverige.

När det gäller människor som är gömda är det människor som har fått sin sak prövad. De har fått sin sak prövad ett antal gånger, och de har fått ett nej på sin asylansökan. Vad vi måste göra i det sammanhanget är att ge människor som har fått sin sak prövad ett stöd till att återvända till sitt hemland. Och det är ett arbete som vi håller på med.

Anf. 47 INGER DAVIDSON (kd):

Herr talman! Frågan är varför de är gömda. Om det vore så enkelt som att de bara kunde återvända till sitt land skulle de säkert göra det eftersom alla människor vill göra det om de kan.

Regeringen talar om en individuell och rättssäker prövning. Men den är till för de asylsökandes skydd och inte som ett skydd för staten för att slippa asylsökande. Och så uppfattar väldigt många regeringens politik i dag. Jag tror inte att några av dem som håller sig gömda skulle säga att de hellre tar en rättssäker individuell prövning än att de får amnesti, utan det är helt på regeringens uppdrag som man framför den åsikten.

Anf. 48 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Varför är människor gömda? Inger Davidson pekar på ett väldigt svårt problem som vi har i asylprocessen i dag, nämligen att det är väldigt många människor som kommer och som får ett avslag på sina asylansökningar. Det kan handla om människor som kanske har blivit lurade av människosmugglare att sälja allt som de äger och har för att försöka ta sig till ett annat land. Ofta har de väldigt starka legitima personliga skäl att vilja bosätta sig i Sverige. Men det är inte asylskäl, och det är det som är det svåra problemet i detta sammanhang.

Sedan är det klart att de som finns här i dag skulle säkert tacksamt ta emot en amnesti. Men jag tror att vi också måste fråga oss vad som händer med dem som kommer fem minuter efter den tidsgräns som vi sätter. Det här är en djup orättvisa i detta med amnesti, anser jag.

Frågestund

Skyddsjaksreglerna

Anf. 49 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Vargen kommer, vargen kommer. Vi har fått lära oss att man inte ska skrika i onödan. Just nu är det dock många landsbygdsbor som vill skrika därför att de känner att man inte lyssnar på dem. De känner en stor vanmakt när de inte har möjlighet att värna sina tamdjur utan att riskera att hamna i fängelse.

Det krävs en förändring av skyddsjaksreglerna, dels utifrån ett rätts-säkerhetsperspektiv, dels utifrån att skapa legitimitet för den rovdjurspolitik som ska bedrivas i detta land i syfte att bevara livskraftiga rovdjursstammar.

Min fråga till jordbruksministern blir: När kommer en förändring av § 28?

Anf. 50 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Vi har en gemensam rovdjurspolitik som riksdagen har ställt sig bakom. Enligt den ska vi uppnå vissa mål. Vi ska ha vissa för-yngtringar, och vi ska ha ett visst antal när det gäller de stora vilda rovdjuren. När det gäller järv, lo och varg har vi inte uppnått dessa mål. Det påverkar också våra möjligheter till skyddsjakt.

Jag håller med Jan Andersson om att den här rovdjurspolitiken måste ha en legitimitet. Och jag är mycket medveten om att många som bor i de områden där vi har de stora rovdjuren till viss del ifrågasätter rovdjurspolitiken och att det därför är angeläget att se vad vi kan göra.

Men vi måste också bygga ett rättssäkert system. Det är en av svårigheterna. Men just nu arbetar vi med en förändring av 28 § jaktförordningen inom departementet med en inriktning på att vi ska klarlägga rättsläget och öka legitimiteten när det gäller vargar som angriper tamdjur inom hägn. Det arbetet har kommit långt, och jag hoppas att ganska snart kunna presentera resultatet.

Anf. 51 JAN ANDERSSON (c):

Herr talman! Frågan blir då: Varför tar det så lång tid? Det är ju så att riksdagen förra våren gjorde ett tillkännagivande just om en översyn av detta. Det är också så att Naturvårdsverket förra våren lade fram nya förslag om hur paragrafen skulle kunna utformas.

Är det fråga om en oförmåga att leverera eller om en ovilja att få fram ett förslag före valet?

Anf. 52 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Det är varken en ovilja eller en oförmåga. Frågan är inte enkel. Jag nämnde de två motpolerna här: legitimiteten och kravet på rättssäkerhet. Ibland är det svårt att förena de två delarna.

Regeringen har ett underlag från Naturvårdsverket, och det finns också ett underlag från Rovdjursföreningen. De här förslagen har remissbehandlats, och arbetet pågår för fullt. Jag menar att det inte har tagit orimligt lång tid; det här är en mycket svår fråga.

Poliser som brottsoffer

Anf. 53 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har en fråga till justitieministern om polisen, som har ett både ganska farligt och utsatt yrke i många stycken. Poliser måste tåla en hel del, och ska tåla en del men inte att bli utsatta för brott. Det är det som min fråga gäller.

När poliser blir utsatta för allvarlig kränkning bör de, menar jag, ha samma rätt som andra brottsoffer att få ersättning för den kränkning som handlingen innebär. Men poliser räknas inte som vanliga medborgare i det avseendet.

Låt mig ta ett exempel. Det gäller en polis som blev tilldömd ett skadestånd på 50 000 kr. Han hade blivit beskjuten och befunnit sig i livsfara. När han inte fick de här pengarna av gärningsmannen sökte han ersättning från Brottsoffermyndigheten. Men där menade man att poliser är mentalt förberedda och borde tåla att vara utsatta för någon typ av kränkning utan att få ersättning. Jag vill gärna veta vad justitieministern tycker om det. Ska inte också poliser behandlas som brottsoffer och få rätt till det sakprövade skadestånd som utdömts av domstol?

Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Jo, poliser ska liksom andra ha rätt till ersättning. De kan också få ersättning bland annat för olika former av kränkningar. Av konstitutionella skäl kan jag inte närmare gå in på fallet, som jag i och för sig känner till. Det finns en hel del omständigheter där som man kan ha synpunkter på. Det tycker jag att man gärna får diskutera vidare. Men är det någon som inte ska lägga sig i det enskilda fallet så är det faktiskt jag.

Jag vill säga att vi har arbetat för att poliser ska få nämnda rätt. Det finns ju saker som man tidigare inte fått ersättning för, bland annat när man blivit spottad i ansiktet. Aktivt har vi lagstiftningsvägen arbetat för att man ska få ersättning för den kränkning som sådant här naturligtvis innebär för en polis.

Anf. 55 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har en kort följdfråga. För mer än två månader sedan skrev rikspolischefen till departementet och begärde en översyn av de här reglerna just för att poliser skulle kunna få kränkningersättning i större utsträckning än tidigare.

Jag tror att det är en viktig signal att den som blir utsatt för beskjutning och som är i livsfara och sedan blir tilldömd ett skadestånd – det kan också vara fråga om andra situationer – får samma behandling som andra brottsoffer, det vill säga att man får rätt till det skadestånd som är utdömt i domstol.

Det är märkligt att det inte har hänt någonting på så många år och inte heller under de två månader som frågan legat hos departementet. Jag undrar: Vad händer här och nu i det här avseendet?

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Som jag sade kan poliser få rätt till ersättning för bland annat kränkning. Som jag också sade i mitt förra inlägg har vi stärkt den rätten. Vi har till och med exemplifierat detta.

Det är självklart att poliser, med tanke på att de befinner sig i en svår situation och att de i sin yrkesutövning utför ett väldigt viktigt och svårt arbete, också ska ha rätt till ersättning.

Det har gjorts en lagändring ganska nyligen. Den rapport som Hillevi Engström talar om har trots allt relativt nyligen kommit in till departementet. Jag utesluter inte på något sätt att man kan stärka polisers rätt till ersättning i framtiden. Däremot går det aldrig att jämföra poliser med vanliga medborgare på det sättet att man kommer att få höra olika saker i sin tjänsteutövning på ett sätt som till exempel andra människor inte ska behöva tåla.

Skatteregler för utländska spelare i lagsporter

Anf. 57 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! Jag har en fråga till Bosse Ringholm. Det blir fler och fler utländska spelare i våra lagsporter, framför allt i ishockey, fotboll och basket. För att minska kostnaderna väljer en del klubbar att anställa spelarna med sådana kontrakt att de har möjlighet att betala en lägre löneskatt, så kallad artistskatt. Spelarna får spela här under en begränsad tid för att de särskilda villkoren ska gälla.

Några spelare har struntat i de här reglerna eller hamnat i klammeri med rättvisan och därför blivit kvar längre i landet än vad som är tillåtet. Skattemyndigheten har uppmärksammat detta, och klubbarna riskerar nu att få betala full löneskatt i stället för den så kallade artistskatten. Det kan ge stora extrakostnader.

Hur ser ministern på ansvarsfrågan i den uppkomna situationen?

Anf. 58 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! När det gäller idrotten och dess skattefrågor tillsatte regeringen förra året en särskild skatteutredning under ledning av Kjell Nordström, ledamot av denna kammare, tillsammans med ytterligare två riksdagsledamöter och några till ledamöter.

Det som hänt inom idrotten under de 10–15 senaste åren är att den har professionaliserats i bemärkelsen att vi i dag har flera tusen så kallade elitidrottare, av vilka många egentligen har sin enda inkomst från idrotten. Därför är det rimligt att se över idrottens skatteregler. Självfallet gäller de skatteregler som vi i dag har i samhället alla, oavsett om man får sin inkomst från idrotten eller om man får sin inkomst från något annat ställe. Men det finns en del svårigheter för idrottsföreningarna när det gäller den här typen av frågor. De ses över just av Idrottsskatteutredningen.

Anf. 59 OWE HELLBERG (v):

Herr talman! I min hemkommun, Ockelbo kommun, har vi ett lag i högsta basketligan, OBBK. För att det över huvud taget ska vara möjligt görs det stora ideella insatser i klubben. Totalbudgeten är inte ens hälften av den för klubbarna i de större städerna.

Två amerikanska spelare har varit kontrakterade med förutsättningen att klubben skulle betala artistskatt. Den ene spelaren lämnade aldrig Sverige efter säsongen trots att klubben beställt och bekostat hans flygbiljett hem med mera. Nu riskerar klubben att få betala stora extra kostnader eftersom skattemyndigheten har uppmärksammat situationen.

Min fråga är om ministern tycker att det är rimligt att skattemyndigheten kan ställa sådana här krav, och då inte bara på OBBK utan också på andra klubbar i nämnda situation.

Anf. 60 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Jag vill gärna understryka det som Owe Hellberg sade, nämligen att de allra flesta har oerhört många ideella krafter och att merparten av de insatser som görs och naturligtvis även insatser från aktiva, vare sig det handlar om spelare eller det handlar om andra idrottsutövare, görs på ideell basis utan någon som helst form av ersättning. När det förekommer ersättning, vilket det i ökande utsträckning görs framför allt på elitnivå, är det naturligtvis de skatteregler som finns i dag som ska gälla både för utövare och för idrottsföreningar.

Men som jag tidigare sade har den snabba utvecklingen gjort att en del av vår lagstiftning inte riktigt är anpassad till de elitserieföreningar vi har. Just därför finns det skäl att göra en översyn, alltså för att se till att idrottsföreningar får rimligare skattevillkor i fortsättningen.

Vattenfalls investering i fransk kärnkraft

Anf. 61 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Jag har en fråga till Bosse Ringholm. Vattenfalls tyska dotterbolag säger sig vilja vara med och investera i ett nytt franskt kärnkraftverk – detta enligt tidningen Nucleonics Week som kom i dag. En investering av det här slaget kräver godkännande från den svenska koncernledningen. Det är knappast förenligt med Vattenfalls uppdrag att medverka till omställningen av energisystemet att bygga ny kärnkraft i Frankrike. Dessutom rymms det inte i Vattenfalls strategi att inte verka utanför norra Europa.

Anf. 62 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! När det gäller de statliga bolagen, framför allt de statliga bolag som till 100 % ägs av svenska staten – Vattenfall är ett sådant – regleras förhållandet mellan ägaren, alltså staten i det här fallet, och bolaget på det sättet att man kan ge olika direktiv på bolagsstämman. Så sker också regelmässigt för Vattenfall, liksom för andra statliga bolag.

Naturligtvis följer regeringen upp både den energipolitik och de energipolitiska riktlinjer som riksdagen vid olika tillfällen har tagit ställning till och som sedan transformeras till Vattenfall. Det görs också i det här fallet när det gäller Vattenfalls investeringar av olika slag. Regeringen har varit oerhört angelägen om att Vattenfall på olika sätt medverkar till omställningen av det svenska energisystemet eftersom Vattenfall är en mycket stor aktör i sammanhanget.

Sedan har Vattenfall för sin del haft anledning, för att vara konkurrenskraftigt, att driva verksamhet i en del andra länder. Självfallet ska Vattenfall följa den lagstiftning som finns i dessa andra länder.

Anf. 63 INGEGERD SAARINEN (mp):

Herr talman! Det statliga bolaget Vattenfall bör rimligtvis inte direkt sabotera svensk energipolitik. Bolaget har nyligen fått en ny bolagsordning där ägaren, staten, förtydligar att Vattenfall ska vara en föregångare när det gäller energieffektivisering och satsning på förnybara energikällor. Anser vice statsministern att byggande av ny fransk kärnkraft är förenligt med Vattenfalls nya bolagsordning?

Anf. 64 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Vattenfall ska delta i energiomställningen i Sverige. Det finns mycket noggranna direktiv som har lämnats vid bolagsstämman från regeringens sida som ägare till Vattenfall. Beträffande det engagemang som Vattenfall kan ha i andra länder, oavsett om det handlar om kolkraft eller om någon annan form av energi, ska Vattenfall självfallet följa de ländernas villkor och naturligtvis den instruktion och de direktiv som regeringen har lämnat vid de olika bolagsstämmorna. Jag har inget skäl att under en frågestund pröva ett enskilt fall, utan en dialog ska naturligtvis föras mellan ägaren och Vattenfall. Jag utgår från att Vattenfall, precis som hittills, på ett positivt sätt medverkar till att ställa om svensk energi.

Kompetens om hedersrelaterade brott

Anf. 65 NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Det är allmänt känt att polisens enda expert när det gäller hedersrelaterat våld ska lämna sin tjänst, och ingen kommer att ersätta henne. Samtidigt får vi via medierna veta att dessa problem är större än vad vi någonsin kunde tro. Det handlar inte bara om att flickor och pojkar lever inför ett hot därför att de vill välja egen livsstil eller själva välja livspartner. Det handlar också om att de som har annan sexuell läggning

Frågestund

än den heterosexuella också lever inför ett hot. Det handlar inte längre bara om att man lever inför ett hot i hemmet, hot från familjen och släktingar, utan också ute i samhället. Pojkar och män har kommit på att de kan utnyttja framför allt flickor genom att utsätta dem för sexuellt våld eller utnyttjande och filma dem och sedan utöva utpressning mot dessa flickor.

Min fråga till justitieministern är: Varför tar man bort denna tjänst och denna sakkompetens? Vad är det som kommer in efter det här?

Anf. 66 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är inte så att det har varit en polis som har arbetat med hedersrelaterat våld. Däremot är det en polis på Rikskriminalpolisen som haft ansvaret att hålla i samordningen mellan alla de 21 olika län som arbetar med hedersrelaterat våld. Det var från början bestämt att man skulle bygga upp den här verksamheten under tre år.

Jag vill emellertid säga att jag har begärt att få närmare information om det här för att se till att samordningen fungerar även i framtiden. Jag får återkomma när jag fått den informationen. Det är viktigt att understryka att det inte har varit på det sättet att *en* polis har arbetat med hedersrelaterat våld. Det har varit en polis som har hållit i samordningen mellan de 21 länen.

Anf. 67 NYAMKO SABUNI (fp):

Herr talman! Jag har förstått att det inte har varit hon som har varit ute på fältet, men hon har besuttit en kompetens så att när man mött en polis som inte kan har denna polis vetat vem man ska vända sig till för att få veta mer. Det är just därför som jag är orolig.

Kan en flicka som i dag vänder sig till polisen för att anmäla den här typen av brott garanteras att hon kommer att möta en polis som förstår de här problemen för att kunna behandla hennes anmälan på ett korrekt sätt? Kan du säga till de flickor som nu lyssnar att de kan känna sig trygga?

Anf. 68 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Samordningen finns naturligtvis även fortsättningsvis mellan Rikskriminalpolisen och de 21 olika länen, där själva polisiära arbetet bedrivs. Men som jag sade har jag bett att få information så att vi alla kan få reda på hur man ska se till att den här samordningen fungerar lika bra i fortsättningen som det nu har gjorts, så att unga flickor inte riskerar att utsättas för den här typen av avskyvärda dåd.

Anslagssparandet inom Försvarsmakten

Anf. 69 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Försvarsmakten har under tidigare år ålagts ett anslagssparande. Min enkla fråga till försvarsministern blir: När kan det samlade anslagssparandet disponeras av Försvarsmakten? Blir det efter höstens budgetarbete för budgeten 2006, eller?

Anf. 70 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Försvarsmaktens anslagssparande för i år kommer att prövas inför nästa års budget.

Prot. 2004/05:123

19 maj

Frågestund

Anf. 71 ERLING WÄLIVAARA (kd):

Herr talman! Jag tackar försvarsministern för svaret, även om jag inte kan säga att jag är nöjd med det.

Vid Folk och Försvars konferens i Sälen i januari i år antydde försvarsministern att Försvarsmakten skulle få tillbaka sina pengar, det som sparades redan under 2004.

Min följdfråga blir: Kan försvarsministern säga vilket år, vilken månad, vilken dag som Försvarsmakten kan räkna med att de ska få sina pengar, det som riksdagen har beslutat om att de ska ha?

Anf. 72 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! När det handlar om att innehålla anslagssparandet från tidigare år har Försvarsmakten fått tillbaka merparten av pengarna, med något litet undantag. Därför är min bedömning att det kommer att ske även framgent. Däremot är det så, och där är Försvarsmakten och jag helt överens, att prövningen kommer att ske i samband med budgethanteringen inför hösten.

Poliser i glesbygd

Anf. 73 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag skulle vilja säga tack till statsrådet Thomas Bodström för det glädjande besked vi fick i morse att polisutbildningen ska läggas ut på fler orter i Sverige. Jag hoppas att de positiva försök med distansutbildning som pågår i bland annat Norrbotten kommer att fortsätta och utvecklas.

Vi behöver fler poliser i hela landet. Vi ser tyvärr en annan utveckling i glesbygden och i övre Norrland. Allt färre poliser tilldelas. Bland annat i Överkalix kommun, vars yta är lika stor som Blekinge, kommer det inte att finnas poliser under hela sommaren. Det är månader som faktiskt är mest intensiva utifrån polisiär synpunkt, för vi har mycket turister.

Jag skulle vilja fråga: På vilket sätt följer regeringen upp frågan om huruvida befolkningen i glesbygd och i övre Norrland upplever trygghet när det gäller polisiär verksamhet?

Anf. 74 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Som jag tror nu är allmänt känt har vi gjort en väldigt stor satsning, och vi har aldrig tidigare kunnat se en sådan ökning som under senaste åren. Det har blivit fler poliser fem år i rad, och antalet civilanställda har ökat.

Det är alldeles riktigt att det har varit svårt att få ut poliser i alla delar av vårt land. Det handlar inte bara om att poliser vill till storstäder, utan även inom de olika länen söker man sig till de större orterna. Här finns ett stort ansvar i första hand för Rikspolisstyrelsen och polisfacket att

hitta lösningar. Men om man inte gör det är det självklart att regeringen och jag tar ett ansvar för att se till att det fungerar på ett bra sätt.

Ett initiativ som vi nu har tagit är att bredda utbildningen. Den ska finnas på fler platser i landet och ha en närmare koppling till högskolan. Naturligtvis ska vi också fortsätta att satsa på den distansutbildning som vi redan har byggt ut för att poliser ska kunna genomföra stora delar av sin utbildning utan att behöva flytta.

Anf. 75 KARIN ÅSTRÖM (s):

Herr talman! Jag bor själv i Norrbotten i en liten glesbygdskommun och därför vill jag understryka att det är oändligt viktigt att ta med sig att polisiär närvaro handlar om trygghet framför allt i människans vardag. Jag är väldigt glad och nöjd med svaret jag fått om distansutbildningen. Den behöver finnas kvar och utvecklas mer.

Anf. 76 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Det är självklart att också Norrbotten fortsättningsvis kommer att få ta del av den här satsningen. Det är viktigt, för alla medborgare är med och betalar för den. Men det är också viktigt att påpeka – när det gäller polisstationer eller annan polisiär närvaro som innebär att man kan anmäla brott och så vidare eller kanske söka pass – att det inte är så att under de tider då dessa stationer inte är öppna finns det inte någon polisiär närvaro.

Det är klart att det inte är så som polisens arbete är uppbyggt, utan polisen ska cirkulera i samtliga olika län och orter. Det har egentligen ingenting att göra med när själva stationerna ska vara öppna eller stängda. Men det är viktigt att medborgarna också får en bra service när de behöver komma i kontakt med polisen, om de ska anmäla ett brott, ansöka om pass och så vidare.

Skyddszoner längs vattendrag

Anf. 77 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till jordbruksministern. Klimatfrågan är ju en av vår tids stora utmaningar, och då gäller det att ta vara på alla möjligheter som står till buds för att minimera den negativa miljöpåverkan. En sådan möjlighet är jordbrukets skyddszoner. Den fångar upp kväve som bland annat är Östersjöns problem nummer ett.

Vi har 8 000 hektar skyddszoner. Det innebär 10 000 mil utefter sjöar och vattendrag. Det medverkar till att minska kväveurlakningen och kväveläckaget med 10 kilo per hektar.

Min fråga till miljöministern är vilken bedömning hon har gjort när man inte har tagit vara på de ytterligare 2 000 hektar skyddszoner som bönderna var beredda att avsätta. Dessutom var man beredd att satsa 5 000 hektar där man skulle kunna odla fånggrödor. Det hade inneburit 70 ton kväveläckage.

Anf. 78 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Ja, det är en klimatfråga och det är en miljöfråga. Det är klart att jordbruket har en mycket stor betydelse för att vi ska uppnå våra

miljömål, och vi gör många insatser inom ramen för jordbruket. Dessa insatser kan ibland upplevas som en restriktion för jordbruket som sådant, men som är väldigt viktiga.

Anita Brodén räknade upp de skyddszoner som vi har, och det är en imponerande siffra. Sedan kan man alltid önska att det skulle kunna tas ytterligare steg och att det fanns de möjligheter och de resurser som behövs för att ta dessa steg.

Samtidigt finns det ett utrymme för näringen själv att vidta åtgärder, och man har ju en ambition inom projektet Greppa näringen som jag uppskattar mycket.

Anf. 79 ANITA BRODÉN (fp):

Herr talman! Jag delar jordbruksministerns bedömning att det gäller att vi alla hjälps åt här. Men det var en mängd bönder som ville jobba med skyddszoner, och då fanns det möjlighet för regeringen att ge en stimulans. Miljöbetinget är ju att minska kväveläckaget med 10 000 ton. Dessa enskilda åtgärder hade varit ett gott steg på den vägen.

Anf. 80 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s):

Herr talman! Det finns alltid ambitioner att göra mer, men vi måste alltid göra en avvägning mellan tillgängliga resurser och hur vi får bäst nytta av pengarna.

Det här är svåra frågor. Vi har höga ambitioner när det gäller miljöåtgärder. Men jag kan försäkra Anita Brodén om att vi gör vad vi kan för att ta till vara på möjligheterna.

Terroristbekämpning

Anf. 81 KARIN ENSTRÖM (m):

Herr talman! Jag har en fråga till försvarsministern, och det gäller terroristbekämpning och Försvarsmaktens eventuella stöd till detta.

I gårdagskvällens Aktuellt lade Säpochefen Klas Bergenstrand ut texten. Han var väldigt tydlig och sade att han inte kunde se några som helst situationer där polisen skulle behöva stöd av Försvarsmakten i bekämpningen av terrorism.

Jag har tidigare hört både försvarsministern och justitieministern ställa sig positiva till att åtminstone pröva om Försvarsmakten kan stödja polisens arbete. Det pågår just nu en utredning om detta.

Med anledning av det här uttalandet vill jag fråga försvarsministern om hon och regeringen har ändrat uppfattningen att det visst kan finnas situationer där Försvarsmakten kan hjälpa till.

Anf. 82 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Nej, Karin Enström, regeringen har inte ändrat sig. Vi bedömer att det är viktigt att gå igenom i vilka situationer Försvarsmakten kan ge ett stöd till polisen när det gäller terroristbekämpning och hur det ska gå till.

Vi har både uttryckt det som att det inte handlar om utan hur det ska gå till. På den punkten pågår det ett utredningsarbete, och vi ska ta hand om det resultatet när det kommer.

Jag vill också säga att både justitieministern och jag är överens om att det är viktigt att dessa två myndigheter övar tillsammans. Då kan de också lära av situationen innan det har kommit så långt att det handlar om lagstiftning.

Anf. 83 KARIN ENSTRÖM (m):

Herr talman! Det låter som ett betryggande svar från försvarsmnistern. Jag hoppas att detta var ett underhandsuttalande som möjligtvis speglas i utredningen och inte i vare sig försvarsministerns eller justitieministerns uppfattning.

Anf. 84 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Vi avvaktar den utredning som kommer, och vi från regeringen har inte anledning att ändra vår syn. Det är ett viktigt utredningsmaterial som vi behöver.

Tillväxten i Västerbotten

Anf. 85 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Jag har ett pressmeddelande från Länsstyrelsen i Västerbottens län i min hand där man skriver: Småföretagarbarometern konstaterar för sjätte året i rad att Västerbotten har betydligt högre tillväxt än riket i genomsnitt. Det pratas om att både orderingången och omsättningen pekar uppåt. Företagarna är optimistiska när det gäller att expandera, och man pratar om nyanställningar.

Men sedan säger man: Det i särklass största hindret för ökad tillväxt är bristen på riskvilligt kapital. Då vänder jag mig till vice statsministern och frågar: Har du några tips till oss västerbottningar om hur vi ska öka tillgången på riskvilligt kapital som kan bidra till en ökad tillväxt?

Anf. 86 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Ja, det har jag. I vårpropositionen och i den budgetproposition som avlämnades i höstas finns det anvisat mer resurser framför allt till Almi, som är det statliga bolag som kan förmedla kapital till mindre företag.

Näringsdepartementet har också sett över annat statligt kapital, framför allt det som har funnits i Industrifonden, och organiserat det tillsammans med de tidigare Teknikbrostiftelserna för att förse de mindre företagen med mer kapital i fortsättningen.

Jag ser positivt på att det kommer att finnas mer resurser för företagen. Bankerna har ju dessutom väldigt gott om kapital i dagsläget. Men jag är medveten om att bankerna i vissa lägen ställer sådana krav att det kan vara svårt för en enskild företagare att komma i åtnjutande av det kapitalet. Därför är det viktigt att företagen via Almikapitalet och den omorganisation som sker av Industrifondens och Teknikbrostiftelsernas pengar också kan få statliga medel.

Anf. 87 LENNART GUSTAVSSON (v):

Herr talman! Man måste ju få tillåtelse att också bolla lite nya idéer och få lite respons på dem.

Speciellt besvärligt kanske det är i Norrlands inland. För ett tag sedan gjorde ju Vattenfall en satsning väl medveten om att man skulle kunna vara verksam när det gäller behovet av en väl fungerande infrastruktur i inlandet. Då inrättande man någonting som kallades för Inlandskraft där man har kreditgarantier på 100 miljoner.

Min fråga som jag skulle vilja be vice statsministern att fundera på är: Kan det vara en idé via Vattenfall ge Inlandskraft utökade möjligheter, utökade befogenheter och mer resurser?

Prot. 2004/05:123

19 maj

Frågestund

Anf. 88 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s):

Herr talman! Vattenfall som är ett stort statligt bolag är många gånger beställare av tjänster från och samarbetar också med mindre företag. I den mån man har gemensamma projekt kan Vattenfall säkert delta finansiellt i dem.

Men jag tror att det är viktigt att vi inte kopplar kreditgivning och möjligheterna för små företag att få resurser till enskilda statliga bolag. Det ska naturligtvis via de allmänna kapitalresurser som staten förfogar över typ Almi och tidigare Teknikbrostiftelsen vara möjligt för alla företag, oavsett vilken bransch de arbetar i, att få tillgång till statligt kapital.

Den som startar ett företag har relativt små anspråk. Inte minst kvinnor och invandrare som startar företag har i regel lägre anspråk på kapital, och då är det viktigt att det finns statliga inrättningar att vända sig till.

Kvinnors rätt till eget pass

Anf. 89 CARINA HÄGG (s):

Herr talman! Jag har en fråga som berör pass, och den vill jag ställa till justitieminister Thomas Bodström.

När jag ställer frågor kring om kvinnors rätt till ett eget pass gäller också i Sverige får jag väldigt osäkra svar. Jag vet att det är osäkert i vår omvärld på vilket sätt kvinnor har rätt till ett eget pass. När man reser över en gräns möts man av det självklara att man som egen individ förväntas ha en egen identitetshandling, och då ofta pass.

Jag skulle önska att Thomas Bodström vore väldigt tydlig med att säga att boende i Sverige ska ha ett eget pass oberoende om de är män eller kvinnor, att vi i EU och tillsammans med EU ska driva kravet på att kvinnor ska ha rätt till ett eget pass och att vi framdeles inte kommer att acceptera att människor reser över gränserna in till EU-området utan att ha en egen handling. Jag tycker att det är oerhört viktigt. Det är en grundläggande fråga som jag känner är väldigt bortglömd. Därför tar jag tillfället att ställa frågan till Thomas Bodström. Jag vet att vi i grunden har samma syn på kvinnors rättigheter, och det här är en praktisk fråga som borde kunna lösas.

Anf. 90 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Ja, vi har säkert samma syn på det här. Det är väl inte där problemet ligger. Problemet kan vara att det ändå kan finnas några delar av världen där man inte har den syn som vi gemensamt har. Vi har naturligtvis inga formella möjligheter att agera när det gäller andra med-

borgare än de som är i vårt land. Där är det förstås ingen tvekan om det och inte heller i EU eller jämförbara länder.

Jag kan gärna höra mig för om var de här diskussionerna ligger nu. Jag kan inte svara på det på rak arm men ber att få återkomma med närmare besked om var den här frågan i så fall diskuteras, i EU eller i något annat sammanhang.

Ansvaret för barns asylskäl

Anf. 91 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Min fråga vill jag ställa till Barbro Holmberg. Vi har tidigare debatterat frågan om apatiska barn, så det ska jag inte göra här i dag. Jag kan bara framföra en förhoppning om att man, när Utlänningsnämnden nu har lämnat över ett ärende för prövning, gör en humanitär prövning och verkligen ser till barnets bästa.

Min fråga är: Vem bär ansvaret när barn som är så gamla som 16 år och har befunnit sig på flykt från sitt hemland i sex år fortfarande inte har blivit hörda? Tar vi fortfarande inte hänsyn till barns egna skäl eller gäller de här i Sverige? Vem bär det ansvaret?

Anf. 92 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s):

Herr talman! Jag kan börja i den ände som Birgitta Carlsson själv började, med apatiska barn. Regeringen har ju fått ett ärende för avgörande. Då får regeringen också möjlighet att slå fast två väldigt viktiga principer. Den ena principen är just detta att barns egna asylskäl ska utredas och bedömas. Den andra principen är att barn som har livshotande sjukdomar naturligtvis inte ska avvisas från Sverige.

Att höra barn är en väldigt grundläggande princip för svensk flyktingpolitik. Det står också i utlänningslagen att barn ska höras i asylprocessen. Sedan är det inte helt enkelt, utan det kan finnas en rad olika dilemman i detta, till exempel att föräldrarna inte vill att barnen ska höras. Men principen är solklar: barn ska höras i asylprocessen.

Anf. 93 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Det händer mycket inom utgiftsområdet migrationspolitiken. Vi väntar på Nipuförslaget som ska komma, och jag hoppas att det kommer trots Lagrådets tuffa kritik mot förslaget. Jag vill då fråga Barbro Holmberg om hon när den nya instans- och processordningen ska införas kan tänka sig att ge den en rimlig chans genom att låta personer som har funnits i systemet länge få uppehållstillstånd, bland annat av humanitära skäl. Jag har träffat flera familjer som har varit här i fem sex år och längre tid än så.

Anf. 94 TALMANNEN:

Det hänger inte ihop med den inledande frågan som handlade om möjligheten för stora barn att själva tala i processen. Jag anser inte att det är en följdfråga. Statsrådet har ingen skyldighet att svara på den i den här omgången.

Anf. 95 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Min fråga riktar sig till försvarsministern. De flesta säkerhetspolitiska bedömare i Sverige är överens om att vi under överskådlig tid inte kommer att mötas av något militärt hot. I stället är det Försvarsmaktens internationella uppgifter som har kommit i fokus.

Mot denna bakgrund är det lite förvånande att man vid tolkutbildningen på Tolkskolan i Uppsala ännu år 2005 utbildar enbart tolkar i ryska språket. Om vi däremot blickar lite vid sidan av Sveriges gränser kan vi konstatera att både Danmark och Norge dels har en längre utbildning, dels har fler elever. Men framför allt utbildar de också i andra språk, till exempel indo-persiska, arabiska och liknande.

Min fråga till försvarsministern är: När kommer tolkutbildningen i Sverige att anpassas efter Försvarsmaktens nya uppgifter?

Anf. 96 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag måste erkänna för Allan Widman att jag inte är tillräckligt insatt i frågan. Det tycks vara en högst relevant fråga. Jag ber att få återkomma. Det är klart att Försvarsmakten ska ställas om i sin helhet för de nya uppgifterna. På vilket sätt man tillgodoser tolkkunskaper i de internationella insatserna får jag återkomma till.

Anf. 97 ALLAN WIDMAN (fp):

Herr talman! Då skulle jag vilja skicka med ytterligare en fråga till den tidpunkt då försvarsministern kommer tillbaka. De flesta skandinaviska länder håller på att organiseras i en *Nordic Battle Group*. Det innebär att vi nu bryter nya vägar för samarbetet inom det säkerhetspolitiska området. Kan försvarsministern fundera över möjligheten att vi också samordnar tolkutbildning och språkutbildning med andra skandinaviska länder, så att vi representerar olika kompetenser härvidlag och inte nödvändigtvis gör arbetet två gånger?

Anf. 98 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Det nordiska samarbetet är väldigt fruktbarande, inte minst inom ramen för Nordcap och dess resurser. Jag tar med mig den idén för att se i vilken utsträckning det nordiska samarbetet också kan bidra till bättre tolkförmåga och språkförmåga.

Rättstrygghet för företagare

Anf. 99 KARIN GRANBOM (fp):

Herr talman! Jag har en fråga till justitieministern.

Jag minns en händelse första gången som jag besökte USA. En kväll skulle vi handla matvaror på en bensinmack. Där satt en kille bakom skottsäkert glas. Vi fick beställa vad vi ville ha och ge honom pengarna, och sedan gav han oss varorna. Vi kom aldrig i fysisk kontakt. Det här kan bli resultatet av brottsligheten om den får breda ut sig, och så långt får det aldrig gå i Sverige.

För några dagar sedan publicerades en artikel i Dagens Industri. Avsändare var ett bensinbolag. Artikelns rubrik var Låt inte rånarna stänga Sverige nattetid, Bodström. I artikeln uppmanades det till kraftfulla insatser från samhällets sida. Det behövs eftersom det totala antalet brott mot företagen ökar. Den här utvecklingen är dyr, inte bara för företagen utan för hela Sverige, eftersom det är nya och växande företag som ska skapa nya jobb.

Min fråga är: Vilka åtgärder tänker Bodström vidta för att landets företagare ska kunna bli tryggare?

Anf. 100 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! För den person som utsätts för brott spelar statistiken ingen som helst roll. Statistik är det sista som man ska tala om med ett brottsoffer. Däremot kan det för debattens skull vara viktigt att ändå ge en lite mer balanserad bild. Det är faktiskt så att det dödliga våldet i Sverige inte har ökat på 30 år. När det gäller rån och annat ser vi olika trender. Bland annat har brott som bankrån minskat väldigt kraftigt medan andra typer av brott, till exempel butiksrån, har ökat.

Det är klart att det är viktigt att vi fortsätter att bedriva arbetet mot den här typen av brottslighet. När det gäller rån är det faktiskt till stor del ett brott som begås av ungdomar. Det gäller förstås att stoppa dem i tid. Men när de sedan blir äldre och begår de här brotten gäller det bland annat att arbeta för att se till att begränsa tillgången till vapen, att se till att det samarbete som finns mellan polis och åklagare utvecklas ytterligare men också samarbetet med andra myndigheter och att kriminalvården fortsätter att utvecklas för att hindra återfall, därför att vi vet att till den här typen av brott finns det många personer som återfaller.

Det finns en rad olika åtgärder som behöver vidtas. Det har gjorts mycket, men det kommer att behöva göras ytterligare saker.

Anf. 101 KARIN GRANBOM (fp):

Herr talman! Jag tackar ministern för det svaret och för att han tar den här brottsligheten på stort allvar. Rättstryggheten för företagen är viktig för oss alla eftersom de ska ge jobb åt oss. Det är också så att rånerna blir allt allvarigare. Det är som sagt mer vapen inblandade i rånerna. Det får mig att tänka på det här att ett rån inte kan rubriceras som grovt om inte vapnet har varit skarpladdat och att man inte tar hänsyn till om den totala situationen har varit mycket obehaglig eller allvarlig. Då skulle jag vilja fråga justitieministern: Hur ser ministern på det här? Borde det inte vara så att detta brott också ska kunna rubriceras som grovt och att den som har begått brottet ska kunna straffas enligt den straffskalan?

Anf. 102 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! Där har Karin Granbom fel. Det är nämligen så att när man ska bedöma om det är grovt rån eller om det ska bedömas enligt normalgraden ska man ta hänsyn till samtliga omständigheter. Det kan vara allt från vilket hänsynslöst sätt som har visats till vilket vapen som har använts och på vilket sätt det har gått till över huvud taget. Man gör en samlad bedömning. Sedan bedömer man vilken rubricering det ska få. Det är klart att det är utomordentligt allvarligt när det begås ett grovt rån.

Det är också därför man har en så hög straffskala när det gäller den här typen av brottslighet.

Det är alltså viktigt att vi fortsätter att bedriva det här arbetet, och jag kan meddela att jag så sent som i går bjudit in representanter från bland annat olika banker och andra företag för att diskutera hur vi kan fortsätta utveckla vårt arbete – också naturligtvis i samarbete med dessa och andra delar av näringslivet – för att fortsätta bekämpa den här typen av brottslighet.

Anf. 103 TALMANNEN:

Därmed var dagens frågetimme avslutad. Jag tackar regeringen och kammarens ledamöter.

Prot. 2004/05:123
19 maj

Frågestund

7 § Svar på interpellationerna 2004/05:522 och 572 om graviditet och alkohol

*Svar på
interpellationer*

Anf. 104 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Agneta Lundberg har frågat vilka åtgärder jag ämnar vidta för att sätta fokus på frågor som rör alkohol och graviditet och för att förebygga fosterskador till följd av alkoholbruk. Ulrik Lindgren har frågat om jag avser att göra något för att tidigarelägga rådgivningen om alkohol och droger till gravida samt om jag avser att ta initiativ till en lagändring för att möjliggöra tvångsvård av missbrukande gravida. Eftersom frågorna är likartade besvarar jag dem samtidigt.

Jag delar oron över den ökande alkoholkonsumtionen i Sverige och över de ökade alkoholskador i befolkningen som konsumtionsökningen ger upphov till. Det är inte minst oroande att konsumtionen ökar mest bland kvinnor och att den är som högst i åldrarna 18–29 år, vilket sammanfaller med den mest fertila perioden i kvinnors liv. Jag är också bekymrad över att så många kvinnor fortsätter att dricka även efter att de blivit gravida. Enligt studier som gjorts vid Stockholms mödravårdscentraler fortsätter 30 % av alla kvinnor att dricka alkohol under graviditeten.

Studier visar att det finns ett samband mellan missbruk och fosterskador, och kunskapen måste öka om att även en måttlig konsumtion kan vara förenad med risker. Hälso- och sjukvården har givetvis ett stort ansvar, men även skolan och andra instanser som möter unga eller arbetar med olika former av prevention måste bli bättre på att förmedla budskapet att alkohol och graviditet inte hör ihop. Folkhälsoinstitutet driver sedan flera år en kontinuerlig kampanj med budskapet att graviditeten ska vara alkoholfri.

Inom ramen för den nu gällande nationella handlingsplanen för att förebygga alkoholskador har Alkoholkommittén tagit flera initiativ till att öka allmänhetens kunskap om sambandet mellan alkoholkonsumtion och fosterskador och för att förbättra det alkoholförebyggande arbetet vid landets mödravårdscentraler. Frågan om gravida missbrukare finns också med i Alkoholkommitténs grundutbildning för lokala och regionala drog-samordnare. Regeringen har även stöttat flera projekt för att utveckla metoder i förebyggande arbete och för att upptäcka riskbrukspatienter

inom mödrahälsovården. I årets budget har sammanlagt 20 miljoner kronor avsatts för att utbilda personalen och utveckla rutiner för det alkoholförebyggande arbetet inom primärvården, inklusive mödrahälsovården, i samarbete med landstingen och det Familjemedicinska institutet Fammi.

Frågan om tvångsvård av gravida missbrukare har behandlats vid ett flertal tillfällen, senast i LVM-utredningens betänkande *Tvång och förändring* år 2004. Där pekar utredaren bland annat på risken att en utökning av möjligheten till tvångsvård skulle kunna medföra att gravida missbrukare avstår från att ta kontakt med mödravården. Å andra sidan kan det finnas tungt vägande skäl för socialtjänsten att väga in graviditet vid en LVM-bedömning, bland annat enligt uttalande av socialutskottet, eftersom missbruk av narkotika eller alkohol i samband med graviditet inte bara riskerar att skada barnet, utan också kan innebära risker för kvinnans psykiska hälsa.

Det är en viktig uppgift för samhället att skydda det ofödda barnet genom att på olika sätt stödja den gravida kvinnan. Det gäller både genom förebyggande insatser och genom direkta vårdinsatser. För att kunna göra detta är det särskilt viktigt att vi följer utvecklingen och tar in synpunkter från mödravården och socialtjänsten, som hanterar dessa frågor när situationerna uppkommer. Särskilt intressant i det sammanhanget är att ta del av de norska erfarenheterna, eftersom det där finns en möjlighet att under vissa förutsättningar att kvarhålla gravida missbrukare i behandling utan eget samtycke under resten av graviditeten.

För att stärka missbrukarvårdens samtliga delar har regeringen avsatt 820 miljoner kronor under 2005–2007 i ett särskilt statsbidrag. En särskild utredare har i uppdrag att överväga och lämna förslag till en vårdöverenskommelse mellan staten och kommunerna som förtydligar kommunernas åtaganden för att få del av statsbidraget. Satsningen, som går under benämningen Ett kontrakt för livet, riktar sig särskilt till de socialt och hälsomässigt mest utsatta missbrukarna. Gravida kvinnor med ett så avancerat missbruk att det skulle kunna vara aktuellt med tvångsåtgärder tillhör enligt min mening utan tvekan den gruppen.

Låt mig slutligen också nämna Socialstyrelsens pågående arbete med att ta fram nationella riktlinjer för missbrukarvården, där insatser för gravida missbrukare utgör en av fem huvudgrupper. Riktlinjerna rör både socialtjänsten och hälso- och sjukvården och omfattar förebyggande insatser, identifiering av problem, bedömning samt behandling. Avsikten är att med stöd av aktuell kunskap om effekten av behandling stödja utvecklingen inom missbrukarvården.

Anf. 105 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag tackar ministern för svaret, och jag vill säga att det är bra att det finns olika aktörer som försöker sprida kunskapen om alkoholens skadeverkningar. Ministern tar i sitt svar upp att det är angeläget att skydda det ofödda barnet genom att stödja gravida kvinnor. Det är ju därför jag har skrivit den här interpellationen.

Vi får väldigt mycket information i samhället, men det är omöjligt att ta in allt. Det är naturligt att om man känner att den information man får berör en, att man befinner sig i en situation där man känner att det här är något som jag berörs av, tar man också till sig den på ett helt annat sätt.

Jag skulle vilja att man ännu tidigare än i dag, i tionde veckan, mer riktat vänder sig till den gravida kvinnan, men även till den blivande pappan.

Man kanske inte kan ta proverna – det är för tidigt. Men det finns ju olika sätt att göra det här på. Det kan ske via apoteken, när man säljer graviditetstest. Det finns också många andra olika sätt att nå kvinnorna på. Till mödravårdscentralerna går ju både kvinnan och den blivande pappan, och det är viktigt att de går bägge två. Man ska stödja kvinnan, men det är också viktigt att man tar upp detta med den blivande fadern. Man ska fråga vilken uppväxt han tänker erbjuda det blivande barnet. Det är inte bara under graviditeten som alkoholen har skadeverkningar, utan det är under uppväxten också. Det är alltså ett eget delat ansvar.

I den tionde veckan har man i dag ett inskrivningsformulär, där man tar upp detta och ställer många frågor. Man tar också upp frågan om alkoholkonsumtionen både tre månader innan graviditeten och efter den. Men den information som man får då går inte vidare till Socialstyrelsen. Den är alltså inte föremål för någon statistik. Jag tycker att det vore nödvändigt, framför allt när vi ser den ökande alkoholkonsumtionen, som ministern också talade om. Det är så pass många som 30 % som fortsätter att dricka fast de vet om att de är gravida. Då är det viktigt att samhället vet om att detta ökar ännu mer och att vi då kan sätta in insatser.

Som jag ser det är det också en viktig markering till barnmorskorna. Samhället ser det som viktigt att kartlägga konsumtionen. Då tror jag att man skulle kunna föra en annan diskussion.

Min fråga till ministern är om den här informationen är någonting som ministern också tycker att det är angeläget att kartlägga. Är ministern beredd att ytterligare prioritera åtgärder när det gäller att minska gravida kvinnors alkoholkonsumtion?

Anf. 106 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Tack för svaret, ministern! Tack också för medinterpellant i detta viktiga ämne!

Vi är alla med all rätt fortfarande upprörda över neurosedynskadorna. Det var totalt ungefär 160 barn som på 60-talet allvarligt fysiskt skadades av ett läkemedel. Men jag påstår att vi inte är i närheten av samma upprördhet över att 100 barn per år föds med grava alkoholskador på grund av moderns alkoholbruk eller missbruk. Vi vet också att det finns ett antal som skadas av narkotika. Vi vet att dessa 100 barn inte kan bli normalfungerande, utan de får på sig ett livslångt mycket svårt fysiskt och psykiskt handikapp. Därutöver finns det ett jättestort mörkertal. Vi vet inte riktigt hur stort det är. Det kan vara något tusental eller några tusental barn som föds med mindre svåra alkoholskador. Inte desto mindre är de också mycket allvarliga.

Det är alltså utomordentligt allvarligt med debatt och åtgärder i det här ämnet – i synnerhet som vi vet att kvinnors dryckesmönster har förändrats. 70 % av alla 13–14-åringar, både kvinnor och män, har varit berusade. Denna relativt nya jämställdhet fortsätter upp genom åren och fortfarande är det många som fortsätter att dricka också under graviditeten, som redan har sagts.

Det icke födda barnet blir lika berusat som mamman. Dessutom kis-sar fostret som vi vet ut en del alkohol i fostervattnet och dricker det

*Svar på
interpellationer*

igen. När 30 % av de gravida fortsätter att dricka alkohol och det vanliga mönstret är att den gravida kvinnan nås först i tredje månaden på mödravården så inser var och en att det här är en oacceptabel situation.

Men läget är inte omöjligt. Det är en rätt vanlig myt att det inte finns någon effektiv behandling och att det är slöseri med begränsade ekonomiska resurser att behandla missbruk. Men den studie som jag hänvisar till i interpellationen är ändå uppmuntrande trots att den visar alarmerande saker. Den visar att oerhört mycket kan åstadkommas om de gravida kvinnorna nås tidigt under graviditeten. När barnmorskan den gravida i tid med en kartläggning av hur alkoholvanorna ser ut och med handfast information om riskerna med alkohol och graviditet så visar studien att det fungerar. Det praktiseras också på några vårdcentraler med gott resultat.

Nu vill jag som svar på frågan i min interpellation höra ansvarig minister Morgan Johansson i klartext uttala: Ja, vi ska köra detta program som har visat sig fungera! Jag tycker inte att det har stått riktigt i klartext i det skriftliga. Det har mer varit lite allmän välvilja. Jag vill höra i klartext att programmet ska läggas ut i hela landet och att vi ska spara stora pengar och stort lidande genom att genomföra en fungerande modell i hela riket.

Det säkra är att vara helt vit under graviditeten. Vi måste också efterfråga de metoder som visar sig fungera, och sälla bort andra med magrare resultat. Vi ska fokusera på det som fungerar bra.

Det är också rätt så vanligt att när vi nu inte riktigt vet vilken dos som är skadlig så ska vi chansa ibland. Det råder lite av den stämningen. Det finns också glättiga budskap om att lite alkohol vid festliga tillfällen inte kan vara så farligt. Med sådana käcka råd vet vi ju att den alkoholberoende gravida kvinnan kan få ett förödande återfall.

I Norge har man nu nått konsensus, vad jag förstår, om en nationell rekommendation. Kan detta vara någonting för Sverige också? Det gäller en nationell rekommendation om noll alkohol under graviditet.

Anf. 107 MARITA ARONSON (fp):

Herr talman! Först vill jag rikta ett tack till interpellanterna som har lyft frågan. Jag tycker att det är bra att vi sätter fokus på den. Jag har försökt prata om den här frågan många gånger i kammaren – det vet ministern. Jag vet också att han var varit engagerad i frågan. Jag blir glad när jag hör den oro som ministern känner för frågan. Det gäller kvinnor i fertil ålder, som vi vet fortfarande dricker mycket även under graviditeten. Det är viktigt att skydda det ofödda fostret.

Men jag blir lite bekymrad när jag läser det svar som interpellanterna har fått. Det står att vi ska följa utvecklingen. Jag tycker att det är dags för handling.

För 31 år sedan, 1974 – jag har räknat ut att ministern då var fyra år, om det stämmer ...

(Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s): Just det – 1974!)

Det är alltså inte så konstigt att ministern inte vet detta. Jag är så gammal, så jag har varit med länge. Då presenterade vi i Göteborg just detta även i Sverige – att alkohol skadar fostret. Den kunskapen hade

funnits i Frankrike och i USA, men nu gjorde vi en studie vid barnkliniken på Östra sjukhuset i Göteborg. Vi fann att barn blir skadade även i Sverige.

Vi har vetat jättemycket om den här frågan i 30 år, men på något vis tycker jag att den inte riktigt har lyfts fram. En informationskampanj startades. Siffrorna gick ned, för kvinnorna drack mindre eftersom de visste om detta. Men i dag är vi nästan tillbaka på ”gå” igen. Jag tror att det behöver göras mycket.

Jag pratar ofta med barnmorskor på olika ställen. De kämpar mot sina nedskärningar och mot informationen som brister. Det finns få behandlingshem för gravida kvinnor som behöver hjälp.

Jag tycker att det behövs ett nationellt kunskapscentrum. Det har jag motionerat om, men jag har fått avslag på det. Mödrahälsovården behöver ett stöd. Man behöver ha ett kontinuerligt stöd, annars faller frågan bort. Alkohol är lite för gott för att man ska ta upp frågan så ofta. På något vis är det svårt att ta upp den, utan man låter den vara. Man kanske byter personal, och så är kunskapen borta.

Samverkan i all ära – men i en stressad tid finns det inte alltid tid för detta. Jag tror att det behöver finnas något centrum i Sverige; det kan gärna ligga i Göteborg. Man måste ha en samlad kunskap. Vi vet att det ställs få diagnoser i dag på fetalt alkoholsyndrom, som det heter. Det ställs många diagnoser på ADHD och damp. När det gäller tvångsvård har jag varit mycket i Norge, och jag har fått mycket positiva *feelings* för det. Det hjälper inte alla, men man kan ha det som redskap. Om man kan tvångsomhänderta kvinnan så gör det att man i alla fall har en möjlighet. Då vet kvinnan vad som händer om hon inte skärper sig. Det är ju för fostrets skull man gör detta. Man har också en väldigt tydlig nolltolerans i Norge, precis som Ulrik sade.

Är det någon fråga jag kan, så är det denna fråga. Jag har jobbat med den i 30 år. Jag har forskat om den, och jag har doktorerat på den. Jag säger: Gör ett nationellt kunskapscenter. Varför kan vi inte göra det, ministern?

Anf. 108 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Ulrik Lindgren och Marita Aronson har talat om hur många barn det handlar om. Vi är också överens om att de här barnen får obotliga och livslånga skador. Men vi har inte kommit så långt att vi kan ändra den tvångslagstiftning som finns för att skydda barnen, trots att vi vet att detta händer. Det borde vara en självklarhet om man vill värna dem.

Jag läste ministerns svar på Ulrik Lindgrens fråga om missbrukande kvinnor och tvångslagstiftningen. Han skriver så klokt där att det är viktigt för samhället att skydda det ofödda barnet. Han säger också att vi ska följa den norska erfarenheten, och det är jättebra. Men sedan säger han ingenting annat än att det finns ett eventuellt skydd för barnet, och sedan hänvisar han till ett uttalande från socialutskottet. Då tror jag att det är ett uttalande som är gjort 1981 i samband med att man behandlade den här lagstiftningen.

Jag har det uttalandet, och det är så krånglig svenska. Men om man gör vanlig svenska av det betyder det egentligen att det inte är ett normalt beteende om en kvinna, trots att hon vet att det barn hon bär på kan bli

skadat, fortsätter sitt missbruk. Om hon inte har någon annan psykisk sjukdom kan man anta att hon, efter det att hon har fått det här barnet som är skadat, antagligen skulle bli psykiskt sjuk när hon inser vad det är hon har gjort. Då är det fara för hennes egen psykiska hälsa, och då kan man omhänderta henne därför att hennes egen psykiska hälsa förmodligen blir skadad sedan. Man talade om mammans hälsa. Man talade inte om barnets hälsa.

Herr talman! Jag tycker att det är synd att man talar om mamman men inte om fostret. Det är väldigt otillfredsställande att fostret har ett så bräckligt skydd i lagstiftningen. I Norge finns den här lagen som ger denna möjlighet. Jag tycker att det har funnits möjligheter att ändra den här lagen i Sverige, eftersom man har gjort en översyn av den. Tyvärr har inte ministerns kolleger i socialutskottet riktigt tagit till sig, haft modet eller kuraget att följa det förslag som alliansens partier har lagt fram och ställa sig på fostrets sida. De har fortsatt att hävda att det bräckliga skydd som finns fortfarande ska gälla.

Men ärendet är inte avgjort här i kammaren. Jag har en förhoppning och en fråga. Är ministern beredd att hjälpa till att påverka sina kolleger så att de röstar med den reservation som finns i ärendet? Där handlar det om att det inte bara gäller en själv och närstående, utan också om att fostret kan komma att skadas allvarligt.

Anf. 109 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Precis som några har sagt, känner jag väldigt starkt för den här frågan. Det gäller inte bara alkoholfrågan, utan också narkotikasituationen. Det föds också 100–130 barn av kvinnor som har narkotikaproblem. Vi vet att amfetamin ger neurologiska skador och ibland också missbildningar. Det här alkoholsyndromet drabbar 50–100 barn. Sedan tillkommer det kanske 100–200 barn med alkoholeffekter som till exempel koncentrationssvårigheter.

Jag tror att vi måste göra tre saker. Den ena har ni berört allihop. Det handlar om att bli bättre på de förebyggande insatserna. I mitt svar pekar jag på det här Fammiprojektet som vi går fram med. Det är 20 miljoner kronor till att bland annat utbilda personalen i mödravården för att ta de här diskussionerna med de blivande mammorna. Det handlar också om insatser till exempel till fortsatt forskning.

När det gäller att upptäcka detta tidigare och att bli bättre på att följa det på Socialstyrelsens nivå tycker jag att de saker som Agneta Lundberg föreslår absolut är sådant som man skulle kunna gå vidare med. Samtidigt ska man kanske också säga att det ibland kan vara lite si och så med trovärdigheten när man frågar kvinnorna hur mycket de dricker. Därför behöver man djupare forskning också, bland annat det som redan har skett i den undersökning som ni har hänvisat till där man har kommit fram till att det är 30 % här i Stockholm.

Vi måste göra bättre förebyggande insatser, och där går vi in med pengar.

Det andra är att missbrukarvården också måste rustas upp. Det får aldrig vara så att det finns några väntetider när en gravid kvinna söker vård för sitt missbruk. Det får aldrig finnas några väntetider i det läget. Det måste finnas avgiftning, vård och behandling direkt. Vi kan gärna kalla det för en gräddfil i missbrukarvården för gravida. Jag tycker att det

är en särskilt prioriterad grupp. För många kvinnor blir ju graviditeten en vändpunkt i livet där man tar chansen att stiga ur sitt missbruk. Det kan gälla alkohol eller narkotika.

Vi underlättar detta genom att gå in med ganska mycket pengar. Det är en satsning på över 800 miljoner på missbrukarvården under de kommande åren. I den vårdöverenskommelse som vi ska sluta med Sveriges Kommuner och Landsting måste den här gruppen gravida uppmärksammas särskilt.

Den tredje delen har Magdalena Andersson och Ulrik Lindgren varit inne på, nämligen LVM. Det är en svår fråga. Frågan är om graviditet ska vägas in vid LVM-bedömningen eller inte. Å ena sidan säger man att det kan finnas en risk att kvinnan aldrig tar kontakt med mödravården om man skulle göra det. Bland annat LVM-utredningen landar på den bedömningen. Å andra sidan är riskerna för fostret stora, och det gäller även riskerna för kvinnans psykiska och fysiska hälsa. Vi kan ta narkotikamissbruket som exempel. Kan man verkligen sköta sin graviditet i en knarkarkvart? Det är de situationer vi talar om.

Det är de tungt vägande skäl som jag talar om. Därför vill jag göra en ordentlig genomgång av frågan. Jag kommer att ge Socialstyrelsen i uppdrag att se vidare på de norska erfarenheterna, det vill säga hur tungt väger egentligen det första argumentet som gäller riskerna att skrämja bort missbrukande kvinnor från mödravården. Finns det någonting att ta på där? Sedan vill jag också lyssna på mödravården och socialtjänsten i vårt land för att höra vilka erfarenheter de har. Jag tror nämligen att det finns en väldigt stor och utbredd frustration, precis som har vittnats om här, på många håll, inte minst inom mödravården, för att man gör alldeles för lite.

Jag utesluter inte en lagändring om det skulle behövas, men först vill jag be Socialstyrelsen gå igenom problematiken ordentligt. Jag ska kanske också tillägga att socialdemokraterna i riksdagen är överens om den här linjen. Så försök inte spela ut mig mot mina kolleger i socialutskottet!

Anf. 110 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag tackar för den utvecklingen av svaret. Jag har lyssnat till Mona Göransson när hon har presenterat sin avhandling. Sedan har jag besökt många mödravårdscentraler för att se om det stämmer i hela landet eller om det är specifikt för Stockholm. Så är det inte, det är exakt samma. Det spelar ingen roll var jag har varit någonstans. Det är exakt samma siffror och samma erfarenhet.

Man ska självfallet vidta speciella åtgärder för missbrukande kvinnor, men vi får inte glömma bort normalkonsumenterna som inte är medvetna om hur farlig alkoholen är. Det har ju visat sig i Mona Göranssons avhandling att när de här unga kvinnorna som festar lite extra hårt på helgerna blir medvetna om vilken fara det utgör för barnet så slutar de. Men de som håller på med att dricka ett glas vin då och då upplever inte att de har en hög alkoholkonsumtion och tror inte att det är farligt.

När man inte bara talar om hur många gånger man dricker utan kanske får tid till en lite djupare diskussion – jag tror nu inte på diskussioner timvis – så tror jag att man höjer medvetenheten även hos dem som tror att de dricker så lite att det inte spelar någon roll.

Barnet tränar andningen i moderlivet. När kvinnan dricker ett enda glas vin så slutar barnet träna andningen. Och man behöver inte vara begåvad för att räkna ut att det medför skador. Håller man då på och duttar och kanske dricker ett glas vin varje dag kan det få förödande konsekvenser om man har otur. Därför tycker jag att det är viktigt med ytterligare insatser och att man får en djupare dialog med framför allt normalkonsumenterna så att vi får en högre medvetenhet, eftersom detta har ökat så kraftigt.

Anf. 111 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag hälsar naturligtvis också som välkommet det som ministern säger om att återupprusta missbrukarvården. Det har ju under tio års socialdemokratiskt styre väldigt flitigt nedrustats i stället inom missbrukarvården. Det är hög tid att vända på den utvecklingen. Men det är mycket att göra då, efter dessa tio år, och det gäller att de gravida får den gräddfil som ministern talar om och att det som visar sig fungera får pengarna. Jag tänker då naturligtvis på det som vi har resonerat om redan tidigare: Mona Göranssons undersökning och hennes arbete som har praktiserats. Jag skulle fortfarande vilja ha ett klart besked: Ja, detta ska vi rulla ut i hela landet! Nu ska de gravida nås i tid på frivillig väg via MVC!

Jag hade också en fråga om nationell rekommendation. Det har naturligtvis sin betydelse vad vi samlat säger i Sverige för att påverka opinionen, attityder och inställning till det här. Finns det en nationell rekommendation som i Norge om att vi inte tolererar alkohol under graviditet alls – det ska vara en helt vit zon, som vi har sagt i olika sammanhang – så har det förstås också sin betydelse. Det får ministern hemskt gärna uttala här också. Det finns många förväntningar som vi har att motsvara vad gäller att vi nu ska skärpa det här efter alla år – Marita Aronson var också inne på det – av kunskap om detta, då det ändå har hänt så förfärande lite på området.

Beträffande tvång noterar jag att Morgan Johansson inte stänger dörren för tvångsvård av gravida. Jag är den förste att instämma i att om man talar om tvång så ska man diskutera och genomföra en sådan sak med största varsamhet. Tvångsvård i missbrukarvården är ju ingenting som vi generellt tror är någon frälsarkrans. Det ska man ta med en nypa salt på många vis. Men jag instämmer helhjärtat i ministerns skrivna ord här om att det är en oerhört viktig uppgift att skydda det ofödda barnet genom att stödja den gravida kvinnan – och då menar jag att stödja den gravida kvinnan inklusive stöd med tvångsinslag. I andra sammanhang är det oerhört centralt att skydda det ofödda barnet – läkemedel, exponering för kemikalier och så vidare – så varför skulle det inte vara det på det här området?

De norska erfarenheterna är ju goda. Jag har inhämtat att man där har haft laglig möjlighet till tvångsvård under hela graviditeten sedan 1996. På Borgestadskliniken söder om Oslo, som har vårdat två tredjedelar av dessa – på Borgestadskliniken är det en grupp på 70–80 gravida kvinnor – har man gjort ett antal erfarenheter av de här årens verksamhet, och de är att de vårdade kvinnorna är tacksamma och lättade över att de fick den här möjligheten. Glädjen över att ha klarat sitt barn från alkoholskador är

ju ovärderlig. De undviker därmed också det skuldberg som kommer av att ha skadat sitt barn för livet, och klarar därmed också sitt psyke.

Man kan inte se att hotet om tvång lett till att gravida avstått från mödravården. Snarare har hotet, om man säger så, om tvång verkat positivt såtillvida att fler har sökt sig till frivillig vård för alkoholberoendet, och därmed har det egentligen verkat för att fler har kommit i tid. Man kan inte heller se att tvångsinslaget gjort att fler valt abort för att slippa tvånget, vilket man också kunde frukta. På kliniken menar man i stället att det snarare borde vara fler som tvångsvårdas för att skydda både mor och barn. Man ser möjligheten till tvång mer som en utsträckt hand. Frågan är då: Kan ministern bli tydligare om att vi faktiskt också ska genomföra det här som ett verktyg i det här viktiga arbetet?

Prot. 2004/05:123

19 maj

*Svar på
interpellationer*

Anf. 112 MARITA ARONSON (fp):

Herr talman! Jag känner att klokskap kommer med åren! Jag var precis lika gammal som ministern är nu när jag kom fram till detta, att alkohol var farligt för fostret. Nu känner jag att ministern har förstått detta ända in och tar det här steget att titta på Norge och den här frågan om tvångsvård. Det är jättebra! Vi hoppas att det ska bli något positivt av det och att det kommer att landa i tvångsvård.

När det gäller vilka metoder man använder och att man ska kunna fråga och förbättra missbruksregistret – det gjordes ju faktiskt en utredning för några år sedan om att det behövde göras förbättringar där – finns ju i dag något som till exempel Mona Göransson använt, nämligen audit. Det är ganska sanningsenliga uppgifter om en kvinnas bruk som man får från sådana instrument. Jag tror att det är bra – Agneta Lundberg var också inne på det – om vi nu får ett register om detta och förbättrar missbruksregister över huvud taget.

När det gäller blandmissbruk är det precis som ministern säger. Jag har precis träffat två kvinnor som har doktorerat på det här i Norge, och de hittade inga kvinnor som bara drack, utan de hade också drogmissbruk. Blandmissbruk är alltså så vanligt bland gravida kvinnor i dag att det är svårt att hitta så att säga rena alkoholmissbrukare – ”rena” är fel ord att använda, men ni förstår vad jag menar. Därför känns det viktigt att man också tittar på blandmissbruket och inte bara på de olika sorter som man missbrukar.

Återigen: Jag tror att om vi ska klara den här frågan så måste vi ha ett nationellt kunskapscenter, och jag fick inget svar på min fråga.

Anf. 113 MAGDALENA ANDERSSON (m):

Herr talman! Tack, ministern för svaret och för engagemanget i frågan. Tyvärr kan vi konstatera att resultatet i Sverige nu fortfarande under ganska överskådlig tid kommer att vara att det är mammans hälsa som är i fokus och inte barnet. Som jag sade i mitt inledningsanförande är det det man har hängt upp uttalandet från socialutskottet på.

Risken att en utredning av LVM skulle göra att man inte går till mödravården av rädsla för tvångsomhändertagande har man ju visat i Norge inte är så stor.

Egentligen är det ju bäst om alla låter bli att dricka alkohol eller missbruka under graviditeten, men när vi vet att det finns blivande mammor som missbrukar så är väl ändå barnet, det ofödda barnet, värt en chans att få ett skydd. Man kan konstatera att ministern har sagt att han inte är beredd att prata med sina kolleger om att se till att det här skyddet kommer nu. Det är ett bra initiativ att Socialstyrelsen ska titta på vad som händer i Norge.

Med det förslag som ministern lägger fram kommer vi att ha flera år till med precis samma lagstiftning som i dag. Med det förslag som alliansens partier lagt fram i socialutskottet skulle det ofödda barnet kunna få ett bättre skydd redan i dag. Det är tråkigt att ministern inte vill ställa sig bakom det förslaget och tala om att barnet är det viktigaste.

Anf. 114 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Nej, det är faktiskt inte så som Magdalena Andersson säger. För att vi ska kunna göra förändringar krävs ett beredningsunderlag, och det finns inte i dag. Det är precis det beredningsunderlaget jag är beredd att tillskapa genom att ge uppdraget till Socialstyrelsen. Jag har respekt för motargumenten, och tycker att ni också ska ha det, och för risken att de kvinnor som kanske allra mest skulle behöva denna hjälp aldrig söker kontakt med mödravården. Det är just det som jag vill ha en vägning av för att se om det ligger någonting i det. Jag vet att forskningen i Norge pekar åt båda hållen, och det är den bedömningen jag alltså vill ha. Men jag vill också titta på vad mödravården och socialtjänstpersonalen i Sverige säger om detta. Så försök inte, Magdalena Andersson, spela ut mig mot socialdemokratiska ledamöter i socialutskottet, för det håller inte.

Sedan tycker jag att Magdalena Andersson, när hon diskuterar detta, bör fundera över sitt eget partis alkoholpolitik. Om man har en i grunden ganska släpphänt alkoholpolitik är det klart att det leder till ökad konsumtion som i sin tur riskerar att leda till ännu större problem när det gäller den här frågan.

Ulrik Lindgren efterlyser en nationell rekommendation om att man inte ska dricka alkohol under graviditeten. Den kan jag utfärda på stående fot – självklart. Det är i linje med vår alkoholpolitik, i linje med den alkoholpolitiska handlingsplanen som vi antog för några år sedan i riksdagen, i linje med hela det jobb vi gör. Det är alltså inte något bekymmer.

När det gäller ett nationellt kunskapscentrum kan jag nog inte ta ställning till det här och nu på samma sätt. Men om vi gör en översyn av hur mödravården uppfattar dessa frågor från Socialstyrelsens sida, och med tanke på den satsning på det förebyggande arbetet som jag vill genomföra – det som Familjemedicinska institutet nu står för – finns det naturligtvis behov av att stärka kunskapsförsörjningen på området. Då kommer den också att förstärkas.

Låt mig sammanfatta vad jag sagt. Jag vill se bättre förebyggande insatser. Vi går ut med 20 miljoner kronor till bland annat Familjemedicinska institutet men också till forskningsinsatser exempelvis för att försöka jobba gentemot mödravården genom att tidigt ta dessa diskussioner, denna dialog, med de blivande mammorna. Jag tror att det är just det som både Ulrik Lindgren och Agneta Lundberg egentligen söker.

För det andra handlar det om en gräddfil i missbrukarvården. Förmodligen är det så redan i dag att om man är gravid och söker hjälp för sitt missbruk får man hjälp direkt. Jag kan inte tänka mig att det finns särskilt många fall där man får vända i dörren. Låt oss då uttala det och säga att man inte ska behöva vända i dörren. Man ska inte behöva komma tillbaka om fjorton dagar eller tre veckor för en avgiftning och därefter vård och behandling, utan här krävs en omedelbar insats. Låt oss säga det, och låt oss säga det tydligt också i samband med den satsning som vi nu gör inom missbrukarvården.

Slutligen har vi LVM-frågan. Jag vill, som sagt, göra en ny genomgång av den, och det är därför jag vill ge det här uppdraget. Jag utesluter inte en lagändring, men det kan hända att det räcker med att få till stånd något slags ändring av praxis och att det kanske inte behövs en mer omfattande förändring där. Det vill jag dock inte säga än, utan det får vi se först vid en fortsatt genomgång.

Anf. 115 AGNETA LUNDBERG (s):

Herr talman! Jag vill tacka för en fin diskussion. Jag har full respekt för att man gör en utvärdering där man hör både Socialstyrelsen och mödravårdscentralerna för att få den kunskapen. Jag tror inte att man kan genomföra något om man inte har fullt stöd därifrån.

Det jag lärt mig under den tid jag rest runt på mödravårdscentralerna är att det är uppbackning de behöver, liksom klara riktlinjer från centralt håll. Det ger också stöd för att landstingen tar tag i frågan då den ju ytterst är deras ansvar.

Om det ska inrättas ett kunskapscentrum vore det inte så dumt att förlägga det till Örnköldsvik.

Anf. 116 ULRIK LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag föreslår alltid Dalarna, men jag kan också tänka mig att det förläggs någon annanstans. Jag är så pass generös.

För Kristdemokraterna är det en solidaritetshandling i ordets fulla valör att stödja och skydda både den gravida kvinnan och det ofödda barnet. Det är oacceptabelt att hundra barn per år invalidiseras för livet och att ett okänt antal, utöver de hundra, på olika sätt också handikappas för livet. Fostret har rätt till skydd, rätt att få födas utan alkoholskador och utan abstinens. Det är hög tid att samhället blir offensivt och menar allvar med talet om graviditeten som en alkoholfri zon.

Jag noterar, herr talman, att vi får en nationell rekommendation om att graviditeten ska vara helt vit. Det tackar jag för. Jag tackar också för beskedet om de 20 miljonerna för bättre förebyggande mödravård och gräddfil i missbrukarvården för gravida. Det som möjligen fattas är att vi offensivt nu verkligen ska köra ett effektivt program via mödravården i hela landet. Det skulle jag vilja höra ministern säga.

Beträffande tvångsvård eller inte ska frivillighet naturligtvis gälla i första hand. Jag vet att det inte minst inom frivilligrörelserna i Sverige finns goda exempel på kvinnor som övertalats att under graviditeten ta in hos någon av dem. Det har bland dessa kvinnor funnits en enorm glädje och lättnad över att det fungerade, över att de kunde göra det och fick föda ett friskt barn.

Men tvång måste enligt min mening också finnas. Vi måste få det verktyget i lagstiftningen. Med tanke på de goda erfarenheter vi trots allt nu fått från Norge måste också vi få den möjligheten. Här tycker jag fortfarande att ministern glider på svaret – utesluter inte lagändring, kan kanske räcka med praxis. Jag vill ha ett klart ja till att även vi får det lagliga verktyget.

Anf. 117 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att det har varit en bra debatt. Jag uppfattar att vi i grunden är rätt överens, att det är helt oacceptabelt med en situation där drickandet återkommer, kan man säga, under graviditeten. Det hänger kanske lite grann ihop med förändrade alkoholvanor. För trettio år sedan bestod alkoholkulturen i vårt land av öl och sprit. Sedan dess har vinkulturen kommit och därmed också ett mer vardagligt drickande. För många är det nog mindre dramatiskt att ta med sig vindrickandet in i graviditeten vilket kanske är en del av förklaringen till att vi nu ser dessa ökande problem. Vi får komma ihåg att sådant som skatter, tillgänglighet, öppettider, alltså hela alkoholpolitiken, även har betydelse för den här delen av problematiken.

Jag tycker att det jag talar om är offensivt. Vi gör för det första en satsning på det förebyggande arbetet när det gäller hälso- och sjukvården generellt genom utbildning i hälso- och sjukvård och alkoholfrågor. Där är mödravården – och pengar till den – en mycket viktig del. I min tidigare replik glömde jag nämna att vi utöver detta för första gången någonsin också tar fram riktlinjer för missbrukarvården – det håller Socialstyrelsen nu på med – där riktlinjerna för de gravida missbrukarna är en av fem huvudgrupper som man riktar in sig på. Gräddfil i missbrukarvården, inga väntetider, är viktigt att ha.

Den tredje delen gäller, som jag sade, analyseringen av tvångsvårds-situationen där vi värderar argumenten och ser vad som egentligen bär. Mot bakgrund av det måste vi fråga både mödravården och socialtjänsten hur de ser på den här situationen. Dessutom ska vi se på de norska erfarenheterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2004/05:561 om propositionen om samhällets säkerhet och sårbarhet

Anf. 118 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Else-Marie Lindgren har frågat mig vad jag avser att vidta för åtgärder för att en proposition om samhällets säkerhet och sårbarhet ska kunna läggas fram under hösten 2005 som baseras på en bred politisk förankring med bland annat Försvarsberedningens rapport som grund.

Jag har tolkat Else-Marie Lindgrens fråga som att tidpunkten för propositionens avlämnande är beroende av att det finns ett väl underbyggt underlag och att det finns en bred politisk förankring om den fortsatta inriktningen när det gäller åtgärder för samhällets säkerhet och sårbarhet.

I december 2004 beslutades om anvisningar för Försvarsberedningens fortsatta arbete med att dels föreslå en samlad strategi med att stärka samhällets förmåga inför framtida hot och risker, dels behandla frågor som rör samhällets krishantering. Försvarsberedningen ska också lämna sin syn på Försvarsmaktens roll och förmåga att stödja samhället.

Julhelgen 2004 drabbades många svenskar av flodvågskatastrofen i Asien. Kort därefter svepte stormen Gudrun in över Sverige och orsakade omfattande förödelse. Vi måste dra lärdom av hur flodvågskatastrofen och stormen i Sydsvetrike har hanterats, så att vi står bättre rustade för katastrofsituationer i framtiden.

Det sker, precis som Else-Marie Lindgren konstaterar, just nu ett omfattande utredningsarbete för att ytterligare bidra till att stärka samhällets säkerhet. Bland annat arbetar Katastrofkommissionen med att dra lärdom av det inträffade. Dessutom har förlängd utredningstid aktualiserats för några väsentliga kommittéer inom området. Bland annat kan jag nämna att Informationssäkerhetsutredningen har fått förlängd utredningstid till den 9 september 2005.

Jag instämmer i Else-Marie Lindgrens uppfattning om vikten av en politisk samstämmighet om den fortsatta inriktningen. Ett viktigt forum som bidrar till detta är som Else-Marie Lindgren säger Försvarsberedningen. Försvarsberedningens arbete skapar förutsättningar för en bred överenskommelse över partigränserna, och den kommande rapporten kommer att vara ett väsentligt underlag för propositionen. Min ambition är att regeringen ska presentera en proposition som kan behandlas av riksdagen före sommaren 2006.

Anf. 119 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Jag vill inledningsvis tacka för svaret. Jag kan utläsa att även statsrådet önskar en bred politisk förankring när det gäller frågor som rör landets säkerhet eftersom de är viktiga för lång tid framöver.

Önskan och verklighet stämmer inte alltid överens. Det fick vi väl bevisat i det försvarsbeslut som togs förra året. Nu tar vi emellertid nya tag. Givetvis önskar både statsrådet och jag att vi ska få denna så omfattande proposition, som innehåller delvis helt nya områden för oss, till exempel en nationell samlad säkerhetsstrategi för Sverige. Här måste vi alla medverka till att vi tar beslut i bred enighet. Det berör hela Sveriges befolkning, människor som har blivit drabbade och som kan bli drabbade.

Herr talman! Jag har i min interpellation ställt två frågor. Jag har frågat om den viktiga propositionen om säkerhet och sårbarhet kommer att läggas fram för riksdagen som planerat till hösten 2005. Här har jag fått ett svar som säger att den kommer att läggas fram före sommaren 2006. Det känns ju bra.

Men min första fråga till statsrådet i dag handlar om att jag önskar en något mer exakt tidpunkt. Man kan faktiskt säga att hösten 2005 per definition är före sommaren 2006. Det skulle vara önskvärt med besked om ett mer exakt datum.

Den andra frågan handlar om min oro för att Försvarsberedningen inte ska hinna med att lämna en väl underbyggd rapport inom given tidsram, nämligen den 15 september. Flera av de utredningar som blir avgörande för rapportens innehåll blir inte klara förrän efter detta datum.

Försvarsberedningens rapport ska ju enligt direktivet utgöra underlag för regeringens proposition. Den ska bygga sitt ställningstagande på aktuella utredningar i frågan.

Denna viktiga fråga bemöter inte statsrådet, utan hon talar om vikten av en bred förankring i Försvarsberedningen. Därför blir min andra fråga till statsrådet i dag: Kommer Försvarsberedningen också att få förlängd tid för att få möjlighet att lämna en bra rapport med bred förankring? Jag har tidigare märkt att statsrådet brukar lägga stor vikt vid Försvarsberedningens rapporter och ofta relatera till dem, liksom också Försvarsmakten och andra initierade.

Anf. 120 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Ja, Else-Marie Lindgren, jag brukar vara mån om att få en bred enighet och uppslutning i beredningen. Däremot tyckte jag inte att det var regeringen som fallerade när det gällde försvarspropositionen. De bedömningar som Försvarsberedningen hade gjort ligger faktiskt till grund för den viktiga omställning som sker. Det var ett viktigt beslut.

Jag tycker också att man måste konstatera att det är sällan man har möjlighet att ha allt det material man önskar på bordet vid ett beslutstillfälle. Utvecklingen sker hela tiden. Nu har vi ett område som handlar om krishantering, där inriktningen både från regeringen och, som jag uppfattar det, från riksdagens partier är att vi ska lära oss av erfarenheterna, forska och ha en kunskapsorienterad hållning framöver. Då kommer det alltid att behövas material och underlag som kan fördjupa vårt kunskande.

Det är betydelsefullt att vi går igenom de grundläggande värderingarna och får en samlad strategi för krishanteringen. Den är mycket vidare än de uppdrag som Katastrofkommissionen och andra utredningar har. Vi har också ett tillräckligt bra underlag. Jag tror också att det är betydelsefullt att vi i den fortsatta internationella diskussionen har en sådan bas och plattform i vårt land. Jag tror att det skulle kunna inspirera både kommuner, enskilda organisationer och myndigheter i det fortsatta kunskapssökandet.

Därför, Else-Marie Lindgren, är jag angelägen om en bred samsyn. Det är viktigt att eftersträva det. Men det är också viktigt att vi kommer till skott i den här frågan. Jag vill lägga fram en proposition i så god tid att riksdagen kan behandla den före sommaren. Jag hoppas fortfarande att vi ska kunna hålla tidsplanen, och jag tror också att Försvarsberedningen ska ha tillräckligt mycket material för att kunna göra en riktig bedömning. Sedan kommer både Else-Marie Lindgren och jag att behöva lära oss mycket på det här området under både 2006 och 2007.

Anf. 121 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! Vi behöver alltid lära oss. Olyckor som drabbar oss utan att vi är förberedda lär oss också något.

I direktivet för Försvarsberedningen från 2004 står det, som försvarsministern också anger i sitt svar på min interpellation, att beredningen även ska lämna sin syn på Försvarsmaktens roll och förmåga att stödja samhället. Detta har diskuterats under en längre tid. Jag har i tidigare interpellationer och frågor påpekat vikten av att vi politiker ger en klar inriktning om vilket vägval Försvarsmakten och övriga myndigheter ska göra.

Nu utreds frågan igen av den så kallade Egerstedtska utredningen, som ska vara klar den 31 augusti 2005, två veckor innan beredningen ska lämna sin rapport. Vid en muntlig föredragning av utredaren för någon vecka sedan säger han sig behöva ytterligare tid på sig. Denna utredning måste Försvarsberedningen lägga stor vikt vid i sin rapport om materialet ska bli trovärdigt.

Utredningen berör två departement, nämligen Försvarsdepartementet och Justitiedepartementet. Statsråden och jag har ett förflutet inom politiken på lokal nivå. Där var dörren öppen, i varje fall för min del, och man hade nära till varandra. Man talades vid och löste många frågor väldigt snabbt. Jag utgår nu ifrån att de båda statsråden har en nära kontakt i frågan så att ingen tid förspills genom att det skjuts på ansvarsfrågan.

Herr talman! En nyligen genomförd opinionsundersökning från Styrelsen för psykologiskt försvar visar på att svenska folket i stor utsträckning, ungefär 87 %, anser att Försvarsmakten bör användas för att stödja det civila samhället.

Min fråga är: Kommer statsråden att medverka till förlängning av utredningen som Egerstedt nu arbetar med om han begär detta? Hur kommer det att påverka Försvarsberedningen, som i sitt uppdrag har att ta hänsyn till det som utredningen kommer fram till?

Anf. 122 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! När det gäller inriktningen att Försvarsmakten ska kunna stödja polisen vid terroristattentat har både justitieministern och jag gjort klart att det är vår uppfattning att så ska kunna ske. Det behöver närmare belysas och preciseras.

Det är därför justitieministern har varit föredragande i regeringsärendet när Egerstedts utredning kom till. Det handlar om vilka uppgifter och befogenheter, vilken ledning och kompetens, för berörd personal som gäller i den typen av ärenden bland annat inom Försvarsmakten. Det är regeringens önskan att få fram det underlaget.

Vi har inte fått in någon hemställan om förlängning av utredningen. Det är först om något sådant sker som vi kan ta ställning till hur annat arbete skulle påverkas om en förlängning behöver medges. Det är för tidigt att göra det.

Jag tror att det kommer att finnas intressanta områden där vi alla skulle önska att vi har lite mer kunskap innan vi måste sätta ned foten. Det är det fantastiska med politik. Vi som är politiker vet att det ibland är rätt tid göra en samlad bedömning trots att vi vet att det nog kan vara ytterligare kunskap som behövs.

Det här området är just ett sådant område eftersom vi vill ha det kunskapsbaserat och utvecklingsinriktat. Därför, Else-Marie Lindgren, hoppas jag ändå att varje ledamot i Försvarsberedningen ska kunna landa i sitt partis ideologi och sin egen syn på hur vi ska få ett bra och starkt stöd i samhällets krishantering. Det är inspirerande för alla ute i Sverige som arbetar med de frågorna.

Anf. 123 ELSE-MARIE LINDGREN (kd):

Herr talman! De utredningar som nu finns har hållit på och harvat, om jag får uttrycka mig så, under lång tid. Jag menar att det skulle vara

värdefullt för Försvarsberedningen om man kunde få det här underlaget. Det är ändå väldigt viktiga och stora beslut och en omfattande proposition som ska läggas fram. Det berör i princip hela svenska folket.

Jag vill tacka för debatten. Jag vill avsluta med att säga att jag tycker att vi bör vara överens om att ge alla parter den tid som krävs för att vi ska få en så bra proposition som möjligt. Samhällets säkerhet och sårbarhet är ett viktigt område. Jag önskar att propositionen i sig inte blir sårbar direkt när den läggs fram.

Anf. 124 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag delar Else-Marie Lindgrens syn att det är en viktig proposition som vi ska lägga fram. Det var bland annat därför som jag tyckte att man skulle sära den från utvecklingen av det militära försvaret.

Det är min bestämda uppfattning mot bakgrund av det stora engagemang som finns ute i landet, och också mot bakgrund av hur det internationella samarbetet ökar när det gäller sårbarhet och krishantering, att det skulle vara av värde att vi kommer till ett ställningstagande om en strategi.

Jag hoppas att den tid som krävs inte ska vara längre än att också Sveriges riksdag ska kunna ta ställning till detta kommande vår eller före sommaren år 2006. Jag är övertygad om att det på några punkter ändå kommer att visa sig att det är sårbart, eftersom man behöver mer kunskap.

Vi får i så fall vara öppna för och erkänna att det finns några punkter där ytterligare belysning ska ske. Men strategin, som är baserad på grundläggande ideologi och syn på hur arbetet ska bedrivas, tror jag att vi kan tillräckligt om för att kunna formulera oss om.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2004/05:562 om flytt av arbetstillfällen från Karlsborg till Boden

Anf. 125 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Birgitta Carlsson har frågat mig dels vilka åtgärder jag kommer att vidta för att förhindra flyttningen av Försvarsmaktens logistiks lönekontor från lokalerna i Karlsborgs fästning till Boden, dels om jag är beredd att ompröva beslutet.

Genom riksdagens beslut om försvarspolitisk inriktning i december 2004 fortsatte omstruktureringen av Försvarsmakten från ett invasionsförsvar till ett modernt insatsförsvar. Förändringen innebär bland annat att insatsförbanden blir färre. När insatsorganisationen minskas kan också Försvarsmaktens grundorganisation reduceras. Riksdagens beslut i december innebar därför att ett antal organisationsenheter skulle läggas ned. I regleringsbrevet för Försvarsmakten för år 2005 har regeringen uppdragit åt myndigheten att genomföra dessa förändringar.

Organisationsenheten Försvarsmaktens logistik, FM Log, ansvarar för underhållstjänst och stödverksamhet, bland annat ekonomi- och lönekontoren. I propositionen om Försvarsmaktens grundorganisation i oktober

2004 (prop. 2004/05:43) redovisade regeringen frågor om FM Log. Regeringen anförde bland annat att Försvarsmakten bör intensifiera de pågående processerna för att ytterligare koncentrera verksamheten. Regeringen bedömde att personalstyrkan inom FM Log, i förhållande till nuvarande personalramar, kommer att reduceras med ca 120 yrkesofficerare och ca 1 600 civila årsarbetskrafter till utgången av år 2007.

Ekonomi- och lönekontoren finns för närvarande i Stockholm, Visby, Karlskrona, Karlsborg och Boden. Försvarsmakten har utrett den framtida strukturen för ekonomi- och lönekontoren med inriktningen att verksamheten ska rationaliseras och att den kan koncentreras till ett enda kontor till 2008. Regeringen beslutade den 21 april 2005 att detta kontor ska vara lokaliserat till Boden. I anslutning till regeringens beslut konstaterade jag att arbetsmarknadsläget i Boden är kärvt och att Boden kommer att förlora ytterligare arbetstillfällen genom omstruktureringen av försvaret. Samtidigt kunde jag konstatera att det finns goda förutsättningar att driva den framtida samordnade verksamheten inom FM Logs ekonomi- och lönekontor i Boden. Det var en samlad bedömning som låg till grund för regeringens beslut att lokalisera kontoret till Boden.

Den 29 april 2005 informerade Försvarsmakten om hur denna omstrukturering ska genomföras. Enligt myndighetens planering ska kontoret i Karlsborg avvecklas den 31 mars 2008, varvid ca 60 personer kommer att beröras.

Jag vill för Birgitta Carlsson och kammaren understryka att statlig liksom annan verksamhet löpande måste effektiviseras. Försvarsmakten ska därför kontinuerligt rationalisera sin verksamhet. Avvecklingen av kontoret i Karlsborg är inte en fråga om flyttning av arbetstillfällen från Karlsborg till Boden. Det är i stället en fråga om nödvändig anpassning och rationalisering av FM Logs verksamhet till Försvarsmakten i övrigt, samt ett nyttjande av den effektiviseringsmöjlighet som ligger i att använda modern teknologi.

Regeringen har således redan fattat beslut i fråga om FM Logs framtida ekonomi- och lönekontor. Det är Försvarsmakten som bestämmer hur den fortsatta omstruktureringen ska genomföras och i vilken ordning ekonomi- och lönekontoren ska läggas ned.

Anf. 126 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag har läst svaret, och jag känner fortfarande en frustration över att verksamheten i Karlsborg, som försvarsministern säger, ska läggas ned.

Den 6 mars 2003 invigdes kontoret. Kommunalrådet var glad och menade att han hade fått arbetstillfällena till Karlsborg från regeringen. I hela kommunen, i hela Skaraborg, var glädjen stor över att Karlsborg hade fått möjligheten att få fler arbetstillfällen – särskilt arbetstillfällen för kvinnor.

Det är problem i den kommunen, och det finns annan försvarsverksamhet. Det är få kommuner som har så hög andel manliga arbetsplatser som just Karlsborg har. Det var ett perfekt tillskott till kommunen att få en typiskt kvinnlig arbetsplats. Av de 60 personerna är 57 kvinnor och 3 män. Jag har varit där på studiebesök två gånger. Kvinnorna visade en lycka och glädje över att ha fått jobb efter att ha gått arbetslösa länge.

Prot. 2004/05:123
19 maj

*Svar på
interpellationer*

Flera kvinnor hade flyttat till Karlsborg eftersom de inte hade fått jobb i de kommuner de kom från. Det fanns också gott om bostäder där.

Karlsborgsborna, kommunalrådet och jag fick en chock när vi fick beskedet. Nu ska försvarsverksamhet tas från Karlsborg, som har drabbats så hårt så många gånger. Planerna var när kontoren invigdes för två år sedan att utveckla det hela ytterligare. Det finns gott om tomma lokaler inom fästningsområdet, som är en anläggning byggd för försvarsändamål. Den var omodern redan när den var klar. Men försvaret finns kvar, och det är viktigt att det finns verksamhet som bedrivs i anläggningen – som måste underhållas på olika sätt.

Det pratas om att inte ta hänsyn till regionalpolitiska skäl vid ändringar. Vi kan tycka att det är rätt. När det gäller FM Logs organisation hävdas hela tiden att det är en ren verksamhetsfråga. Därför ska den frågan över huvud taget inte behandlas politiskt. Det är klart att man då ifrågasätter hur det kunde bli så här. Karlsborg har faktiskt förlorat över tusen arbetstillfällen. Det känns i en liten kommun som Karlsborg som inte har mer än 6 900 invånare. Från 1950 fram till 2004 har Boden ökat med 211 medan Karlsborg har minskat med närmare 3 000 personer. När det var som mest var det faktiskt mer än 3 000 personer. Karlsborg har under den tiden minskat med närmare 30 %. Det är mycket. Boden har vid en jämförelse över tiden ökat. Det är blygsamt, men ändå. Bodens förändringar befolkningsmässigt har inte varit i närheten av hur det har varit för Karlsborg. Dessutom är det problem med att det finns så få kvinnliga arbetsplatser.

För att få sökande till K 3 i Karlsborg är det också viktigt att det finns möjligheter för medföljande kvinnor att få arbete. Glädjen har verkligen varit stor.

Finns det inte en möjlighet, försvarsministern, att låta verksamhet finnas kvar i Karlsborg? Det är en kommun som verkligen behöver varje arbetstillfälle – särskilt kvinnliga arbetstillfällen.

Anf. 127 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag tycker att Birgitta Carlsson väldigt bra uttrycker precis de känslor man kan ha inför detta i Karlsborg. Jag förstår det. Jag har också fått veta hur glad man var för de renoverade lokalerna och den fina verksamheten.

Men det handlar inte om att flytta ett jobb från Karlsborg till Boden. Det handlar om att modern ekonomiteknik gör att det man tidigare behövde ha på flera ställen nu, när först och främst verksamheten i försvaret blir mycket mindre och vi tar ny teknik i anspråk, behövs på bara ett enda ställe i landet. Det är situationen. Det är inte så att vi flyttar jobb från Karlsborg till Boden. Vi tar bort jobb i Stockholm, Visby, Karlskrona och Karlsborg. Det räcker med dem som finns i Boden. Det är viktigt att komma ihåg att grunden är att vi gör en dramatisk neddragning av försvaret. Vi utnyttjar också administrativ teknik. Vi vill ha en så liten stab och så lite administration som möjligt. Riksdagen har också ett behov av att få ut så mycket militära resurser som möjligt av de pengar som beviljas för försvarsområdet. Då blir det nödvändigt att några orter kommer att drabbas.

De lokaler som nu finns räknar man med att K 3, specialförbandet, som är en viktig resurs och som finns kvar i Karlsborg, kommer att be-

höva. Det behöver utöka sin verksamhet. Jag vet att kommunen har gjort ett enastående arbete för att också se till att de officerare och civilanställda som finns inom verksamheten i Karlsborg ska trivas och ha det bra. De goda förutsättningarna har också varit ett av skälen till att det inte blev några förändringar av den militära verksamheten i Karlsborg.

Det går inte att dramatiskt krympa verksamheten i landet utan att det får återverkningar. Då handlar det om på vilket sätt Karlsborg självt tar tag i sin situation med hjälp av de olika stödformer som finns. Vi är nog övertygade om att med den kraft man har visat kommer man, tillsammans med de stödformer som finns, att hitta en utveckling för kvinnor också i Karlsborg.

Anf. 128 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Det som har upprört många är att det är en så kortsiktig planering av sådana verksamheter. Man bygger om lokaler för nästan 30 miljoner. Om de ska tas i bruk för något annat behöver de byggas om för kanske minst 10 miljoner till. Även om K 3 behöver fler lokaler finns det många tomma lokaler som kanske ligger närmare K 3:s anläggningar. Nu är det inga avstånd att tala om eftersom allt ligger inom fästningsområdet.

Fästningen är en otroligt unik anläggning. Det går inte att lägga över vilka verksamheter som helst till det området.

Vi är inte motståndare till en rationalisering. Det är självklart att man ska göra allt vad man kan för att hålla ned kostnader. Jag sade ingenting om att flytta i mitt anförande eftersom jag läste försvarsministerns svar. När man väljer att lägga ned verksamhet borde man ändå se sammantaget till hur den kommunen har utvecklats och vilka möjligheter som finns.

Vi måste vara ärliga och säga att efter det att försvaret har försvunnit – flygvapnet fanns också där tidigare – finns det enormt mycket tomma fastigheter i Karlsborgs kommun. Jag har aldrig varit i någon kommun som har ett så stort fastighetsbestånd i olika anläggningar som har funnits i försvarets verksamhet, inte bara inom Karlsborgs fästning utan även utanför. Visst används de i princip, men i väldigt liten utsträckning, och de står till viss del och förfaller. Man har också ett visst ansvar, och då får man riva vissa anläggningar. Karlsborgs fästning kan det aldrig vara aktuellt att riva, men annat, som finns utanför.

Det känns för mig nästan huvudlöst att man ska ta verksamhet från Karlsborg. Som jag har sagt ett par gånger nu har Karlsborg drabbats hårt flera gånger tidigare, just i fråga om militär verksamhet. Jag vet inte exakt hur många det var – jag har inte tagit reda på det – men jag vet att det var åtskilliga som flyttade till Karlsborg just för att de hade fått det här arbetet där. Det är inte så enkelt att få arbete.

Karlsborg har den näst högsta arbetslösheten bland kvinnor i Västra Götaland. Om den här flytten därifrån blir av lär de få den högsta arbetslösheten bland kvinnor i Sverige. Det är absolut ett problem.

Jag vädjar till försvarsministern att pröva frågan och undersöka möjligheterna att låta det här finnas kvar och att det i så fall får växa i stället, i en kommun som har det behovet.

Prot. 2004/05:123

19 maj

Svar på
interpellationer

Anf. 129 Förvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Jag tror att jag vore falsk om jag lovade att jag skulle ändra det beslut som nu är fattat. Det är en avvägning som har skett, och den har inte varit lätt. Det är inte så att någon av de orter som har blivit berörda har tyckt att det här har varit ett enkelt och bra beslut. Det berör ju människor. Oavsett hur vi ser på utvecklingen på orterna vet vi att för de enskilda personer som berörs av omställningen är det dramatiskt. Jag kan inte lova en omställning.

Däremot har regeringen gjort betydelsefulla näringslivspolitiska satsningar i Karlsborgs kommun. Man har fått bidrag med en ordentlig summa, 60 miljoner, för investeringar på flottiljorområdet och för att utveckla det för näringslivsändamål. Det är ett ganska generöst bidrag i förhållande till vad man har delat ut på andra områden. Kommunen kan få stöd genom EU:s strukturfonder och företagsstöd, eftersom man också är ett nationellt stödområde och därför har den möjligheten.

Jag vet att kommunen och kommunledningen i Karlsborg har varit mycket energiska för att råda bot på de neddragningar som skedde tidigare. Detta kom naturligtvis som ett väldigt dåligt besked ovanpå det fina jobb man har uträttat. Men jag är också övertygad om att när nu ställningstagandet är gjort och man har förståelse för att försvaret ska rationalisera och effektivisera kommer man att ta tag i den här situationen och se möjligheter som också kommer att förbättra situationen för kvinnor i Karlsborg.

Jag vore falsk om jag lovade Birgitta Carlsson att jag skulle ändra beslutet, därför att det bedömer jag inte vara möjligt.

Anf. 130 BIRGITTA CARLSSON (c):

Herr talman! Jag bara tillägger det som kommunstyrelsens ordförande i Karlsborg sade vid ett antal tillfällen: Hur är detta möjligt, att man tar så lite hänsyn till en kommun som har drabbats så hårt, att man inte väger in alla skäl till detta? Hur kan det vara möjligt att man vill drabba en kommun som Karlsborg på det sättet?

Anf. 131 Förvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Den omställning av försvaret vi gör, som riksdagen vill ha, och där vi i själva grundstrukturen är helt överens, har stora effekter på olika orter. Det är en omställning som är dramatisk för regioner men också för människor. Det är viktigt att komma ihåg att vi gör den därför att vi har ett gynnsamt säkerhetsläge och därför att hotbilden ser anorlunda ut. Vi gör den för att vi ska få ut så mycket säkerhet som möjligt och stora möjligheter att bidra till fred i världen med internationella insatser.

Om vi inte kommer ihåg det när vi är i riksdagen och ser det blir det naturligtvis tungt när vi ser att det har negativa effekter på olika orter. Men jag bedömer att vi med andra medel och på andra politikområden, och framför allt med den kraft som finns lokalt, också kan övervinna de problemen.

Överläggningen var härmed avslutad.

Föredrogs och hänvisades

Framställning

2004/05:RRS22 till arbetsmarknadsutskottet

Redogörelser

2004/05:RRS20 till finansutskottet

2004/05:RRS23 till utbildningsutskottet

2004/05:RRS24 till miljö- och jordbruksutskottet

11 § Bordläggning

Anmälades och bordlades

Proposition

2004/05:159 Kommunal uppdragsverksamhet inom kollektivtrafiken

12 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 19 maj

2004/05:605 av *Carl-Axel Roslund* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Kostnaderna för polisbevakning

2004/05:606 av *Cecilia Magnusson* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Barn som misshandlas

2004/05:607 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Barn som bevittnar misshandel

2004/05:608 av *Kjell Nordström* (s) till vice statsminister Bosse Ringholm

Spelmarknaden

2004/05:609 av *Luciano Astudillo* (s) till statsrådet Morgan Johansson

Krogsdiskriminering

2004/05:610 av *Nina Lundström* (fp) till samhällsbyggnadsminister

Mona Sahlin

Situationen på bostadsmarknaden

2004/05:611 av *Marie Wahlgren* (fp) till samhällsbyggnadsminister

Mona Sahlin

Barns inomhusmiljö

2004/05:612 av *Jan Andersson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin

Nykvist

Förändrade regler för skyddsjakt

2004/05:613 av *Rocio Fernández* (fp) till statsrådet Sven-Erik Österberg

Upphandling av tjänster i statliga myndigheter

2004/05:614 av *Inger René* (m) till statsrådet Ulrica Messing
Europaväg 6

2004/05:615 av *Magdalena Andersson* (m) till näringsminister Thomas
Östros

Kvinnligt företagande

2004/05:616 av *Stefan Hagfeldt* (m) till finansminister Pär Nuder
Fastighetsskatten

2004/05:617 av *Anna Lilliehöök* (m) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Utredningsstöd vid bidragsfusk

2004/05:618 av *Tobias Billström* (m) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Polishögskola i Rosengård

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabb-
protokoll tisdagen den 24 maj.

13 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställets

den 19 maj

2004/05:1644 av *Cecilia Widegren* (m) till vice statsminister Bosse
Ringholm

Hästsport för alla

2004/05:1645 av *Owe Hellberg* (v) till finansminister Pär Nuder
Artistskatt i föreningslivet

2004/05:1646 av *Cecilia Widegren* (m) till finansminister Pär Nuder
Skattebefriad hästsport

2004/05:1647 av *Carl-Axel Roslund* (m) till utrikesminister Laila Frei-
valds

Taiwan

2004/05:1648 av *Jan Lindholm* (mp) till utrikesminister Laila Freivalds
UD:s arbete med försvunnen svensk

2004/05:1649 av *Berit Jóhannesson* (v) till utrikesminister Laila Frei-
valds

Flottbesök i Colombia

2004/05:1650 av *Rolf Olsson* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Dödsstraffet i USA

2004/05:1651 av *Sermin Özürküt* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Namnet på före detta jugoslaviska republiken Makedonien

2004/05:1652 av *Tina Acketoft* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Anslag till kvinnojourer

2004/05:1653 av *Lars Gustafsson* (kd) till försvarsminister Leni Björk-
lund

Försvarsbeslutets konsekvenser

2004/05:1654 av *Kenneth Johansson* (c) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Rätten att få försvara sina tamdjur

2004/05:1655 av *Eva Flyborg* (fp) till näringsminister Thomas Östros
Åtgärder för patentarbete i Sverige
2004/05:1656 av *Anita Sidén* (m) till socialminister Berit Andnor
Narkotikaklassning av ketamin
2004/05:1657 av *Henrik S Järrel* (m) till utbildnings- och kulturminister
Leif Pagrotsky
Skeppsholmen som marint centrum i Stockholm
2004/05:1658 av *Harald Nordlund* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Effektivare styrning av sjukvården
2004/05:1659 av *Tina Ackeoft* (fp) till statsrådet Ylva Johansson
Vårdens bemötande av homosexuella
2004/05:1660 av *Anna Grönlund Krantz* (fp) till statsrådet Lena Som-
mestad
Fjällflyget
2004/05:1661 av *Berndt Sköldestig* (s) till statsrådet Sven-Erik Österberg
Fungerande infrastruktur
2004/05:1662 av *Christer Nylander* (fp) till statsrådet Sven-Erik Öster-
berg
Svenska myndigheter och EU
2004/05:1663 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Somatiska respektive psykosociala sjukdomstillstånd bland asylsökande
barn
2004/05:1664 av *Inger Lundberg* (s) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetsmarknadspolitiska program
2004/05:1665 av *Gudrun Schyman* (-) till statsrådet Hans Karlsson
Ams personalpolitik

Prot. 2004/05:123
19 maj

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 24 maj.

14 § Kammaren åtskildes kl. 16.25.

Förhandlingarna leddes
av andre vice talmannen från sammanträdets början till ajourneringen
kl. 13.55,
av talmannen därefter till och med 8 § anf. 121 (delvis) och
av förste vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Aktuell debatt: Skolan	1
Anf. 1 STEN TOLGFORS (m)	1
Anf. 2 LARS LEIJONBORG (fp)	1
Anf. 3 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	2
Anf. 4 STEN TOLGFORS (m)	5
Anf. 5 LARS LEIJONBORG (fp)	7
Anf. 6 INGER DAVIDSON (kd)	8
Anf. 7 LENNART GUSTAVSSON (v)	10
Anf. 8 BIRGITTA SELLÉN (c)	11
Anf. 9 PETER RÅDBERG (mp)	13
Anf. 10 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	14
Anf. 11 STEN TOLGFORS (m)	15
Anf. 12 LARS LEIJONBORG (fp)	17
Anf. 13 INGER DAVIDSON (kd)	18
Anf. 14 LENNART GUSTAVSSON (v)	18
Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c)	19
Anf. 16 PETER RÅDBERG (mp)	19
Anf. 17 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	20
Anf. 18 STEN TOLGFORS (m)	21
Anf. 19 LARS LEIJONBORG (fp)	21
Anf. 20 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (s)	22
2 § Justering av protokoll	23
3 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	23
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	23
5 § Svar på interpellation 2004/05:549 om rävbandsmask.....	24
Anf. 21 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	24
Anf. 22 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m)	26
Anf. 23 ULF SJÖSTEN (m)	27
Anf. 24 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	28
Anf. 25 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m)	29
Anf. 26 ULF SJÖSTEN (m)	29
Anf. 27 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	29
Anf. 28 CATHARINA ELMSÄTER-SVÄRD (m)	30
Anf. 29 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	30
Ajournering.....	30
Återupptagna förhandlingar	31
6 § Frågestund	31
Anf. 30 TALMANNEN	31
<i>Dödsfall bland idrottsutövande ungdomar.....</i>	<i>31</i>
Anf. 31 BIRGITTA SELLÉN (c)	31
Anf. 32 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	31

Anf. 33 BIRGITTA SELLÉN (c).....	32
Anf. 34 TALMANNEN.....	32
Anf. 35 BIRGITTA SELLÉN (c).....	32
Anf. 36 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	32
<i>Rättsväsendet</i>	32
Anf. 37 HENRIK S JÄRREL (m).....	32
Anf. 38 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	33
Anf. 39 HENRIK S JÄRREL (m).....	33
Anf. 40 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	33
<i>Den militära verksamheten i Arvidsjaur</i>	34
Anf. 41 MARIA ÖBERG (s).....	34
Anf. 42 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	34
Anf. 43 MARIA ÖBERG (s).....	34
Anf. 44 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	34
<i>Mottagandet av asylsökande</i>	35
Anf. 45 INGER DAVIDSON (kd)	35
Anf. 46 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	35
Anf. 47 INGER DAVIDSON (kd)	35
Anf. 48 Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	36
<i>Skyddsjaksreglerna</i>	36
Anf. 49 JAN ANDERSSON (c)	36
Anf. 50 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	36
Anf. 51 JAN ANDERSSON (c)	37
Anf. 52 Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	37
<i>Poliser som brottsoffer</i>	37
Anf. 53 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	37
Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	37
Anf. 55 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	38
Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	38
<i>Skatteregler för utländska spelare i lagsporter</i>	38
Anf. 57 OWE HELLBERG (v)	38
Anf. 58 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	38
Anf. 59 OWE HELLBERG (v)	39
Anf. 60 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	39
<i>Vattenfalls investering i fransk kärnkraft</i>	39
Anf. 61 INGEGERD SAARINEN (mp).....	39
Anf. 62 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	40
Anf. 63 INGEGERD SAARINEN (mp).....	40
Anf. 64 Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	40
<i>Kompetens om hedersrelaterade brott</i>	40
Anf. 65 NYAMKO SABUNI (fp).....	40
Anf. 66 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	41
Anf. 67 NYAMKO SABUNI (fp).....	41
Anf. 68 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	41
<i>Anslagssparandet inom Försvarsmakten</i>	41
Anf. 69 ERLING WÄLIVAARA (kd)	41

Anf. 70	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	42
Anf. 71	ERLING WÄLIVAARA (kd)	42
Anf. 72	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	42
<i>Poliser i glesbygd</i>		42
Anf. 73	KARIN ÅSTRÖM (s)	42
Anf. 74	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	42
Anf. 75	KARIN ÅSTRÖM (s)	43
Anf. 76	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	43
<i>Skyddszoner längs vattendrag</i>		43
Anf. 77	ANITA BRODÉN (fp)	43
Anf. 78	Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	43
Anf. 79	ANITA BRODÉN (fp)	44
Anf. 80	Jordbruksminister ANN-CHRISTIN NYKVIST (s)	44
<i>Terroristbekämpning</i>		44
Anf. 81	KARIN ENSTRÖM (m)	44
Anf. 82	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	44
Anf. 83	KARIN ENSTRÖM (m)	45
Anf. 84	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	45
<i>Tillväxten i Västerbotten</i>		45
Anf. 85	LENNART GUSTAVSSON (v)	45
Anf. 86	Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	45
Anf. 87	LENNART GUSTAVSSON (v)	45
Anf. 88	Vice statsminister BOSSE RINGHOLM (s)	46
<i>Kvinnors rätt till eget pass</i>		46
Anf. 89	CARINA HÄGG (s)	46
Anf. 90	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	46
<i>Ansvar för barns asylskäl</i>		47
Anf. 91	BIRGITTA CARLSSON (c)	47
Anf. 92	Statsrådet BARBRO HOLMBERG (s)	47
Anf. 93	BIRGITTA CARLSSON (c)	47
Anf. 94	TALMANNEN	47
<i>Försvarets tolkutbildning</i>		48
Anf. 95	ALLAN WIDMAN (fp)	48
Anf. 96	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	48
Anf. 97	ALLAN WIDMAN (fp)	48
Anf. 98	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	48
<i>Rättstrygghet för företagare</i>		48
Anf. 99	KARIN GRANBOM (fp)	48
Anf. 100	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	49
Anf. 101	KARIN GRANBOM (fp)	49
Anf. 102	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	49
Anf. 103	TALMANNEN	50
7 § Svar på interpellationerna 2004/05:522 och 572 om graviditet och alkohol		50
Anf. 104	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	50
Anf. 105	AGNETA LUNDBERG (s)	51

Anf. 106	ULRIK LINDGREN (kd)	52	Prot. 2004/05:123
Anf. 107	MARITA ARONSON (fp)	53	19 maj
Anf. 108	MAGDALENA ANDERSSON (m)	54	
Anf. 109	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	55	
Anf. 110	AGNETA LUNDBERG (s)	56	
Anf. 111	ULRIK LINDGREN (kd)	57	
Anf. 112	MARITA ARONSON (fp)	58	
Anf. 113	MAGDALENA ANDERSSON (m)	58	
Anf. 114	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	59	
Anf. 115	AGNETA LUNDBERG (s)	60	
Anf. 116	ULRIK LINDGREN (kd)	60	
Anf. 117	Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	61	
8 §	Svar på interpellation 2004/05:561 om propositionen om		
	samhällets säkerhet och sårbarhet	61	
Anf. 118	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	61	
Anf. 119	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	62	
Anf. 120	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	63	
Anf. 121	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	63	
Anf. 122	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	64	
Anf. 123	ELSE-MARIE LINDGREN (kd)	64	
Anf. 124	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	65	
9 §	Svar på interpellation 2004/05:562 om flytt av		
	arbetstillfällen från Karlsborg till Boden	65	
Anf. 125	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	65	
Anf. 126	BIRGITTA CARLSSON (c)	66	
Anf. 127	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	67	
Anf. 128	BIRGITTA CARLSSON (c)	68	
Anf. 129	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	69	
Anf. 130	BIRGITTA CARLSSON (c)	69	
Anf. 131	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	69	
10 §	Hänvisning av ärenden till utskott	70	
11 §	Bordläggning	70	
12 §	Anmälan om interpellationer	70	
13 §	Anmälan om frågor för skriftliga svar	71	
14 §	Kammaren åtskildes kl. 16.25	72	

